

KITAB PONOANAAN

Og pokpoongan nog Tuhan nog dunya

1 ¹Sog tolipunan tokodoy piongon nog Tuhan og langit bug lupa'. ²Og dunya tagna' da'dun pa og bayu'-bayu' in bu da'dun pa og gungod in, luwal sog tubig nog di' motokkad bu dinungmaan nog dolom. Bu og Ru nog Tuhan og dinumibabow sog tubig.

³Doksu' mikparman og Tuhan, "Sumahaya!" Dadi simahaya. ⁴Kisulutan og Tuhan sog sahaya nog mitongow in, bangka nin poselenoy og dolag tidu sog dolom. ⁵Og sahaya iningalanan nog Tuhan Gondow, og dolom iningalanan in Gobi. Na miniyang og sogobi bu sondow. Yonin na og ikosolobuk nog gondow.

⁶Mikparman og Tuhan, "Sumboy moongan og mokposuwoy nog tubig sog tas gawan bug tubig sog silung." ⁷Dadi miongon mogdayun. Inimung nog Tuhan og mokposuwoy nog tubig sog tas bug sog silung. ⁸Iningalanan in og inimung in kitu' Langit. Na miniyang og sogobi bu sondow. Yonin na kitu' og ikoduwa' ondow.

⁹Doksu' mikparman og Tuhan, "Motimbul tibuwa sog solobuk bonuwa og tubig sog silung magun tumuwa' og lupa'." Dadi mitimbul mogdayun. ¹⁰Iningalanan nog Tuhan og kimalahan koyon Lupa' bu og tubig nog mitimbul kitu', iningalanan in Dagat. Poktontong nog Tuhan dun, kisulutan yanin. ¹¹Na mikparman na sop og Tuhan, "Tumubu' sog lupa' og lam nog ginisan nog pomulan, og mga mogboyaan bug mga mogbunga." Dadi miongon na mogdayun. ¹²Timubu' sog lupa' og lam nog ginisan nog pomulan, og mga taga boyaan bug mga bunga kayu. Poktontong

nog Tuhan dun, kisolutan yanin. ¹³Na miniyan og sogobi bu sondow. Yonin na kitu' og ikotolu ondow.

¹⁴Doksu' mikparman og Tuhan, "Moongon sog langit og mga sahaya magun moposelen og gondow tidu sog gobi, bu ilon og moimung gindanan sog gondow, timpu bu tahun. ¹⁵Mogliga' ilon sog langit magun kosahayahan og dunya." Dadi miongon mogdayun. ¹⁶Piongon nog Tuhan og duwa' nog mosolag nog sahaya, og gondow, og kinosolagan, bu sumahaya labung-solom. Og bulan sumahaya tibuwa sog gobi. Piongon in da sop og mga bitun. ¹⁷⁻¹⁸Binotang nog Tuhan og mga sahaya sog langit magun kosinagan og dunya nog sahaya nilon gondow-gobi, bu pisolen in og gondow tidu sog gobi. Poktontong nog Tuhan dun, kisolutan yanin.

¹⁹Na miniyan og sogobi bu sondow. Yonin na og ikopat ondow.

²⁰Mikparman na sop og Tuhan, "Moongon sog tubig og ginisan nog kosottuwahan, bu moglayug og komanuk-manukan sog tas gawan." ²¹Na piongon nog Tuhan og mga kosottuwahan sog dagat, og mga mokoluksang bug mokobete' nog lumanguy bu mokpoponanap sog diyalom dagat bu sog tubig motobang. Piongon in da sop og mga miglologinis nog komanuk-manukan. Poktontong nog Tuhan dun, kisolutan yanin. ²²Dadi binarakatan ilon nog Tuhan. Talu' in, "Poktupu' bu poksidakol amu mga motubu' sog tubig magun mokanat amu sog gindagatan, bu moktupu' og komanuk-manukan sog ginlupaan." ²³Na miniyan og sogobi bu sondow. Yonin na og ikolima ondow.

²⁴Mikparman og Tuhan, "Moongon og ginisan nog binatang sog lupa', mokosolag bug mokobete', modongon, mila, sampoy og mga mokpoponanap sog ginlupaan." Dadi miongon mogdayun. ²⁵Mipoongon nog Tuhan og mga binatang kini. Poktontong nog Tuhan dun, kisolutan yanin.

²⁶Doksu' mikparman og Tuhan, "Poongonon ta og manusiya' nog mogbatuk-batuk dinita, magun mogbaya' ilon nog kosottuwahan sog dagat, komanuk-manukan sog gawan bug sog lam nog ongon sog lupa'." ²⁷Dadi piongon nog Tuhan og manusiya' nog migbatuk-batuk diyanin, inimung in ilon nog laki bug libun.

²⁸Doksu' binarakatan ilon nog Tuhan, tinaluan in ilon, "Pogbata' bug poksidakol amu magun mokanat og mga tupu' niyu sog ginlupaan, bu amu og mogbaya' sog kosottuwahan sog tubig, sog komanuk-manukan sog gawan, bu sog lam nog moglilow sog ginlupaan." ²⁹Bu mikparman pa og Tuhan, "Tontong niyu, bogoyon ku diniyu og mga pomulan, og mga mogboyaan bug mga mogbunga magun niyu mokan. ³⁰Binogoyan ku da sop og mga binatang, komanuk-manukan sampoy og mga mokpoponanap sog ginlupaan nog pomulan nog kanon nilon. Og lam nog taga kotubu', og pomulan og kan nilon." Na ma' nitu'.

³¹Tinontong nog Tuhan og lam nog piongon in bu kisulitan tokodoy yanin. Na miniyan og sogobi bu sondow. Yonin kitu' og ikonon ondow.

2¹Na, midoksu' na og pogimung nog langit bug lupa' bu olo-olo na sog lam nitu'. Migusoy-usoy na og kobotang nilon. ²Midoksu' na og inimung nog Tuhan, tubus sog ikopitu ondow, minulali na yanin. ³Binarakatan nog Tuhan og ikopitu ondow bu pilabi nin magun mosutsi, po' sog gondow koyon linotaan in og ginang in mokpoongon.

Kodungagan og suksugan pasal sog koongon nog dunya

⁴Na kopulian og suksugan pasal sog koongon nog langit bug lupa'.

Sog waktu nog piongon nog Tuhan og langit bug lupa', ⁵da'dun pa og sigbot nog mitubu' dun, bu da'dun pa og mimonsongit nog pomulan, po' da' pa podupioy nog

Tuhan og lupa'. Da' dun pa sop og tow, dadi da'dun pa og mokopoguma dun.

⁶ Sugaid ongon og kotubudan sog lupa' nog mikopotubig sog lam nog dibabow in.

⁷ Na minalap nog lupa' og Tuhan, bangka nin imungoy^a nog solobuk manusiya'.

Tubus inoyup in og luwang nog sung in og ginawa nog mokopotubu', dadi kiongonan yanin nog ginawa. ⁸⁻⁹ Pidinsama' nog Tuhan og mobais nog bonuwa sog lambul silangan, yonin na og Eden. Pitubu' in sog lupa' koyon og lam nog ginisan nog kayu nog mokololiyag tontongon bu mobais kanon og bunga nin. Sog titonga' in pitubu' in og duwa' buk kayu. Og solobuk mokobogoy nog kotubu' nog da'dun kodoksuan in, bu og solobuk mokobogoy nog kokosun pasal sog ginang mobais bug molaton. Na ditu' in pionong og tow nog inimung in kitu'.

¹⁰ Na ongon og suba' miglayas sog Eden. Kitubigan in og lam nog pomulan diyon, doksu' mibahagi' pat buk og biyanan nog suba'. ¹¹ Og ngalan nog mikuna nog suba' Pison. Yonin koyon og limibut sog lam nog bonuwa nog Habila, nog ongon og bulawan in. ¹² Og bulawan sog bonuwa koyon mobais, bu ongon sop og ginisan nog lita^b nog momut bu og ginisan nog mussa' ditu'. ¹³ Og ngalan nog ikoduwa' nog suba' Gihon^c. Yonin koyon og limibut sog lam nog bonuwa nog Kus. ¹⁴ Og ikotolu nog suba', ngalan in Tigris. Yonin koyon og miglayas sog silangan nog siyudad nog Asiriya. Og ngalan nog ikopat nog suba' Alpurati.

¹⁵ Na pionong nog Tuhan og laki koyon sog bonuwa nog Eden, magun mokopoguma bug mokopogipat yanin sog mga pomulan koyon. ¹⁶ Na sinugu' nog Tuhan og laki koyon, talu' in, "Baya' nu kuman sog lam nog bunga nog mga kayu

---

^a**2:7** Bila' sog bahasa Ibrani, og talu' nog mogamit dini bu sog sura 2:19, og pihantang in.

^b**2:12** Mogdadi sop og maana nin: og ginisan nog mussa'

^c**2:13** Og maana nin, Og mologos

kini, ¹⁷ sugaid og bunga nog kayu nog mokobogoy nog kokosun pasal sog ginang nog mobais bug molaton, na' a kuman dun, po' sog gondow nog kuman ka dun, moongon na doda' dinika og kopatoy.^d”

¹⁸ Doksu' miktalu' og Tuhan sog diyalom atoy in, “Kana' mobais og laki kini nog sala nin da. Imungan ku yanin nog duma nin nog mosulut bug mokotabang diyanin.” ¹⁹ Dadi og lam nog mga binatang bug komanuk-manukan kitu' nog inimung nog Tuhan Pogbaya'-baya' tidu sog lupa', inoyt in sog laki, magun in motongow bug olo og pongingalan nog laki koyon dinilon. Na bisan olo og pongingalan in dun, yonin na kitu' og ngalan in. ²⁰ Dadi pingingalanan na nog laki og lam nog mga binatang, modongon bug mila, bu og komanuk-manukan. Sugaid para sog ginawa nin, da'dun og mosulut bu mokotabang diyanin tidu dinilon.

²¹ Dadi pianok nog Tuhan og laki koyon. Soliyan in mianok, inalap nog Tuhan og solobuk gusuk in, bangka nin tingkopoy og gangol in. ²² Tidu sog gusuk nog laki koyon inimung nog Tuhan og libun, bangka nin oytoy dun.

²³ Poktanud nog laki miktalu' yanin,

“Na, yonin na kini, og tulán tidu sog tulán ku

bug gungod tidu sog gungod u!

Dadi ingalanan ku yanin nog Libun^e

^d**2:17** Sog ponabut nog duma nog mokokosun og maana nin nog mosuwoy og manusiya' sog Tuhan. Sog kopatoy mosuwoy og nyawa nog tow sog lawas in, bila' dini, mosuwoy atawa mokpolayu' og manusiya' sog Tuhan pasal sog dusa. Bila' unuton ta sog bahasa Ibrani tokodoy; “Na' a kuman dun, po' sog gondow nog kuman ka dun, matoy a na doda'.”

^e**2:23** Migbatuk-batuk og ngalan nog libun bug laki sog bahasa Ibrani po' og laki, “ish” bu og libun “issha”.

po' inalap yanin tidu sog laki.”

²⁴Saan na sumuwoy og laki sog gomma' bug gina' in bug mampu' sog libun in, bangka ilon poksolobuk.

²⁵Miglobas og moglakibini koyon, sugaid di' ilon mosipog.

Og pogdugtul nog manusiya' sog suguan nog Tuhan

3¹Na sog lam nog mga binatang talunan nog inimung nog Tuhan og mamak og labi modalom og gakkal in. Dadi ongon og gondow sinakan nog mamak og libun, “Pigondian amu ta' tokodoy nog Tuhan kuman nog olo-olo nog mga bunga kayu dini?” ²Tinumabal og libun, “Mogdadi ami da kuman nog lam nitu', ³liyu sog bunga kayu sog titonga' nog bonuwa kini. Pigondian ami nog Tuhan kuman bu mongonggayd nog bunga kayu koyon magun di' ami matoy.” ⁴Tinaluan yanin nog mamak, “Tantu tokodoy, di' amu matoy. ⁵Miktalu' og Tuhan nog mama' niyon po' kiosunan in nog bila' mokokan amu dun, sunoy pa mobuka' og pikilan niyu bu kosunan niyu na bug olo og mobais bug molaat, mama' nog Tuhan.”

⁶Poktontong nog libun sog kayu koyon, kilingkatan yanin bu mobais in kanon og bunga nin, bu mosolag og leg in dun magun kumosun yanin. Saan na inupu' in og bunga koyon bangka nin kanoy. Doksu' binogoyan in og laki nin, bangka sop kan.

⁷Sunoy pa mibuka' og pikilan nilon bangka nilon pa kosayuhoy nog miglobas ilon. Dadi sinobot-sobot nilon og mga dawon^f nog kayu higera, bangka nilon tapisoy.

⁸Dangan posungu' na sumindop og gondow, midongog nilon og tingog nog Tuhan mipanow sog lambul pomulan, dadi miksolobuni ilon sog diyalom kayuhan. ⁹Sugaid

---

^f**3:7** Og dawon nog higera, mama' nog palad kolokpang, bu og solobuk ginisan in mama' nog busikung.

tinawag nog Tuhan og laki, "Ayn ka na dun?" ¹⁰Tinumabal og laki, "Miksolobuni u dangan midongog u og tingog nu sog lambul pomulan, po' miglobas u, saan na mondok u." ¹¹Miksak og Tuhan, "Manu ma? Sima og mikposun dinika nog miglobas a? Kinuman ka ta' nog bunga kayu nog pigondi' u dinika?" ¹²Tinumabal og laki, "Og libun nog piampu' nu dinakon, binogoyan in akon nog bunga kayu kitu', saan na mikokan ku dun." ¹³Na sinakan nog Tuhan og libun, "Manu ininang nu ma kitu'?" Tinumabal og libun, "Inakkalan ku nog mamak, saan na kinuman ku dun."

¹⁴Tinaluan nog Tuhan og mamak, "Sabap sog ininang nu koyon, pogbiddaon ku ika sog mga len nog binatang, ika hadja og suknaan ku. Mokponanap a, bu mouglon nu og bogombun sog bon nu totubu'. ¹⁵Popogbantahon ku ika sog libun kini, sampoy sog tupu' nu bug tupu' in. Ludakon in og gulu nu, bu toktukon nu sop og sakil in."

¹⁶Tinaluan sop nog Tuhan og libun, "Kologonan ka tokodoy bila' mogbodos a, bu ponakitan ka bila' posungu' a na mogbata'. Sugaid bisan ma' nitu' yonin da og leg nu sog laki nu, bu pogbayaan in ika.⁹"

¹⁷Doksu' tinaluan in og laki, "Miginongog a sog libun nu, bu kinuman ka nog bunga kayu nog pigondi' u dinika, dadi sabap dinika mosugat og lupa' nog sukna' u. Poktiksaan nu tokodoy monontong og kotubuan nu sog bon nu totubu'.

¹⁸Tumubu' sog lupa' og mga somponit bug bonganga, sugaid kuman ka da nog mga pomulan diyon. ¹⁹Moktiksa' a momula magun ongon og kanon nu sampoy mokpuli' a sog lupa'. Inimung a tidu sog lupa', dadi sog lupa' a da sop uli'."

---

⁹**3:16** Mogdadi sop maana nog kodoksuan nog ayat 16 ma' nini, "Og kolegan nu, pogbayaan nu og laki nu, sugaid yanin og mogbaya' dinika."

²⁰Iningalanan ni Adam og libun in nog si Hawa^h, po' yanin og gina' nog lam nog manusiya'.

Og pokpoawa' nog Tuhan nilo' Adam sog bonuwa nog Eden

²¹Na inimungan nog Tuhan si Adam bug libun in nog ponapot tidu sog panit nog binatang magun ongon mosolug nilon.

²²Tubus miktalu' og Tuhan, "Na, mama' na dinita og manusiya', mibuka' na og pikilan nilon sog mobais bug molaton, suboy saggaan ta ilon magun di' ilon sop mokoupu' bu mokokan nog bunga kayu nog mogbogoy nog kotubu' nog da'dun kodoksuan in." ²³Dadi piluwas nog Tuhan og manusiya' sog Eden bu piinang in og laki sog lupa' nog piktiduhan in. ²⁴Dangan piawa' na nog Tuhan og manusiya' sog Eden, binotangan in nog mga malaikatⁱ mogipat og lambul silangan nog Eden. Binotangan in da sop solobuk kalis nog miksuliyab bug miglabadan diyon, magun da'dun og mokopolani sog kayu nog mokobogoy nog kotubu' nog da'dun og kodoksuan in.

Si Kabil bug si Habil

4 ¹Dadi sog pogduma ni Adam bu ni Hawa, migbodos na si Hawa bangka pogbata' nog laki, og ngalan in si Kabil. Talu' ni Hawa, "Sog tabang nog Tuhan mikobalak u na nog bata' nog laki.". ²Pogdoksu' nitu', migbata' na sop yanin nog laki, og ngalan in si Habil. Poksolag nilon, si Habil kini mokpotubu' nog mga bilibili bu kambing. Og gulang bata' in sop nog si Kabil moguma.

---

^h**3:20** Hawa migbatuk-batuk sog kotubu' bila' sog bahasa Ibrani.

ⁱ**3:24** Og ginisan nog malaikat kini taga pokpak. Og ngalan nilon sog bahasa Ibrani, og kerubim.

³Na ongon og gondow migbogoy si Kabil nog songku' in sog Tuhan. ⁴Minalap sop si Habil nog mga tagna' bata' nog bilibili nin, doksu' pinili' in og kinobaisan nog gungod, bangka nin bogoyoy sog Tuhan. Pogliling nog Tuhan dun, kisulitan yanin ni Habil, bug sog binogoy in. ⁵Sugaid da' kosulutoy og Tuhan diyon ni Kabil bug sog binogoy in. Saan na milingit tokodoy si Kabil bangka pogdomuk-domuk. ⁶Dadi tinaluan nog Tuhan si Kabil, "Manu milingit a bu migdomuk-domuk a ma? ⁷Bila' mobais og niyat nu, tantu tabukon ku og binogoy nu^j. Sugaid bila' molaton og niyat nu, og kolegan nog dusa pogbayaan in ika, tibuwa sumboy ika og mogbaya' diyanin. Po' og dusa mama' nog mobilu' nog binatang nog mogoma' dinika magun dapaon in ika."

⁸Na tinaluan ni Kabil og mongud in nog si Habil, "Tong, sung ita sog guma." Dangan ditu' na ilon, sunoy pa tinipu ni Kabil patoyoy og kongudan in. ⁹Pogdoksu' nitu' sinakan nog Tuhan si Kabil, "Ayn ma og kongudan nu nog si Habil?" Tinumabal si Kabil, "Da' u kosunoy! Akon ta' buwan og mogogipat nog kongudan ku koyon?" ¹⁰Tubus miktalu' og Tuhan, "Manu ininang nu ma kini? Poginongog a, miglosik dinakon og dugu' nog kongudan nu tidu sog lupa' mingoni nog hukuman. ¹¹Dadi tungbasan ka sop nog lupa' po' mitosop in og dugu' nog mongud nu. ¹²Na bila' moguma a, bisan pa andun og poktuyu' nu, di' a bogoyan nog songku' nog lupa'. Ayn-ayn ka polaguy, mokpanowan ka na tibuwa sog ginlupaan."

¹³Talu' ni Kabil sog Tuhan, "Di' u modag og siksa' nog binogoy nu dinakon". ¹⁴Binugow nu na akon sog lupa' bu sog dyaloman nu. Molaguy bu mokpanowan ku na tibuwa sog ginlupaan. Sima-sima og mokobalak dinakon insunoy patoyon nilon akon. ¹⁵Sugaid tinabal yanin nog Tuhan, "Di' nilon ika patoyon, po' siksaon

---

^j**4:7** Mogdadi sop og maana nin sog Ibrani, "tantu tabukon ku ika" atawa "tantu mogloliyag a."

ku og tow nog mokpatoy dinika, pitu kali mama' na nog siksa' u dinika." Saan na binotangan nog Tuhan nog gindanan si Kabil magun sima-sima og mokobalak diyanin, di' yanin patoyon. ¹⁶Dadi minawa' na si Kabil sog gadapan nog Tuhan, bangka yanin pogonong sog bonuwa Nud^k, dapit silangan nog Eden.

Og mga ponupu' ni Kabil

¹⁷Na taga libun na si Kabil. Sog pogduma nilon, migbodos na og libun in, bangka pogbata' nog laki, og ngalan in si Idris^l. Mikpotindog si Kabil nog gumbaloyan nog taga galad, bangka nin ingalanoy sop nog Idris. ¹⁸Si Idris migbata' ni Irad, bu si Irad og gomma' ni Mihuyael. Na si Mihuyael og gomma' ni Mitusael, bu si Mitusael og gomma' ni Lamek. ¹⁹Si Lamek, duwa' buk og libun in, si Ada bu si Silla. ²⁰Si Ada migbata' ni Yabal. Yonin na og piktiduhan nog mga mikpotubu' nog mga binatang bu migonong sog lokow-lokow. ²¹Og ngalan nog gilug in, si Yubal. Yonin na og piktiduhan nog mga tow nog moggitara bu moksuling. ²²Tubus migbata' si Silla ni Tubal-Kabil. Yonin na og piktiduhan nog polononsal nog tumbaga bu mga bosi. Og gilug in nog libun si Naama.

²³Na miktalu' si Lamek sog duwa' buk libun in,
 "U Ada bu Silla, poginongog amu sog tingog u,
 u mga libun ku, umatian niyu og talu' u,
 patoyon ku og tow bila' moangol u,

---

^k4:16 Og maana nin: mokpanowan na tibuwa.

^l4:17 Og ngalan in sog bahasa Ibrani: Enok.

bu og bata' sooy bisan tahan mogbanog u^m.

²⁴Bila' si Kabil poksuli' in pitu kali,
og nakon, posulian ku pitupulu' bu pitu kali!”

Migbata' pa si Adam ni Set

²⁵Na paali ni Adam bug libun in mikobalak pa ilon puli' nog bata'. Dadi miktalu' si Hawa, “Binogoyan ku na sop puli' nog Tuhan nog bata' ganti' ni Habil nog pinatoy ni Kabil,” bangsa nin ingalanoy nog Set. ²⁶Pogdoku' nitu' ongon na sop og bata' ni Set nog laki, iningalanan in Enos. Sog waktu niyon miktagna' og mga tow sumabbut sog ngalan nog Tuhan Solama-lama, yonin na og Yaweⁿ.

Og mga ponupu' ni Adam tidu sog bata' in nog si Set

5 ¹Yonin na kini og suksugan pasal sog ponupu' ni Adam. Dangan piongon nog Tuhan og manusiya', inimung in kini nog migbatuk-batuk diyanin. ²Piongon in og laki bug libun, bu binarakatan in, bangsa nin ingalanoy nog Manusiya'.

³Na pogdopot sogatus bu tolupulu' tahun og gumul ni Adam, ongon na sop og bata' in nog laki nog simopu diyanin, bu iningalan in Set. ⁴Tidu bataoy si Set, mikodopot pa og gumul ni Adam walu gatus tahun, bu kidungagan pa og bata in nog mga laki bug libun. ⁵Dadi minatoy si Adam sog gumul nog siyam gatus bu tolupulu' tahun.

---

^m**4:23** *Moangol bug mogbanog*: Mogdadi sop og maana nin: mikopatoy u nog tow po' kiangolan in akon, bu og bata' po' kibanogan in akon.

ⁿ**4:26** Og ngalan nog Tuhan sog bahasa Ibrani. Og maana nin: Og Solama-lama ongon, atawa og Mikpoongon, atawa og Ongon na asal.

⁶Na, dangan migumul si Set sogatus bu lima tahun, ongon na og bata' in nog laki, og ngalan in si Enos. ⁷Pogdoksu' bataoy si Enos, mikodopot pa si Set walu gatus bu pitu tahun, bu sog waktu koyon kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun. ⁸Dadi, minatoy si Set sog gumul nog siyam gatus bu sopulu' bu duwa' tahun.

⁹Na dangan migumul si Enos siyampulu' tahun, ongon na og bata' in nog laki; og ngalan in si Kenan. ¹⁰Tidu bataoy si Kenan, mikodopot pa og gumul ni Enos walu gatus bu sopulu' bu lima tahun, bu sog waktu koyon kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun. ¹¹Dadi minatoy si Enos sog gumul nog siyam gatus bu lima tahun.

¹²Na, dangan migumul si Kenan pitupulu' tahun, ongon na og bata' in nog laki, og ngalan in si Mahalalel. ¹³Pogdoksu' bataoy si Mahalalel, mikodopot pa og gumul ni Kenan walu gatus bu patpulu' tahun, bu sog waktu koyon kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun. ¹⁴Dadi minatoy si Kenan sog gumul nog siyam gatus bu sopulu' tahun.

¹⁵Na, dangan migumul si Mahalalel nom pulu' bu lima tahun, ongon na og bata' in nog laki, ngalan in si Yared. ¹⁶Tidu bataoy si Yared, mikodopot pa og gumul ni Mahalalel walu gatus bu tolupulu' tahun, bu sog waktu koyon kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun. ¹⁷Dadi minatoy si Mahalalel sog gumul nog walu gatus bu siyampulu' bu lima tahun.

¹⁸Na dangan migumul si Yared sogatus bu nom pulu' bu duwa' tahun, ongon na og bata' in nog laki; og ngalan in si Idris. ¹⁹Pogdoksu' bataoy si Idris, mikodopot pa og gumul ni Yared walu gatus tahun, bu sog waktu koyon kidungagan pa og

bata' in nog mga laki bug libun. ²⁰Dadi minatoy si Yared sog gumul nog siyam gatus bu nom pulu' bu duwa' tahun.

²¹Na, dangan migumul si Idris nom pulu' bu lima tahun, ongon na og bata' in nog laki, og ngalan in si Metusala. ²²Si Idris kini molani tokodoy sog Tuhan. Tidu bataoy si Metusala, mikodopot pa og gumul ni Idris tolu gatus tahun, bu sog waktu koyon kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun. ²³Dadi midopot ni Idris og gumul nog tolu gatus bu nom pulu' bu lima tahun. ²⁴Sigi-sigi pa yanin molani sog Tuhan. Sunoy pa mibolong yanin, po' inalap nog Tuhan, sugaid da' yanin pokobiyang nog kopatoy.

²⁵Na, dangan migumul si Metusala sogatus bu walupulu' bu pitu tahun, ongon na og bata' in nog laki, ngalan in si Lamek. ²⁶Doksu' bataoy si Lamek, mikodopot pa og gumul ni Metusala pitu gatus bu walu pulu' bu duwa' tahun, bu sog waktu koyon kidungagan pa og bata' in nog mga libun bug laki. ²⁷Dadi minatoy si Metusala sog gumul nog siyam gatus bu nom pulu' bu siyam tahun.

²⁸Na, dangan migumul si Lamek sogatus bu walupulu' bu duwa' tahun, ongon na og bata' in nog laki. ²⁹Dadi miktalu' yanin, "Og bata' u kini mokopokpobogan nog kologon ta pasal sog sukna' nog Tuhan sog lupa', bu mokokulang nog poktiksa' ta." Dadi iningalanan in si Nu^o.

³⁰Tidu bataoy si Nu, mikodopot pa og gumul ni Lamek lima gatus bu siyampulu' bu lima tahun, bu sog waktu koyon kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun. ³¹Dadi minatoy si Lamek sog gumul nog pitu gatus bu pitupulu' bu pitu tahun.

---

^o**5:29** Og Nu kini sog bahasa Ibrani, migbatuk-batuk sog talu' nog og mokopokpobogan atawa og mokopoulali.

³²Na, dangan migumul si Nu lima gatus tahun, ongon na og mga gumbata' in nog laki nog silo' Sem, Ham bug Yapet.

Og kolaatan nog manusiya'

6 ¹Na, dangan dinumakol og mga tow sog ginlupaan, modakol na og gumbata' nilon nog mibudjang. ²Dadi mitongow nog mga piktowan^P nog Tuhan nog mokolingkat og kobudjangan nog manusiya', bangka nilon poglibunoy og ayn-ayn og kolegan nilon. ³Na, miktalu' og TUHAN, "Ondi' u kumboyon nog motubu' og manusiya' sowmulan po' og tow da ilon, saan na og gumul nilon di' lumabi sog sogatus bu duwa' pulu' tahun^Q."

⁴Sog tagna' kitu' bu miniyang pa mga sanu tahun, ongon og mokolawa bu mokopagas nog tow sog ginlupaan. Ikon koyon og mga Nipilim. Mobolu' bu mibantug ikon sog tagna' kitu'. Ikon koyon og mga ponupu' nog mga piktowan nog Tuhan nog mikopoglibun sog kobudjangan kitu'.

⁵Na mitongow nog TUHAN nog polanan na molaton og ponginangon nog mga manusiya' sog ginlupaan, bu og leg nog pikilan nilon sog molaat gobi-gondow.

⁶Dadi misusa og TUHAN nog piongon in og manusiya' sog ginlupaan, bu mosolag og korukkahan in. ⁷Saan na miktalu' yanin, "Papason ku og mga tow nog piongon ku, bu mga binatang sampoy og mga mokponanap sog lupa', bug

^P6:2 Og maana nog piktowan nog Tuhan (bila' sog Ibrani; Og gumbata' nog Tuhan nog laki), kana' motampal. Mogdadi 1) og ginisan nog malaikat, atawa 2) mga ponupu' ni Set, og bata' ni Adam, atawa og 3) og tow nog motas dugu' in.

^Q6:3 Og ponabut nog duma, og sogatus bu duwa' pulu' nog tahun koyon, og binogoy nog Tuhan sog mga tow sog da' pa og lunup.

komanuk-manukan, po' misusa u nog piongon ku ilon.”⁸ Sugaid sog ponontong nog TUHAN, ongon og tow nog kisulitan yanin dun, yonin na si Nu.

Og suguan nog Tuhan ni Nu pasal sog kumpit

⁹Na, yonin kini og suksugan pasal ni Nu. Si Nu og tow nog mologdong. Ondi' yanin kotuntutan sog waktu niyon, bu molani tokodoy yanin sog Tuhan. ¹⁰Taga bata' si Nu tolu kotow, yonin na silo' Sem, Ham bug Yapet. ¹¹Na muwal ni Nu, sog ponontong nog Tuhan og lam nog tow moliko' tokodoy, bu og kolaat nilon milokop sog ginlupaan. ¹²Pogliling nog Tuhan dun, mitongow in nog molaat tokodoy og ponginangon nog lam nog tow.

¹³Dadi tinaluan in si Nu, “Tipoton ku og mga manusiya', po' pasal dinilon milokop na og kolatonan sog ginlupaan. Saan na papason ku doda' ilon sampoy og lam sog dibabow nog lupa'. ¹⁴Dadi pogimung a nog adjung tidu sog kayu nog mopagon, bangka nu imungoy nog mga bilik. Bila' modoksu' na, lapat nu nog kitlan^r og solod bug luwasan in. ¹⁵Na, ma' nini og solag in; og yaba' in pitupulu' bu lima dopa, og lokpang in sopulu' bu duwa' dopa bu tonga', bu og lawa nin pitu dopa bu tonga'. ¹⁶Bila' atopan nu, suboy duwa' dangow og layu' in tidu sog donding. Imung nu tolu pangkat, bu botangan nu nog bongawan og kilid in. ¹⁷Po' polunupan ku na doda' og ginlupaan magun mopapas og sosuku' nog taga ginawa diyon, matoy og lam sog ginlupaan. ¹⁸Sugaid pasal dinika mokpoongon ku nog pogjanjian, dadi bila' modoksu' na og adjung, solod amu nog libun nu bug mga gumbata' nu, sampoy na og mga mimonugangan dinika. ¹⁹⁻²⁰Pokposolod a sop sog adjung soparisan libun bug laki tidu sog lam nog ginisan nog mga binatang sampoy na og mga

---

^r6:14 Og kitlan yonin na og pogmastik nilon tagna'.

mokponanap sog lupa' bu komanuk-manukan. Mangoy ilon kotanan dinika, magun ilon motubu'. ²¹Pogoyt a, bangka a poktagu' nog ginisan nog moka para diniyu bu para sog mga binatang bu komanuk-manukan." ²²Na inunut ni Nu og lam nog sinugu' nog Tuhan diyanin.

Og pokpolunup nog Tuhan sog ginlupaan

7 ¹Na dangan midoksu' na imungon og adjung kitu', tinaluan nog Tuhan si Nu, "Solod a na sog kumpit dunut nog libun nu bug mga gumbata' nu, sampoy na og mga mimonugangan dinika, po' ika da og mologdong sog ponontong u sog masa kini. ²Pogoyt a pitu parisan nog ginisan nog binatang halal, bu soparisan tidu sog ginisan nog binatang kana' halal. ³Pogoyt a sop pitu parisan nog ginisan nog komanuk-manukan, magun motubu' bu moktupu' og lam nog ginisan sog ginlupaan. ⁴Po' pogdoksu' nog pitu ondow, podupian ku og ginlupaan solod sog patpulu' ondow bu patpulu' gobi, magun mopapas og lam nog mga piongon ku sog ginlupaan." ⁵Dadi inunut ni Nu og lam nog suguan nog Tuhan diyanin.

⁶Sog waktu nog migumul yanin nom gatus tahun minatong na og lunup sog ginlupaan. ⁷Na sinumolod na silo' Nu sog adjung magun ilon moawon sog lunup. ⁸⁻⁹Dadi minangoy og lam nog ginisan nog binatang, halal bug kana' halal, sampoy og mga mokponanap sog lupa' bu og mga komanuk-manukan doduwa' buk libun-laki diyon ni Nu sog adjung. Tubus pisolod in, mama' na nog suguan nog Tuhan diyanin.

¹⁰⁻¹¹Na, pogdoksu' nog pitu ondow koyon, miktaga' na moglunup og ginlupaan sog waktu nog migumul na si Nu nom gatus tahun. Sog ikosopulu' bu pitu ondow sog ikoduwa' nog bulan, mibogdak og lam nog kotubudan sog diyalom lupa'. Bu

sunoy pa mama' nog mibuka' og timpong nog tubig sog langit, bangka pogdupi' nog molandos. ¹² Kidupian og ginlupaan gobi-gondow sog bon nog patpulu' ondow bu patpulu' gobi. ¹³ Na sog gondow nog miktagna' moglunup, mikosolod na silo' Nu sog adjung dunut nog libun in bu og bata' in tolu kotow si Sem, si Ham, bu si Yapet sampoy na og mga libun nilon. ¹⁴⁻¹⁵ Mikosolod da sop og lam nog ginisan nog mga binatang modongon bug mila, sampoy og mga mokponanap sog lupa', bug lam nog ginisan nog komanuk-manukan. Minangoy og lam nog taga ginawa diyon ni Nu mikparis-paris sog adjung. ¹⁶ Dadi og mga mikosolod koyon, yonin na og libun-laki nog lam nog motubu' sog ginlupaan, mama' na nog suguan nog Tuhan ni Nu. Pogdoku', bangka na tamboloy nog Tuhan dinilon.

¹⁷ Na, sigi-sigi og lunup sog ginlupaan sog solod nog patpulu' ondow koyon. Dadi miksidalom og tubig, bangka pa lantung og adjung. ¹⁸ Dangan dinumalom na og tubig, mianud na og adjung sog dibabow in. ¹⁹ Miksidalom pa tokodoy og tubig sampoy milolop na og lam nog kobontud-bontudan nog mokolawa. ²⁰ Migidud pa og tubig, sampoy mikodopot mga pat dopa og dalam in tidu sog sung-sung nog kobontudan. ²¹ Saan na milomos og lam nog mga taga napas nog moglilow sog ginlupaan, og mga binatang modongon, mila sampoy na og mga mokponanap, og komanuk-manukan bug lam nog manusiya'. ²² Kiputukan nog ginawa og lam sog ginlupaan. ²³ Pinapas nog Tuhan og lam nog manusiya', komanuk-manukan bug mga binatang sampoy na og mga mokponanap sog ginlupaan. Mipapas ilon sog dunya. Si Nu da og misama' totubu' bug mga mikodunut diyanin sog adjung. ²⁴ Modalom pa og tubig sog ginlupaan sog bon nog sogatus bu lima pulu' ondow.

Og pogloklus nog lunup

8¹ Sugaid si Nu, da' da kolingowoy nog Tuhan, sampoy og mga duma nin sog diyalom nog kumpit. Pioyup in og galu' sog dunya, dadi miktagna' na kumoti og tubig. ²Mitambol mokpuli' og mga kotubudan sog diyalom lupa' bu piulow in og dupi'. ³Dadi, migmaya'-maya' kumoti. Pogdoku' nog bon nog sogatus bu limapulu' ondow, mikkulang na og tubig. ⁴Dadi sog ikosopulu' bu pitu ondow nog ikopitu nog bulan, sinumangyad na og adjung sog kobontudan nog Ararat. ⁵Sigi-sigi mokokoti og tubig kitu' sampoy sog ponognaan nog gondow sog ikosopulu' nog bulan, bangka pa kotongow og dibabow nog mga kobontudan.

⁶Dangan mikobiyang pa og patpulu' ondow, binuka' ni Nu og tomboan nog inimung in sog adjung, ⁷bangka nin boluyoy og guwak, dadi linumayug ayn-ayn^s sampoy nog mimala na og lupa'. ⁸Doku' binoluy in na sop og solobuk kolopati, magun kosunan in bug linumoklus na ta' og tubig. ⁹Sugaid da' pokotongow og kolopati nog koapunan in, po' modakol pa og tubig sog ginlupaan. Dadi mikpuli' yanin sog adjung. Piapun ni Nu sog komot in, bangka nin posolodoy sog adjung. ¹⁰Na pibiyang ni Nu og pitu ondow, bangka nin boluyoy puli' og kolopati. ¹¹Poksindop nog gondow mikpuli' og kolopati miktangag nog dawon nog jaytun nog bogu pa koupu'. Saan na kiosunan ni Nu nog posungu' na kumoti og tubig sog ginlupaan. ¹²Migbagad na sop yanin nog pitu ondow, bangka nin na sop boluyoy og kolopati, sugaid da' na pokpuli' diyanin.

---

^s**8:7** Bila' sog bahasa Ibrani kana' motampal bila' mikpuli' ta sog kumpit og guwak koyon atawa onda'.

¹³Dangan migumul na si Nu nom gatus bu sala tahun, sog mikuna nog gondow sog tolipunan nog bulan, kinumoti na og tubig. Inawa' na ni Nu og sobahagi' nog gatop nog adjung, bu mitongow in nog mimala-mala na og lupa'. ¹⁴Dangan sog ikoduwa' pulu' bu pitu ondow sog ikoduwa' nog bulan, mimala na tokodoy og ginlupaan.

¹⁵Na miktalu' og Tuhan diyon ni Nu, ¹⁶“Luwasa na sog adjung dunut nog libun nu bug mga gumbata' nu, sampoy na og mimonugangan dinika. ¹⁷Poluwas nu sop og mga totubu' diyon dinika, og lam nog mga binatang modongon bug mila, sampoy og mga mokponanap sog lupa', bug komanuk-manukan, magun moktupu' bu dumakol sampoy sog mokanat ilon sog ginlupaan.” ¹⁸Na minonog si Nu dunut nog libun in, bu mga gumbata' in sampoy og mga mimonugangan diyanin.

¹⁹Mimonog sop og miglologinis nog mga mokponanap bu moglilow sog ginlupaan; yonin na og mga binatang bug komanuk-manukan.

Og pokkurban ni Nu

²⁰Doksu' migimung si Nu nog pokkurbanan posungu' sog Tuhan. Minalap yanin tidu sog sosoginis nog binatang bu komanuk-manukan nog halal, bangka nin imungoy nog kurban tutung para sog Tuhan. ²¹Kisulitan og Tuhan nog gomut nog kurban, dadi mikopogdiyamatoy yanin, “Di' u na suknaan mokpuli' og ginlupaan pasal sog kolaat nog manusiya'. Asal na molaat og niyat nilon tidu pa sog kobetean nilon, sugaid ondi' u na puli' papason og lam nog totubu' mama' nog ininang u tagna'.

²²Na, sog bon nog ongon og dunya,
ongon og timpu pomula bug timpu sanggi'

ongon og pomodos bug pondupi'
 ongon og timpu minit bug timpu tigdown,
 bu ongon og gobi bug gondow."

Og pogjanjian nog Tuhan bu ni Nu

9¹ Dadi binarakatan nog Tuhan si Nu bug mga gumbata' in, tinaluan in ilon,
 "Pogbata' amu magun dumakol bug mokanat og mga ponupu' niyu sog
 dunya. ² Mondok na diniyu og lam nog moglilow sog ginlupaan, bu sog tubig.
 Amu da og mokopogbaya' dinilon. ³ Na og lam nog moglilow mokan niyu na sop,
 mama' nog binogoy u diniyu nog mokan niyu og mga pomulan tagna'. ⁴ Sugaid
 ondi' niyu kanon og gungod nog taga dugu', po' og dugu' og gindanan nog
 kotubu'. ⁵ Sima-sima og momunu' nog manusiya', tantu tungbasan ku, bisan pa og
 binatang. Abatan ku sima-sima og momunu' nog batuk in manusiya'. ⁶ Piongon
 ku og manusiya' migbatuk-batuk dinakon, saan na sima-sima og malap nog
 nyawa nog manusiya', alapan da sop yanin nog nyawa nog duma nin. ⁷ Na pasal
 diniyu, pogbata' amu magun moksidakol bug mokanat og mga ponupu' niyu sog
 ginlupaan."

⁸ Mikталu' pa og Tuhan diyon ni Nu bug sog mga gumbata' in, ⁹ "Na akon sop,
 poongonon ku na og pogjanjian ta, sampoy sog ponupu' niyu, ¹⁰ bug lam nog
 ongon og kotubu' in, yonin na og mga komanuk-manukan, bug mga binatang
 modongon bug mila nog mimonog sog adjung, sampoy og mga ponupu' nilon.
¹¹ Bologbogan ku og pogjanjian kini diniyu, ondi' na puli' mopapas tiduanan nog
 lunup og lam nog taga ginawa sog ginlupaan, bu di' na moongon og lunup nog
 mokoladak nog dunya." ¹²⁻¹³ Na og talu' nog Tuhan, "Binotang u na og binaddali

sog langit, bu yonin kini og gindanan nog pogjanjian ta niyu bu sog lam nog taga ginawa pangkat momangkat. ¹⁴Bila' polollomon ku og dunya, bangka kotongow og binaddali, ¹⁵na, mopondom u og janji' u diniyu, bu sog lam nog ongon og kotubu', nog ondi' na mopapas puli' og taga ginawa kobalan nog lunup. ¹⁶Saan na bila' motongow u og binaddali sog kogabunan, mopondom u og pogjanjian nog piongon ku diniyu bu sog mga taga ginawa sog ginlupaan soumul-tahun. ¹⁷Og binaddali da og gindanan nog pogjanjian ta niyu bu sog lam nog taga ginawa sog ginlupaan."

Si Nu bug mga gumbata' in

¹⁸Na, og gumbata' ni Nu nog limuwas sog adjung, yonin na silo' Sem, Ham bug Yapet. Si Ham kini, yonin na og gomma' ni Kanaan. ¹⁹Tidu sog tolu kotow nog gumbata' ni Nu kini, mikanat og mga tow sog ginlupaan.

²⁰Na og kotubuan ni Nu, moguma. Yanin og tow nog mikuna momula nog anggult. ²¹Ogon og gondow mininum yanin nog tubig anggul bangka kolangu, saan na linuwas in og ponapot in bangka tulug sog lokow-lokow in. ²²Na og gomma' ni Kanaan nog si Ham, mitongow in nog miglobas og gomma' in, bangka nin suksugoy sog mga gilug in sog luwasan. ²³Doksu' minalap si Sem bu si Yapet nog tadjung, bangka nilon sigloyoy sog baga nilon. Tinumolikud ilon sumolod sog lokow-lokow bangka nilon dungmaoy og gomma' nilon. Da' ilon poglingoy magun di' nilon motongow og gomma' nilon nog miglobas. ²⁴Dangan kiulian na og langu ni Nu, mangka nin pa kosunoy og ininang nog bata' in nog kinomongudan nog si

---

^{t9:20} Og anggul yonin na og grep (grapes) atawa og ubas, og ginisan nog pomulan nog taga bunga. Og bunga nin mobais kanon bu pogimungon nog tubig anggul.

Ham. ²⁵ Mikталu' yanin, “Suknaan da bosiya si Kanaan^u. Imungon da bosiya yanin nog kinobabaan nog gulipon nog mga gilug in.” ²⁶ Bu tinalu' in pa, “Pujihon og Tuhan, og Tuhan ni Sem, moulipon da bosiya ni Sem si Kanaan. ²⁷ Podakolon og ponupu' bu poliwagon da bosiya nog Tuhan og pogonongan ni Yapet, bu moksulut da bosiya og mga ponupu' ni Sem bu ni Yapet. Moimung da bosiya nog gulipon ni Yapet si Kanaan.”

²⁸ Pogdoksu' nog lunup mitubu' pa si Nu tolu gatus bu lima pulu' tahun.

²⁹ Migumul yanin siyam gatus bu lima pulu' tahun bangsa yanin patoy.

Og mga ponupu' nog gumbata' ni Nu

10 ¹ Na, yonin kini og suksugan pasal sog mga ponupu' nog gumbata' ni Nu, silo' Sem, Ham bug Yapet. Migbata' ilon pogdoksu' nog lunup.

² Og gumbata' ni Yapet nog laki, yonin na silo' Gomer, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Mesek, bug Tiras. ³ Si Gomer, ongon sop og gumbata' in nog laki, yonin na silo' Askenas, Ripat, bug Togarma. ⁴ Og mga gumbata' ni Yawan nog laki, yonin na silo' Elisa, Tarsis, Kittim bug Dodanim. ⁵ Na tidu dinilon mikanat og mga tow sog kilid dagat bu sog mga kopulu-puluan. Kokonya migonong sog len-len bonuwa bug len-len og ponaluon nilon dunut piktiduhan bug bangsa nilon.

⁶ Og gumbata' ni Ham nog laki, yonin na si, Kus, Misir, Put, bug Kanaan. ⁷ Si Kus ongon sop og gumbata' in nog laki, yonin na silo' Seba, Habila, Sabta, Raama, bug Sabteka. Bu og gumbata' ni Raama nog laki, yonin na si Saba bug Dedan. ⁸ Ongon pa sop og bata' ni Kus nog laki, og ngalan in si Nimrod. Si Nimrod og mikuna mibantug sog ginlupaan pasal sog pagas in. ⁹ Mopandoy yanin monganup sog

---

^u**9:25** Si Kanaan kini og ganti' bayu' ni Ham saan na yanin og sinuknaan ni Nu.

poktabang nog Tuhan, dadi ongon og baasa, "Mama' yanin ni Nimrod, mopandoy monganup sog poktabang nog Tuhan." ¹⁰Og tolipunan nog bonuwa nog pigbayaan ni Nimrod, yonin na og mga siyudad nog Babel, Erek, bug Akad, og lam kini sakup nog Babilonya. ¹¹⁻¹²Pogdoku' niyon, minangoy yanin sog Asiriya bu piindog in og mga siyudad nog Ninibe, Rehobot-Ir, Kala bug Resen nog diyon sog titonga' nog Ninibe bug Kala. Yonin na og solobuk bantug nog siyudad. ¹³Si Misir yonin na og piktiduhan nog mga tow Lud, Anam, Lehab bug Naptu, ¹⁴Patrus, Kaslu, bug taga Kiriti, yonin na og piktiduhan nog mga Pilistin. ¹⁵Si Kanaan, yonin na og gomma' nilo' Sidun bug Het. Si Sidun og gulang bata'. ¹⁶Bu si Kanaan da sop og piktiduhan nog mga tow Yibus, Amur, Girgas, ¹⁷Hiw, Ark, Sin, ¹⁸Alba, Simar, bug Hamat. Doku' mikanat og mga ponupu' ni Kanaan. ¹⁹Og toktoban nog ginlupaan nog tow Kanaan sog sindopan miktidu sog Sidun bug mikodopot pa sampoy sog Gerar, sog molani nog Gasa, bu og toktoban nilon sog silangan mikodopot sog Sodom, Gomora, Adma bug Sebuyim sampoy sog Lasa. ²⁰Yonin koyon og ponupu' ni Ham. Kokonya migonong sog len-len bonuwa bug len-len og ponaluon nilon dunut piktiduhan bug bangsa nilon.

²¹Si Sem, og gulang bata' ni Yapet, ongon da sop og tupu' in. Yanin og piktiduhan nog lam nog ponupu' ni Eber^v, yonin na og mga tow Ibrani. ²²Na og mga gumbata' ni Sem nog laki, yonin na silo' Elam, Asur, Arpaksad, Lud bug Aram. ²³Og mga gumbata' ni Aram nog laki yonin na silo' Us, Hul, Geter, bug Mas^w. ²⁴Si Arpaksad og gomma' ni Sela, bu si Sela og gomma' ni Eber. ²⁵Si Eber, duwa' kotow og bata'

---

^v**10:21** Si Eber og gapu' ni Sem sog lulud.

^w**10:23** Atawa: *Mesek*.

in. Og solokotow iningalanan si Peleg^x, po' sog masa nin tagna' mibahagi'-bahagi' og tow sog dunya. Og ngalan nog gilug in si Yoktan. ²⁶Na si Yoktan og gomma' nilo' Almodad, Selep, Hasarmabet, Yera, ²⁷Hadoram, Usal, Dikla, ²⁸Obal, Abimael, Seba, ²⁹Opir, Habila, bug Yobab. Og lam nilon koyon yonin na og mga gumbata' ni Yoktan. ³⁰Og kolupaan nog pigonongan nilon miktolipun sog Mesa bu posungu' sog Separ, sog kobontudan nog lambul silangan. ³¹Ilon na koyon og ponupu' ni Sem, og kokonya migonong sog len-len bonuwa bug len-len og ponaluon nilon dunut piktiduhan bug bangsa nilon.

³²Na, yonin kitu' og lam nog mga ponupu' ni Nu, dunut nog mga piktiduhan bug mga bonuwa nilon. Bu tidu dinilon miongon og mga kobangsahan sog dunya pokpuwas nog lunup.

Og pokselen-selen nog Tuhan nog ponaluon nog manusiya' sog Babel

11 ¹Sog tagna' kitu' solobuk da og ponaluon nog lam nog tow sog dunya, bug migbatuk-batuk da og mga talu' nilon. ²Dangan mikpinda-pinda og mga tow nog pogonongan nilon posungu' sog silangan, mikodopot ilon sog solobuk bonuwa sog Babilonya, bu ditu' ilon migonong. ³Na migisun og mga tow, “Alung, mogimung ita nog bata^y. Mongalap ita nog basak pula nog modakol, bangka ta pinitoy magun tumogas.” Og bata og ginamit nilon og ganti' sog batu, bu og kitlan og ginamit nilon pokpodokot. ⁴Tubus miktalu' ilon, “Mogimung ita nog solobuk lungsud nog taga baloy nog mokodopot sog langit, magun ita mobantug bu di' ita mokratat sog dunya.”

---

^x**10:25** Maana nin sog bahasa Ibrani: pogbahagi'.

^y**11:3** Bata, yonin na og batu tesa

⁵Na minonog tumontong og Tuhan nog lungsud bug baloy molawa nog inimung nog mga towanan. ⁶Dadi miktalu' og Tuhan, "Miksolobuk ilon kotanan, bu solobuk da og ponaluon nilon, bu yonin pa kini og ponognaan nog ponginangon nilon. Na da'dun na og mologon dinilon, bisan olo-olo og kolegan nilon inangon. ⁷Alung, mangoy ita ditu' nilon, poglen-lenon ta og ponaluon nilon, magun di' ilon moksinabutoy." ⁸Saan na kinanat nog Tuhan og mga tow sog ginlupaan, bu linumota' ilon mogimung nog lungsud. ⁹Og lungsud kini iningalanan nog Babel^z, po' ditu' piglen-len nog Tuhan og mga ponaluon nog mga tow, bu tidu ditu' kinanat in og mga tow sog ginlupaan.

Og mga ponupu ni Sem

¹⁰Yonin kini og ponupu' ni Sem.

Duwa' tahun pokpuwas nog lunup, dangan migumul si Sem sogatus tahun, binata' og bata' in nog laki, og ngalan in si Arpaksad. ¹¹Tidu bataoy si Arpaksad, kidungagan pa og gumul ni Sem lima gatus tahun, bu kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun.

¹²Dangan migumul na si Arpaksad tolupulu' bu lima tahun, binata' og bata' in nog laki nog si Sela. ¹³Tidu bataoy si Sela, kidungagan pa og gumul ni Arpaksad pat gatus bu tolu tahun, bu kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun.

¹⁴Dangan tolupulu' tahun na si Sela, mikopogbata' yanin ni Eber. ¹⁵Tidu bataoy si Eber, kidungagan pa og gumul ni Sela pat gatus bu tolu tahun, bu kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun.

---

^z**11:9** Sog bahasa Ibrani migbatuk-batuk og talu' nog Babel bu og talu' nog mokolibug.

¹⁶Dangan migumul si Eber tolupulu' bu pat tahun, binata' og bata' in nog laki nog si Peleg. ¹⁷Tidu bataoy si Peleg, kidungagan pa og gumul ni Eber pat gatus bu tolupulu' tahun, bu kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun.

¹⁸Na, dangan mikodopot si Peleg tolupulu' tahun, binata' og bata' in nog laki nog si Reu. ¹⁹Tidu bataoy si Reu, kidungagan pa og gumul ni Peleg duwa' gatus bu siyam tahun, bu kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun.

²⁰Dangan mikodopot si Reu tolupulu' bu duwa' tahun, binata' og bata' in nog laki nog si Serug. ²¹Tidu bataoy si Serug, kidungagan pa og gumul ni Reu duwa' gatus bu pitu tahun, bu kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun.

²²Dangan mikodopot si Serug tolupulu' tahun, binata' og bata' in nog laki nog si Nahor. ²³Tidu bataoy si Nahor, kidungagan pa og gumul ni Serug duwa' gatus tahun, bu kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun.

²⁴Dangan mikodopot si Nahor duwa' pulu' bu siyam tahun, binata' og bata' in nog laki nog si Tera. ²⁵Tidu bataoy si Tera, kidungagan pa og gumul ni Nahor sogatus bu sopulu' bu siyam tahun, bu kidungagan pa og bata' in nog mga laki bug libun.

²⁶Dangan mikodopot si Tera pitupulu' tahun, bangka pa yanin pokopogbata'. Og mga gumbata' in nog laki, yonin na silo' Ibram, Nahor bug Haran.

Og mga ponupu' ni Tera

²⁷Yonin kini og suksugan pasal sog mga ponupu' ni Tera. Si Tera og gomma' ni Ibram, Nahor, bug Haran. Si Haran og gomma' ni Lot. ²⁸Minatoy si Haran ditu' sog Ur og sakup nog Babilonya, sog bonuwa nog pigbataan dun. Sog waktu nog kopatoy in, totubu' pa og gomma' in nog si Tera. ²⁹Na miglibun si Ibram ni Saray, bu miglibun sop si Nahor ni Milka, og bata' ni Haran, bu og gilug ni Iska. ³⁰Si

Saray baug, saan na da'dun og bata' in. ³¹Na ginonatan ni Tera og Ur, sakup nog Babilonya. Inoyt ni Tera og bata' in nog si Ibram, bug gapu' in nog si Lot, og bata' ni Haran bug mimonugangan dun nog si Saray. Posungu' ilon sog bonuwa nog Kanaan, sugaid pogdatong nilon sog bonuwa nog Haran, ditu' na ilon migonong. ³²Minatoy na si Tera sog bonuwa koyon nog duwa' gatus bu lima tahun og gumul in.

Binarakatan si Ibram nog Tuhan

12 ¹Na tinaluan nog Tuhan si Ibram^a, “Gonatan nu og bonuwa nu, gusba-waris nu, bug mokogulang-gilug nu, bangsa a angoy sog bonuwa nog tonduon ku dinika. ²Imungon ku og mga tupu' nu nog mosolag nog bangsa, bu barakatan ku ika. Potason ku og dongog nu, bu sabap dinika kobarakatan og len nog tow. ³Barakatan ku og mga tow nog mokpobais dinika, bu siksaon ku og mga tow nog sumukna' dinika. Sabap dinika, na mobarakat og lam nog sakup sog dunya.”

Og kopanow nilo' Ibram sog Kanaan

⁴Dadi mipanow si Ibram, inunut in og suguan nog Tuhan dun, bu migunut diyanin og komanak in nog si Lot. Ginumonat si Ibram sog Haran sog gumul nog pitupulu' bu lima tahun. ⁵Na inoyt in og libun in, si Saray, si Lot bug lam nog sosuguon in, bug pongarta' in tidu sog Haran, bangsa ilon pokposungu' sog Kanaan. Dangan minatong na silo' Ibram diyon, ⁶migdayun ilon toktob sog binantug nog kayu sog

---

^a**12:1** Tagnaan Ibram og ngalan in, ginantian nog Tuhan miimung Ibrahim. Ponognaan 17:5.

bonuwa nog Moreh, og sakup nog bonuwa nog Sekem. Sog waktu niyon, diyon pa migbonuwa og tow Kanaan.

⁷ Doku' mikpotongow og Tuhan ditu' ni Ibram, tinalu' in, "Yonin kini og bonuwa nog bogoyan ku sog ponupu' nu." Dadi migimung si Ibram nog pokkurbanan para sog Tuhan.

⁸ Na tidu diyon mikpinda-pinda silo' Ibram sog kobukidan tampal sog silangan nog lungsud nog Betel, bangka ilon pokpotindog nog lokow-lokow nilon sog lot nog Betel bug Ay. Dadi og Betel dapit sindopan bu og Ay sog silangan. Migimung da sop yanin nog pokkurbanan diyon bu sinumabbut yanin sog ngalan nog Tuhan, bangka nin pujihoy. ⁹ Doku' mikpinda-pinda ilon posungu' sog bonuwa nog Negeb^b.

Og kopanow nilo' Ibram sog Misir

¹⁰ Na dinatongan nog ponggutom og bonuwa nog Kanaan, saan na mipanow silo' Ibram sog Misir^c, magun ditu' ilon pogonong soliyon.

¹¹ Dangan posungu' na ilon sumolod sog bonuwa nog Misir, tinaluan ni Ibram og libun in, si Saray, "Dang, kiosunan ku nog molingkat a, ¹² dadi bila' motongow a nog tow Misir, insunoy kosunan nilon nog libun ku ika. Doku' patoyon nilon akon, bu potubunon nilon ika. ¹³ Talu' nu busung-busung nog mogilug ita, magun pobaisan bu potubunon nilon akon sabap dinika."

¹⁴ Pogdatong nilo' Ibram sog Misir, mitongow doda' nog mga tow nog landu' kolingkat og libun ni Ibram koyon. ¹⁵ Mitongow da sop nog mga sosaligan nog

---

^b**12:9** Yonin na og moliwag nog bonuwa komalahan posungu' sog bonuwa Misir.

^c**12:10** Yonin na og iningalanan nog "Egypt" ningkomun.

Pir'awn^d, bu piksanglitan nilon og libun koyon sog sunguan in. Dadi inoyt ditu' sog gastana' in si Saray. ¹⁶Na pibaisan nog Pir'awn si Ibram sabap ni Saray bu binogoyan si Ibram nog mga sapi', bilibili, kambing, mga kuda', gunta' bug mga sosuguon nog libun bug laki. ¹⁷Sugaid pidatongan nog Tuhan nog mokondok-ondok nog longkoan og Pir'awn bug mga sakup sog gastana' in, po' inalap in si Saray. ¹⁸Dadi pitawag nog Pir'awn si Ibram, bangka poktalun, "Manu pigloputan nu ma akon? Manu da' a ma pokposun dinakon nog libun nu yanin? ¹⁹Manu tinalu' nu ma' nog gilug nu yanin? Saan na inalap u yanin magun poglibunon ku. Na, kini na og libun nu, alap nu na, bangka amu awa!" ²⁰Doksu' simugu' og Pir'awn sog mga sosuguon in nog pawaon na si Ibram bug libun in sampoy og lam nog piktowan in bug garta' in.

Og poksuwoy ni Ibram bu ni Lot

13 ¹Dadi minawa' si Ibram tidu sog Misir. Mipanow yanin posungu' sog Negeb dunut libun in bu si Lot, bu inoyt in og mga pongarta' in. ²Na, dayahan na tokodoy si Ibram. Modakol na og bulawan bug pilak in bug mga potubun in. ³Doksu' mikpinda-pinda ilon tidu sog Negeb, posungu' sog bonuwa nog Betel. Midopot nilon og pikpotindogan nilon nog mga lokow-lokow tagna' sog lot nog Betel bug Ay. ⁴Yonin na og bonuwa nog inimungan ni Ibram nog pokkurbanan tagna', bu simabbut yanin sog Tuhan diyon, bangka nin pujihoy. ⁵Na si Lot kitu' nog dunut ni Ibram, ongon da sop og mga bilibili nin, kambing, bug sapi', bug piktowan in. ⁶Kobalan nog kodakol nog mga binatang, na ondi'

---

^d**12:15** Pir'awn og tawag sog mga sultan sog Misir tagna', sugaid ongon da og ginis-ginis nog ngalan nilon.

ilon mogdadi moksolobuk nog pogonongan po' kulang og sigbot para sog mga potubuon nilon sog bonuwa koyon. ⁷ Labi na sog waktu niyon ongon sop og bangsa Kanaan bug bangsa Peris migonong sog bonuwa koyon. Saan na moksual-suwal og mga mogogipat nog mga binatang ni Ibram bu ni Lot. ⁸ Dadi inabit-abit ni Ibram si Lot, "To', ondi' bosiya mobais moksual-suwal og piktowan ta, po' moggusba ita da. ⁹ Moliwag da og bonuwa, dadi golom pa moksuwoy ita na. Pokpili' a busung-busung bug ayn tampal og kolegan nu mokposungu'. Bila' sog bibang a, mokpolintu u, bila' sog lintu a, mokpobibang u."

¹⁰ Dadi miglililing-liling si Lot bu mitongow in nog mobais og kopatagan sog suba' nog Jordan, po' modakol og tubig in. Og kobais in mama' nog bonuwa Eden^e bug bonuwa Misir. Sog waktu koyon, da' pa lubuhoy nog Tuhan og mga lungsud nog Sodom bug Gumora. ¹¹ Saan na pinili' ni Lot og lam nog kopatagan nog Jordan bangka yanin panow posungu' sog tampal silangan. Ma' niyon og piksuwoyan nilon ni Ibram. ¹² Mikpobagak si Ibram sog Kanaan, sugaid si Lot migonong sog kopatagan molani sog mga lungsud, bangka yanin pokpinda-pinda posungu' sog lungsud nog Sodom. ¹³ Sugaid og mga tow sog Sodom molaton og ginang nilon bu landu' kosolag og dusa nilon sog Tuhan.

Og poglalin nilo' Ibram sog bonuwa nog Hebron

¹⁴ Dangan minawa' na si Lot, miktalu' og Tuhan ni Ibram, "Liling nu pahatul og bonuwa sog lumibut nu. ¹⁵ Og lam nog ginlupaan nog modopot nog ponontong nu, bogoyon ku dinika bug sog mga ponupu' nu soumulan. ¹⁶ Podakolon ku og ponupu'

---

^e**13:10** Og Eden og molingkat nog bonuwa nog inimung nog Tuhan sog ponognaan bu pionong in og mga tow diyon. Tontong niyu Ponognaan 2:8

nu mama' nog bogombun kodakol nog di' moitung. ¹⁷Na, panow a bu ulit nu og ginlupaan koyon, po' bogoyon ku dinika og lam niyon.”

¹⁸Doksu' pininda ni Ibram og lokow-lokow in bangka pogonong sog molani nog mosolag nog mga kayu ni Mamre ditu' sog bonuwa nog Hebron. Tubus migimung sop yanin ditu' nog pokkurbanan para sog Tuhan.

Og kopogbawi' ni Ibram ni Lot

14 ¹Na sog masa nitu' ongon og pat kotow nog sultan, Si Sultan Amrapel sog bonuwa nog Babilonya^f, si Sultan Aryok sog Elasar, si Sultan Kedorlaomer sog Elam bu si Sultan Tidal sog Goyim. ²Inonggat nilon mogbunu' og lima kotow nog sultan, si Sultan Bera sog bonuwa Sodom, si Sultan Birsa sog Gumora, si Sultan Sinab sog Adma, si Sultan Semeber sog Seboyim, bu og Sultan sog Bela, yonin na og Soar. ³Dadi miksolobuk og lima kotow nog sultan kini, sampoy og mga sundalo nilon ditu' sog kopatagan sog bonuwa Siddim, yonin na sog waktu ningkomun iningalanan nog Dagat Patoy^g. ⁴Tagna' pigbayaan ni Sultan Kedorlaomer og lima kotow nog sultan kini sog bon nog sopulu' bu duwa' tahun, sugaid dangan midopot sopulu' bu tolu tahun, mingatu na ilon dun. ⁵Dadi sog ikosopulu' bu pat tahun, minatong si Kedorlaomer bug duma nin nog mga sultan bangka nilon bunuoy bu dinag nilon og bangsa Repa sog bonuwa Asterot-Karnaim, bangsa Sus sog bonuwa Ham, bug bangsa Em sog bonuwa Sabe Kiryataim. ⁶Mialap nilon da sop og bangsa Hor sog kobukidan nog bonuwa Edom^h sampoy

---

^f**14:1** Og ngalan in tagna': Sinar.

^g**14:3** Og Dagat Patoy masin tokodoy, dadi da'dun motubu' dun.

^h**14:6** Og ngalan in tagna': Seir.

sog Elparan sog kilid nog ginlupaan mimala. ⁷Tidu ditu' linumiko' ilon bu midopot sog Enmispat nog iningalanan nog Kades ningkomun, bu inagow nilon og lam nog ginlupaan nog bangsa Amalek bu sog bangsa Amor nog migonong sog Hasason Tamar.

⁸Dadi miksolobuk og mga sultan sog Sodom, Gumora, Adma, Seboyim, bug Bela, bu pidinsama' nilon og mga sundalo nilon ditu' sog kopatagan nog Siddimⁱ. Mingatu ilon mogbunu' ⁹nilo' Sultan Kedorlaomer bug kodumahan in. Dadi og lima kotow sultan migbunu' bug pat kotow sultan. ¹⁰Na sog bonuwa koyon, modakol og luwang nog pogalapan nog kitlan^j. Dangan midinag og lima kotow nog sultan, milaguy og mga sultan nog Sodom bug Gumora dunut mga sundalo nilon tidu sog pogbunuan, bangsa kolabu' og kodumahan nilon sog mga luwang koyon. Og duma mikopolaguy posungu' sog kobontudan. ¹¹Dadi pingalap nilo' sultan Kedorlaomer og mga garta' bug kan nog mibalak nilon sog Sodom bug Gumora. ¹²Inalap da sop nilon si Lot, og komanak ni Ibram, po' ditu' sop yanin sog Sodom migonong, bu inoyt nilon og mga pongarta' in bangsa ilon awa'.

¹³Sugaid, ongon og mikopolaguy bu mikopoksuksug ni Ibram pasal sog kibiyang-biyangan koyon. Si Ibram, og bangsa nin Ibrani. Sog waktu koyon ditu' yanin migonong sog mga mokosolag nog kayuhan ni Mamre nog tow Amor. Si Mamre bu og mga gilug in nog silo' Eskol bu Aner, na ilon na koyon og duma ni Ibram moktinabangoy. ¹⁴Dangan midongog ni Ibram nog misaggow og komanak in nog si Lot, pitawag in mogdayun og tolu gatus bu sopulu' bu walu nog piktowan in nog kosaligan. Sinumolag ilon koyon diyon sog dyaloman in. Doksu' ginonat

---

ⁱ**14:8** Tontong niyu sog ayat 3.

^j**14:10** Og kitlan mama' nog ispaltu, bila' kinitan lumunuk, bila' kotigdowan tumogas.

nilon tuyukoy og pat kotow nog sultan bug mga sundalu nilon sampoy sog bonuwa nog Dan. ¹⁵ Poglogobi binahagi' ni Ibram og mga piktowan in, bangka nilon bunuoy bu midinag nilon og mga banta nilon nog silo' sultan Kedorlaomer. Doksu' ginonat nilon og mga banta nilon toktob sog bonuwa Hoba sog gunan pa nog Damaskus. ¹⁶ Mibawi' ni Ibram og komanak in nog si Lot sampoy na og mga duma nog tow, libun-laki nog sinaggow nilo' sultan Kedorlaomer, bug lam nog mga pongarta' nilon.

Og pongoni-ngoni ni Malkisedek nog barakat para ni Ibram.

¹⁷ Dangan dinag silo' sultan Kedorlaomer, minuli' na silo' Ibram. Soliyan nilon mopanow linumpak yanin nog sultan nog Sodom sog kopatagan nog Sabe, nog ginollalan nog Kopatagan nog Sultan. ¹⁸ Linumpak sop yanin ni Malkisedek, og sultan sog bonuwa nog Salim. Si Malkisedek kini migunut tokodoy sog suguan nog Tuhan Mahatinggi, bu gimam da sop yanin. Migoyt yanin nog pan bug tubig anggul. ¹⁹ Na mingoni-ngoni yanin nog barakat para ni Ibram bu miktalu',

“Barakatan ka Ibram nog Tuhan Mahatinggi

og migimung nog langit bug lupa',

²⁰ Bu pujihon og Tuhan Mahatinggi,

nog pipomondag in ika sog mga banta nu.”

Dadi og lam nog garta' nog mialap ni Ibram, binogoy in og sopulu' bahagi' ditu' ni Malkisedek.

²¹ Na og sultan sog Sodom, tinaluan in si Ibram, “Uli' nu tibuwa dinakon og mga piktowan ku, sugaid dinika na og lam nog garta' u nog mibawi' nu.” ²² Dadi tinumabal si Ibram, “Sumapa u sog Tuhan Mahatinggi, og migimung nog langit bug lupa' ²³ nog di' u malap nog mga olo-olo tidu sog pongarta' nu, bisan soputuk

salban atawa og gikot nog tolumpa' nu, magun di' a mokotalu' nog ika og mikopodaya dinakon. ²⁴Da'dun og alapon ku, luwal sog miokan nog piktowan ku, sugaid bahagioy nu og mga duma u, yonin na silo' Aner, Eskol, bug Mamre.”

Og janji' nog Tuhan diyon ni Ibram

15 ¹Pogdoku' nitu', midongog ni Ibram og talu' nog Tuhan sog mama' hantang toginopon in, og talu' in,

“Di' a mondok Ibram!

Akon og ponagang nu,

bu podakolon ku og tungbas u dinika.”

²Sugaid, og talu' ni Ibram, “O Tuhan Pogbaya'-baya', olo og kobalan nog tungbas nog bogoyon nu dinakon? Da'dun doma og bata' u, da'dun da og kopusakaan ku dun, muwal og sosuguon ku nog si Elieser taga Damaskus.” ³Bu tinalu' in pa, “Da' nu akon bogoyoy nog tupu', saan na solokotow da tidu sog piktowan ku og kopusakaan ku nog pongarta' u.” ⁴Sugaid miktalu' puli' og Tuhan diyandin, “Kana' si Elieser og kopusakaan nog mga pongarta' nu, sugaid og bata' nu tokodoy.”

⁵Na inoyt yanin nog Tuhan sog luwasan, bangka taluoy, “Tongaloy nu og mga bitun sog langit, itung nu bila' moitung nu ta'. Na mama' niyon og kodakol og mga ponupu' nu.” ⁶Dadi mingandol si Ibram sog tinalu' nog Tuhan diyandin, bu sog mata nog Tuhan, miitung yanin nog mologdong.

⁷Doku' tinaluan yanin nog Tuhan, “Akon og Tuhan og migoyt dinika posungu' dini tidu sog siyudad nog Ur, og sakup nog Babilonya, magun mobogoy u dinika og ginlupaan kini suku' nu.” ⁸Tinumabal si Ibram, “O Tuhan Pogbaya'-baya', ponoy kokosun ku dun nog og lupa' kini og suku' u ta' doda'?” ⁹Tinaluan yanin nog Tuhan,

“Oytan nu akon nog solobuk kambing libun, bilibili nog laki bug dumalaga nog sapi', nog totolu tahun pa og gumul nilon, bu pogoyt a sop nog duwa' ginis nog kolopati.”¹⁰ Dadi inoyt ni Ibram sog Tuhan og lam nog binatang koyon, bangka nin sumbalioy. Doksu' binola' in tonga', bangka nin pogluyud-luyudoy bu pipoksungu' in og sobola' bug sobola' nog mga binatang koyon. Og mga manuk-manuk da og onda' in bolaoy tonga'.¹¹ Dangan dumapal bosiya og mga guwak po' kuman nog mga bangkoy nog binatang, na binogow ni Ibram.

¹² Poksindop nog gondow, pianok si Ibram, bu sunoy pa kiondokan na tokodoy yanin bu dinungmaan yanin nog dolom.

¹³ Doksu' tinaluan mokpuli' si Ibram nog Tuhan, “Umatian nu, loma' dinglag tantu tokodoy og mga ponupu' nu mogonong sog len bonuwa. Uliponon ilon diyon bu pomodupangon sog bon nog pat gatus tahun.¹⁴ Sugaid binsanaon ku da og bangsa nog mongulipon dinilon, doksu' niyon, mokogonat og mga ponupu' nu dunut nog modakol nog pongarta'.¹⁵ Na, pasal dinika, popayaton ku og gumul nu, mosannang og kopatoy nu, bu mobais og kokubul dinika.¹⁶ Sugaid og mga ponupu' nu mokopuli' ilon dini. Sumboy na mokobiyon og pat gatus tahun, po' og dusa nog bangsa Amor og migonong na asal sog Kanaan, kana' pa mopatut binsanaon. Sugaid bila' moglandu' na og dusa nilon, pawaon ku na ilon.”

¹⁷ Dangan simindop na og gondow bu losukon mata og kodolom in, sunoy pa mikotongow si Ibram nog mama' nog kulon nog migbol bug sulu' nog miksuliyab^k

---

^k**15:17** Sog Tawrat, og bol bug gapuy sumolingka og gindanan nog ditu' og Tuhan. Basta niyu og Pogawon 13:21.

miniyan sog pigolotan^l nog binola'. ¹⁸Dadi sog waktu tokodoy koyon, pinulian nog Tuhan og janji' in ditu' ni Ibram, og talu' in, "Bogoyon ku sog mga ponupu' nu og bonuwa kini, moktidu sog suba' nog Misir posungu' sog suba' mosolag nog Alpurati ¹⁹bug ayn og pigonongan nog mga tow Ken, Kenis, Kadmon, ²⁰Hit, Peris bug mga tow Repa, ²¹Amor, Kanaan, Girgas bug Yebus."

Pasal ni Hajar^m bu ni Ismael

16 ¹Na, og libun ni Ibram nog si Saray, ondi' mokobata', sugaid ongon og gulipon in, og ngalan in si Hajar, og tow Misir. ²Og talu' ni Saray ni Ibram, "Dang, tontong nu ba, tidu na sog kolegan nog Tuhan og di' u mokopogbata'. Bila' buwan poglibunon nu og gulipon ku? Kalu-kalu mokobalakⁿ ita nog bata' tidu diyanin." Tinumomba' si Ibram sog tinalu' nog libun in. ³Saan na inalap ni Saray si Hajar bangka nin polakihoy ni Ibram. Sog waktu nog piglibun ni Ibram si Hajar, sopulu' tahun na ilon migonong sog Kanaan.

⁴Dadi miksolobuk na ilon, doksu' mingidam na si Hajar. Dangan kiosunan in nog migbodos yanin, pibaba'-baba' in si Saray. ⁵Na miktalu' si Saray ni Ibram, "Dang, ika og sabapan saan na pibaba'-baba' u nog gulipon ku. Tidu dinakon nog pilibunan ku ika diyanin, sugaid dangan migbodos tibuwa yanin, pibaba'-baba' in

---

^l**15:17** Sog waktu koyon, bila' ongon og motud nog pigisunan, miyan og tow sog pigolotan nog binola', og gindanan nog tumud ilon sog janji' koyon. Irmiya 34:18 bu sog gunan pa. Na sog kobiyanan kini, og Tuhan da og miniyan sog pigolotan nog binatang.

^m**16:0** Bila' sog bahasa Ibrani Hagar og ngalan in.

ⁿ**16:2** Og gaddat nilon tagna', bila' mopoglibun nog laki nilon og sosuguon nilon bangka pogbata', mogdadi nilon angkonon og bata' koyon.

na akon. Tuhan dona og humukum bug sima og mikodusa dinita duwa'." ⁶Og talu' ni Ibram, "Dang, tontong nu ba, ika da og migbaya' sog gulipon nu, inang nu na tibuwa og kolegan nu." Na, linogon ni Saray si Hajar, saan na milaguy yanin.

⁷Mikodopot yanin sog tubudan nog ginlupaan mimala ditu' sog dalan posungu' sog Sur. Na inangoy yanin nog malaikat nog Tuhan. ⁸Tinaluan in si Hajar, "Hajar, gulipon ni Saray, ayn ka tidu, bu ayn ka posungu'?" Og tabal in, "Milaguy u tidu sog gamu u, si Saray koyon." ⁹Talu' nog malaikat nog Tuhan, "Pokpuli' a ditu' sog gamu nu, bangka a pokpobaba' diyanin." ¹⁰Bu tinalu' in pa, "Podakolon ku tokodoy og mga ponupu' nu, boyaan ondi' moitung og kodakol in. ¹¹Ika koyon og bodos a, bu ondi' na mobon mogbata' a nog laki. Ingalanan nu yanin Ismael^o, po' midongog nog Tuhan og sogow nu pasal sog kologon nu. ¹²Og bata' nu koyon moimung mama' nog kuda' gulangan. Sumagga' yanin sog mga tow, bu og mga tow sumagga' da sop diyanin. Di' yanin mokopoksolobuk nog pogbonuwahan bug mga lahasiya' in."

¹³Dadi iningalanan in og migabit-abit diyanin kitu', "Ika og Tuhan nog Miktontong." Na sog diyalom atoy ni Hajar, "Totubu' u pota' kini, bisan mitongow u na og miktontong na asal dinakon?"

¹⁴Saan na og tubud sog bonuwa koyon iningalanan nog tow nog Beer-Lahay-Roi, yonin na "Og tubud nog Tuhan nog Miktontong." Mibotang og tubud koyon sog lot nog Kades bug Bered.

¹⁵Na, tidu ditu', migbata' na si Hajar nog laki. Iningalanan ni Ibram Ismael og bata' in. ¹⁶Og gumul ni Ibram walupulu' bu nom tahun na sog waktu nog binata' si Ismael.

---

^o**16:11** Og maana nin: midongog nog Tuhan.

Og gindanan nog pigjanjian nog Tuhan bu ni Ibrahim

17

¹Dangan migumul na si Ibram siyampulu' bu siyam tahun, mikpotongow og Tuhan diyanin bangka poktalul, "Akon og Tuhan nog Mokowasa. Tomba' a dinakon, bu pokpahatul a, ²magun kobologbogan ku og pigjanjian ta, bu podakolon ku tokodoy og ponupu' nu." ³Dadi simudjud si Ibram, bu miktalu' puli' og Tuhan, ⁴"Ma' nini og janji' u dinika: Imungon ku ika nog gomma' nog modakol tokodoy nog bangsa. ⁵Kana' na Ibram og ngalan nu, sugaid Ibrahim^P na, po' imungon ku ika nog gomma' nog modakol tokodoy nog bangsa. ⁶Podakolon ku tokodoy og mga ponupu' nu. Imungon ku ika nog pun nog modakol nog bangsa, bu og modakol nog sultan, ika og poktiduhan nilon.

⁷Og pigjanjian kini bologbogan ku dinika bu sog mga ponupu' nu soumul-tahun. Akon tibuwa og Tuhan niyu mokpangkat-momangkat. ⁸Bogoyon ku dinika bu sog mga ponupu' nu og lupa' nog soliyon pigonongan niyu koyon. Dadi amu na og gapu' nog lam nog lupa' nog Kanaan soumulan, bu akon og ponuhanan nog mga ponupu' nu."

⁹Bu tinaluan na sop nog Tuhan si Ibrahim, "Na ika, sumboy nu bologbogan og pogjanjian ta kini sampoy og mga ponupu' nu mokpangkat-momangkat. ¹⁰Yonin kini og pogjanjian ta bug mga ponupu' nu nog bologbogan niyu, sumboy islamon og sosuku' nog kolakihan, ¹¹po' yonin koyon og gindanan nog pogjanjian ta. ¹²Dadi tidu ningkomun sumboy islamon og mga ponupu' nu nog laki mokpangkat-momangkat bila' modopot na walu ondow tidu bataoy. Sampoy na og

---

^{P17:5} Og maana nog Ibrahim, og gomma' nog modakol nog bangsa atawa og gomma' nog mosolag atawa mibantug.

mga gulipon niyu, bisan og mga binata' sog baloy niyu bu og mga misaluy niyu sog len-len bonuwa, pongislaon da sop. ¹³Suboy tokodoy islaon og sosuku' nog kolakihan sog dyaloman nu, magun ongon og gindanan nog motongow niyu sog lawas niyu nog og pigjanjian ta kini mogot soumul-tahun. ¹⁴Na bila' ongon og solobuk laki nog onda' koislaon, na, ondi' yanin moitung nog suku' u, po' binoluba nin og pigjanjian ta."

¹⁵Tinaluan na sop nog Tuhan si Ibrahim, "Na pasal sog libun nu nog si Saray, tidu ningkomun, Sara^q na og ngalan in, kana' na Saray. ¹⁶Barakatan ku yanin bu bogoyan ku ika nog bata' nog laki tidu diyanin. Barakatan ku yanin, bu moimung yanin nog gina' nog modakol nog bangsa, bu moongon og mga sultan moktidu diyanin." ¹⁷Dadi simudjud si Ibrahim bangka pokkotawa soliyon in mogniyat, "Mokobata' u pa ta' nog sogatus na og gumul u? Bu si Sara, mokobata' pa ta' nog siyam pulu' na og gumul in?" ¹⁸Tubus miktalu' si Ibrahim sog Tuhan, "O Tuhan, bung mayan barakatan nu si Ismael!"

¹⁹Miktalu' og Tuhan, "Oo, sugaid mokopogbata' da og libun nu nog si Sara nog laki bu ingalanan nu yanin Isahak^r. Poogoton ku diyon diyanin og pigjanjian ta sampoy na sog mga ponupu' in soumul-tahun. ²⁰Na pasal ni Ismael, bogoyon ku da og pingoni nu, barakatan ku yanin, bu podakolon ku tokodoy og tupu' in. Moimung yanin nog gomma' nog sopulu' bu duwa' nog mga datu' bu imungon ku yanin nog mosolag nog bangsa. ²¹Sugaid bologbogan ku og pogjanjian ta sog bata' nu nog si Isahak, yanin na og bataon ni Sara sog sunud tahun, mama' da sop nog waktu kini." ²²Pogdoksu' taluoy nog Tuhan si Ibrahim, na minawa' na yanin.

---

^q**17:15** Og maana nog Sara, putli' atawa prinsesa.

^r**17:19** Og maana nog Isahak, mikotawa yanin.

²³Dadi sog gondow tokodoy koyon, inalap ni Ibrahim og bata' in si Ismael bug lam nog piktowan in nog laki, minsan binata' ilon sog baloy in atawa misaluy, bangka ilon islamoy kotanan mama' na nog tinalu' nog Tuhan. ²⁴Si Ibrahim siyampulu' bu siyam tahun og gumul in dangan inislam yanin, ²⁵bu og bata' in nog si Ismael sopulu' bu tolu tahun. ²⁶Dadi inislam si Ibrahim bug bata' in nog si Ismael sog solobuk gondow ²⁷dunut nog lam nog piktowan in nog kolakihan.

Og pokposun nog Tuhan nog mokopogbata' si Sara

18 ¹Na ongon solobuk gondow, mikpotongow puli' og Tuhan diyon ni Ibrahim sog mokosolag nog kayuhan ni Mamre. Miningkud yanin sog bongawan nog lokow-lokow in solabu nog minit og podos. ²Poktontong in, sunoy pa mitongow in og tolu kotow nog laki minindog sog gunan in. Dadi migdali'-dali' si Ibrahim lumumpak dinilon, bangka sudjud tanda' nog pogaddat in. ³Miktalu' yanin, “O Tuwan^s, bila' mololat a dinakon, apit a pa bosiya busung-busung dini sog gulipon nu, sampoy na og mga duma nu koyon. ⁴Poytan ta amu minsan dona mikaan nog tubig pogugas nog botis niyu, bangka amu ulali sog pun nog kayu. ⁵Bu oytan ta da sop amu nog mokaan niyu, magun lumasig-lasig og lawas niyu mopanow, po' misuat u nog minapit amu dini.” Tinumabal ilon, “Oo sigi, moksukur.” ⁶Dadi migdali'-dali' si Ibrahim sumolod sog lokow-lokow in bangka nin taluoy si Sara, “Pogdali' a, alap a nog modakol nog tirigu nog mobais tokodoy, abdun nu, bangka nu imungoy nog pan.” ⁷Doksu' migdali'-dali' na sop si Ibrahim mangoy sog

---

^s**18:3** Sog bahasa Ibrani og talu' nog migamit dini mogdadi sop og maana nin Tuhan Pogbaya'-baya'. Kana' motampal bug kiosunan ta' ni Ibrahim sog ponognaan nog misunu' og Tuhan mongumbaloy diyanin.

pogboluyan nog mga potubuon in, bangka yanin pomili' nog mosubuk nog sapi' nog mobata', bangka nin bogoyoy sog sosuguon in. Doksu' sinumbali' mogdayun bangka na usibaoy nog sosuguon in. ⁸Dangan milutu' na og kan kitu', inoyt in na sog mga tow in dunut nog gatas. Soliyan nilon kuman sog pun kayu, ditu' sop si Ibrahim miktolagad.

⁹Na, sinakan nilon si Ibrahim, "Ayn og libun nu nog si Sara?" Tinumabal yanin, "Ditu' sog diyalom nog lokow-lokow." ¹⁰Miktalu' og solokotow dinilon, "Mokpuli' u da sunud tahun, mama' nini nog waktu, bu sog waktu niyon ongon na og bata' ni Sara nog laki." Na minginongog si Sara sog molani nog bongawan sog tolikudan nog miktalu' kitu'. ¹¹Si Ibrahim bu si Sara, mogulang na tokodoy, bu di' na pogbulanon si Sara. ¹²Saan na kinotawa si Sara sog diyalom atoy in, "Ongon pa ta' buwan og napsu u nog mogulang ami na ma kini nog laki u?" ¹³Dadi tinaluan si Ibrahim nog solokotow dinilon, yonin na og Tuhan, "Manu mikkotawa ma si Sara bu miktalu' nog mokobata' pa ta' yanin nog mogulang na ma? ¹⁴Ongon ta' buwan og mologon sog Tuhan? Mama' na nog tinalu' u, mokpuli' u da dini tahun solobuk, bu mogbata' da si Sara nog laki." ¹⁵Na, miondok si Sara, saan na mimolilu yanin, og talu' in, "Da' u le pokkotawa," sugaid miktalu' og Tuhan, "Mikkotawa a ba."

Og pongoni ni Ibrahim sog Tuhan pasal sog tow Sodom bug Gomora

¹⁶Dangan migdayun na ilon koyon, inatod ilon ni Ibrahim sampoy sog kioklungan na nilon og bonuwa Sodom. ¹⁷Doksu' sog diyalom atoy nog Tuhan, "Di' u na pogbuni ni Ibrahim bug olo og inangon ku sog bonuwa Sodom, ¹⁸po' yanin og pun nog bangsa mosolag bu mopagas, bu tidu diyanin barakatan ku og lam nog kobangsa-bangsahan sog dunya kini. ¹⁹Yanin og pinili' u magun maktintulu' sog

mga gumbata' in bu ponupu' in nog mogunut ilon sog kolegan ku, bu monginang nog mobais bug mologdong magun mounut og janji' u diyanin."

²⁰Dadi miktalu' og Tuhan ditu' ni Ibrahim, "Mosolag og losik nog sumbungan pasal sog mga tow Sodom bug Gomora, bu landu' na kobogat og mga dusa nilon, ²¹saan na mangoy u ditu', po' poligsaon^t ku bug motud ta' atawa kana'."

²²Doksu' migdayun na og duwa' kotow posungu' sog bonuwa Sodom; mikpobagak og Tuhan diyon sog gadapan ni Ibrahim. ²³Tubus mikpolani si Ibrahim sog Tuhan, bangka poktalul, "O Tuhan, sunuon nu ta' papason og mologdong nog tow sog mga tow molaton? ²⁴Bila' buwan ongon og limapulu' kotow nog mologdong sog bonuwa koyon, papason nu pa ta'? Mogdadi ta' ampunon nu og bonuwa koyon para sog limapulu' kotow nog mologdong? ²⁵Tantu tokodoy di' nu sunuon papason og mologdong nog tow sog tow molaat, bu tantu tokodoy ondi' nu popogbatukon og hukuman nu sog mga tow nog da'dun og dusa nin sog taga dusa. Ika og monghuhukum sog mga tow, tantu tokodoy mologdong og hukuman nu." ²⁶Miktalu' og Tuhan, "Bila' ongon og mobalak u limapulu' kotow mologdong sog Sodom, ampunon ku na og tow sog bonuwa koyon sabap dinilon." ²⁷Miktalu' si Ibrahim, "O Tuhan Pogbaya'-baya', manusiya' u da. Da' dun og kopatut u mogabit-abit nika. Ampun nu akon busung-busung, po' towakkalan ku na mongoni dinika puli'. ²⁸Bila' buwan kokulangan lima kotow og limapulu' koyon nog pingoni u dinika, papason nu pota' tokodoy og bonuwa koyon?" Tinumabal og Tuhan, "Bila' ongon og mobalak u patpulu' bu lima kotow nog mologdong, di' u na papason og bonuwa koyon." ²⁹Miktalu' mokpuli' si Ibrahim, "Na, sowpama bayu' ongon da

---

^t**18:21** Kiosunan na asal nog Tuhan bug olo og mga kokohinang nog mga tow Sodom bug Gomora, sugaid og leg in nog mongoni-ngoni si Ibrahim diyanin pasal sog mga tow sog bonuwa koyon.

patpulu' kotow nog mologdong sog bonuwa koyon?" Og tabal nog Tuhan, "Di' u papason og bonuwa koyon bila' ongon patpulu' kotow nog mologdong diyon."

³⁰Talu' ni Ibrahim, "O Tuhan Pogbaya'-baya', busung-busung, di' a dona mogbolu', po' meleg u pa moksak mokpuli'. Na, olo ma, bila' ongon da tolupulu' kotow?"

Og tabal nog Tuhan, "Di' u papason og bonuwa koyon bila' ongon pa tolupulu' kotow." ³¹Miktalu' pa si Ibrahim, "O Tuhan Pogbaya'-baya', ampun nu akon nog motowakkal u moksak. Bila' buwan sowpama duwa'pulu' kotow da og mobalak nu?"

Tinumabal og Tuhan, "Para sog lolat u sog duwa'pulu' kotow koyon, di' u papason og bonuwa koyon." ³²Miksak pa mokpuli' si Ibrahim, "O Tuhan, di' a dona mogbolu', po' insan ku dona kini poksak. Soupama sopulu' kotow dona og mobalak nu ditu'." Miktalu' og Tuhan, "Para sog lolat u sog sopulu' kotow nog mologdong, di' u papason og bonuwa koyon." ³³Pogdoksu' nilon mogabit-abit, minawa' na og Tuhan, bu si Ibrahim sop mikpuli' na sog bonuwa nin.

Og kolaatan nog mga tow Sodom

19 ¹Poglogobi, minatong og duwa' kotow malaikat kitu' sog Sodom soliyang miningkud si Lot sog bongawan nog siyudad koyon. Dangan mitongow in og duwa' kotow koyon, minindog yanin, po' lumpakon in, bangka yanin sudjud sog lupa' gindanan nog pogaddat in. ²Talu' ni Lot, "Mga tuwan, apit amu pa busung-busung sog baloy nog gulipon niyu. Alapan ta amu nog tubig pongugas nog botis niyu, bu ditu' amu na tulug gobi kini. Suboy na doli ondow bangka amu pogdayun." Og tabal nilon, "Potiyangan na, dini ami na sooy tulug sog lomalomahan nog siyudad kini." ³Sugaid tinogol tokodoy ilon ni Lot, dadi migunut

ilon sog baloy in. Na pilutuan na ni Lot nog pan bug ginis-ginisan nog mokaan. Pogdoksu', kinuman na ilon.

⁴Sugaid sog da' pa ilon tulug, miktopuk og lam nog mga kolakihan subul bug mogulang sog luwasan nog baloy ni Lot, bangka nilon poglibutoy. ⁵Doksu' ginapisan nilon si Lot, "Hoy Lot, ayn na og mga tow nog laki nog inoyt nu sog baloy nu koyona? Poluwas nu ilon dini, magun poksabulan^u nami."

⁶Dadi linumuwas si Lot tidu sog baloy in, bangka nin tamboloy og bongawan. ⁷Talu' in sog mga kolakihan, "O mga pigilugan ku, pongonihon ku tokodoy diniyu, di' amu monginang nog molaat. ⁸Bila' meleg amu, ongon duwa' kotow og bata' u nog budjang, poluwason ku ilon diniyu, bangka niyu inang og olo-olo og kolegan niyu, sugaid og duwa' kotow nog tow u, di' niyu lambinon, po' sog diyalom kongkoman ku ilon koyon." ⁹Tibuwa miktalu' ilon, "Awa' a sog bongawan!" Doksu' migabit-abit ilon sog mga duma nilon, "Kana' yanin og tow dini, sakali' ningkomun og kolegan in yanin og mogbaya!" Dadi og talu' nilon ni Lot, "Na, og inangon nami dinika labi pa tidu sog inangon nami sog tow nu kitu'." Bangka nilon dondoloy si Lot, bu posungu' bosiya nilon lodakon og bongawan. ¹⁰Na, binotong og duwa' kotow malaikat si Lot posungu' sog diyalom baloy, bangka nilon tamboloy og bongawan. ¹¹Doksu' pipollagan nilon og lam nog kolakihan subul bug mogulang sog luwasan, magun di' nilon mobalak og bongawan.

Og poglaguy nilo' Lot tidu sog siyudad nog Sodom

¹²Tinaluan nog duwa' kotow malaikat si Lot, "Bila' ongon pa og lahasiya nu dini, og mga gumbata' nu libun bug laki atawa mga momikit dinika sog siyudad kini,

---

^u**19:5** Og leg nilon libunon nilon og tow ni Lot kitu'.

oyt nu og lam nilon molaguy. ¹³Papason nami na saan og bonuwa kini, po' og kolaatan nog mga tow Sodom bug Gomora mama' nog mosolag nog losik posungu' sog Tuhan. Saan na piangoy in ami dini moglubu nog bonuwa kini." ¹⁴Dadi inangoy ni Lot og duwa' kotow nog laki nog mimikit posungu' diyanin, bangka nin taluoy, "Pogdali' amu, awa' amu dini, po' lubuhon na nog Tuhan og bonuwa kini." Sugaid da' ilon tomba' po' balu' nilon, og gansoy da ni Lot.

¹⁵Dangan doli ondow na, pidali'-dali' na nog mga malaikat si Lot, talu' nilon, "Pogdali' a, oyt nu og libun nu bug duwa' kotow nog bata' nu nog libun, bangka amu mogdayun awa', magun di' amu mosunu' sog kobinsanaan nog bonuwa kini."

¹⁶Dangan migangga'-angga' si Lot, inonggaydan ilon nog mga malaikat sog komot, inoyt lumuwas tidu sog bonuwa koyon, po' milolat og Tuhan dinilon.

¹⁷Pogluwas nilon sog siyudad koyon, sinugu' ilon nog solobuk malaikat, "Pogdali' amu molaguy, magun di' amu mongmula. Di' amu lumingoy atawa lumota' sog dotagan kini. Gobok amu sog kobontud-bontudan magun ondi' amu mosunu' mopapas." ¹⁸Sugaid tinumabal si Lot, "Andu' tuwan, di' u na tokodoy mokogaga.

¹⁹Milolat a sog gulipon nu bu mosolag og kotabang nu dinami tidu sog komulahan, sugaid di' u mokogaus gumobok sog kobontud-bontudan. Kalu-kalu mosaut u nog kobinsanaan bangka u patoy sog di' u pa matong ditu'. ²⁰Tontong nu, ongon og bonuwa mikaan molani dini, popolaguy nu ami busung-busung ditu', po' mikaan da koyon nog bonuwa, magun di' ami mongmula." ²¹Og tabal nog malaikat, "Kumboyon ku ika sog pingoni nu, di' u lubuhon og mikaan nog bonuwa koyon. ²²Na, ponggobok amu na, po' di' u mokoinang nog olo-olo bila' di' amu dumatong ditu'." Og ngalan nog bonuwa koyon, yonin na og Soar^v.

---

^v**19:22** Og maana nin: mobete'.

Og poglubu nog bonuwa Sodom bug Gomora

²³Na similak na og gondow dangan minatong si Lot sog bonuwa Soar. ²⁴Doksu' podupioy mogdayun nog Tuhan nog batu taga gapuy og Sodom bug Gomora.

²⁵Dadi miampud og duwa' bonuwa bug lam nog kopatagan. Mimatoy og lam nog migonong ditu', sampoy og lam nog mga pomulan. ²⁶Na og libun ni Lot nog sog tolikudan in, linumingoy^w, saan na miktimaluy yanin nog siga migbatu.

²⁷Pogloma' doli ondow, minangoy si Ibrahim sog bonuwa nog bakas mikopogabit-abit ilon nog Tuhan. ²⁸Inoklungan in og Sodom bug Gomora bug lam nog kopatagan. Mitongow in og landu' kodikpol nog bol sog bonuwa koyon, mama' nog bol nog mosolag tokodoy nog tutung. ²⁹Na sog waktu nog pinapas nog Tuhan og mga bonuwa sog kopatagan koyon, mipondom in si Ibrahim, saan na pipolaguy in silo' Lot sog pigbonuwahan nilon magun di' mongmula.

Og pun nog mga tow Moab bug Ammon

³⁰Na miondok si Lot, dadi minawa' yanin sog bonuwa Soar dunut duwa' kotow nog bata' in nog budjang, bangka pogonong sog langub sog kobontudan. ³¹Ongon solobuk gondow, miktalu' og gulang bata' sog mongud in, "Og gomma' ta mogulang na, bu da'dun na tokodoy og laki dini sog dunya kini nog moglibun nita magun mogbata' ita mama' nog duma. ³²Golom pa polanguhon ta si Omma' magun mokouboy ita diyanin, bu magun ongon og tupu' ta tidu sog gomma' ta."
³³Dadi sog gobi niyon, pilangu nilon og gomma' nilon. Dangan milangu na si Lot, da'dun na og ponginsabut in. Doksu' minuboy og gulang bata' kini sog gomma'

---

^w**19:26** Bastahon niyu ayat 17

in. ³⁴ Pogloma' miktalu' og gulang bata' sog mongud in, “Minuboy u kogobi sog gomma' ta. Polanguhon ta na sop yanin bombus gobi doksu' ika na sop og muboy dun magun moktupu' ita tidu diyanin.” ³⁵ Dadi, sog gobi niyon, pilangu nilon puli' og gomma' nilon, bu og mongud na sop og minuboy dun, sugaid da'dun na og ponginsabut ni Lot.

³⁶ Dangan ma' nitu' og ginang nilon, mibodos in og duwa' kotow nog bata' in nog budjang. ³⁷ Na, og gulang bata' migbata' yanin nog laki, iningalanan in si Moab. Yanin og piktiduhanan nog mga tow nog bangsa Moab. ³⁸ Og kongudan in sop, migbata' yanin nog laki, iningalanan in si Ben Ammi. Yanin og piktiduhanan nog mga tow nog bangsa Ammon.

Pasal ni Ibrahim bu ni Abimelek

20 ¹ Tubus, ginumonat silo' Ibrahim tidu sog Mamre bangka angoy sog Negeb. Ditu' ilon migonong soliyang sog lot nog Kades bug Sur, doksu' miglandan ilon sog Gerar. ² Na miktalu' si Ibrahim sog mga tow ditu' pasal sog libun in nog si Sara, inangkon in nog gilug in. Dadi og Sultan sog Gerar nog si Abimelek, pialap in si Sara po' poglibunon in bosiya.

³ Ongon solobuk gobi mikpotoginop og Tuhan ditu' ni Abimelek, talu' in, “Matoy a na koyon, po' og libun koyon nog inalap nu, taga laki.” ⁴ Sugaid si Abimelek da' in pa kolilow si Sara, dadi tinumabal yanin, “U Tuhan Pogbaya'-baya', patoyon nu ta' og tow nog da'dun og dusa nin? ⁵ Miktalu' buwan si Ibrahim dinakon nog gilug in si Sara, bu miktalu' sop si Sara nog gilug in si Ibrahim. Da'dun og ponginsabut u dun, dadi da'dun og dusa u sog ininang u kitu'.” ⁶ Og talu' nog Tuhan sog diyalom toginop in, “Oo, kiosunan ku nog da'dun og ponginsabut nu dun, saan na akon

tokodoy og sinumagga' dinika nog di' nu yanin molilow, magun di' a mogdusa dinakon. ⁷ Dadi populi' nu og libun koyon sog laki nin, po' og laki nin koyon og nabi. Mongoni-ngoni yanin dinakon magun motubu' a pa, sugaid taluan ku ika, bug di' nu populion, tantu matoy a da sampoy og mga tow sog dyaloman nu."

⁸ Pogloma' doli ondow migbuwat si Abimelek bangka nin potawagoy og lam nog mga ponindog in, bangka nin taluoy og pasal sog toginop in, bu miondok ilon tokodoy. ⁹ Na pitawag ni Abimelek si Ibrahim, bangka nin sakoy, "Manu inakkalan nu ma akon? Olo og dusa u dinika? Binotang nu akon bug mga piktowan ku sog kolaatan. Kana' mopatut og ginang nu koyon. ¹⁰ Manu ininang nu ma' nitu'?"

¹¹ Na miktalu' si Ibrahim, "Balu' u dun da'dun og migogondok sog Tuhan dini sog bonuwa kini. Mipikil u, insunoy patoyon niyu akon, magun moalap niyu og libun ku. ¹² Motud mogilug ami, salu omma' bu suwoy sog gina', sugaid piglibun ku yanin. ¹³ Dangan sinugu' u nog Tuhan mokpolayu' sog bonuwa nog gomma' u, tinaluan ku na asal og libun ku, 'Bisan ayn-ayn ita angoy nog bonuwa, sumboy taluon nu nog mogilug ita, og gindanan nog kolasa-kololat nu dinakon.' "

¹⁴ Pagga ma' nitu', inuli' ni Abimelek si Sara ditu' ni Ibrahim, bangka nin pa bogoyoy nog mga bilibili, mga sapi', bug gulipon libun bug laki. ¹⁵ Na, miktalu' pa si Abimelek, "Tontong nu og ginlupaan ku, pomili' a na bug ayn-ayn og kolegan nu mogonong." ¹⁶ Doksu' tinaluan in si Sara, "Binogoyan ku og gilug nu songibu tibuk plata magun kosunan nog mga duma nu nog da'dun og ininang nu nog molaton, og gindanan nog molissin ka."

¹⁷⁻¹⁸ Na sabap sog pogalap ni Abimelek ni Sara, og tungbas nog Tuhan ondi' mokopogbata' og lam nog kolibunan sog gastana' in. Dadi mingoni-ngoni si

Ibrahim sog Tuhan, bu binulung nog Tuhan si Abimelek bug libun in bug mga gulipon in nog libun magun mokopogbata' na ilon puli'.

Og pogbata' ni Sara ni Isahak

21 ¹Na mama' nog tinalu' nog Tuhan, binogoyan in si Sara nog kobaisan, bu binologbogan in og jinanji' in dun. ²Dadi migbodos si Sara bu migbata' pa yanin nog laki, minsan mogulang na si Ibrahim. Limuwas og bata' mitang sog waktu nog kotalu' nog Tuhan ditu' ni Ibrahim tagna', ³bu iningalanan ni Ibrahim og bata' in nog Isahak. ⁴Dangan midopot walu ondow og bata' in, inislam ni Ibrahim mama' na nog suguan nog Tuhan diyanin. ⁵Sog waktu nog binata' si Isahak migumul si Ibrahim sogatus tahun.

⁶Doksu' miktalu' si Sara, "Pikotawa u nog Tuhan kobalan nog loliyag u, bu sima-sima og mokodongog pasal nini, mokopokkotawa da sop." ⁷Bu talu' in pa, "Tidu sog tagna' da'dun og mokopoktalu' ni Ibrahim nog mokopodudu' u pa nog bata', sugaid mikobata' u pa bisan mogulang na og laki u."

⁸Dangan simolag-solag na si Isahak, linutas na nog gina' in. Sog gondow nog kolutas dun, migjamu si Ibrahim nog mosolag.

Og pokpoawa' ni Hajar bu ni Ismael

⁹Na mitongow ni Sara nog linokudi' og bata' in nog bata' ni Ibrahim diyon ni Hagar, nog tow Misir. ¹⁰Dadi tinaluan in si Ibrahim, "Poawa' nu og libun gulipon koyon bug bata' in, po' og bata' in koyon di' kobahagian nog pusaka' nog bogoyon nu sog bata' u nog si Isahak." ¹¹Na, misusa tokodoy si Ibrahim, po' si Ismael, og bata' in da sop. ¹²Sugaid miktalu' og Tuhan, "Di' a mosusa pasal sog bata' nu bu

sog libun gulipon nu nog si Hajar. Unut nu na tibuwa og tinalu' ni Sara, po' si Isahak og ponognaan nog tupu' nu nog jinanji' u. ¹³Na pasal sog bata' nog gulipon koyon, podakolon ku da sop og ponupu' in, bu moimung ilon nog solobuk bangsa, po' og tupu' nu da sop yanin."

¹⁴Pogloma' doli ondow, minalap si Ibrahim nog mokaan bug panit nog tinulodan nog tubig, bangka nin botangoy sog baga ni Hajar. Doksu' pipanow in na ilon. Dadi mikpanowan ilon ditu' sog ginlupaan nog mimala sog Berseba. ¹⁵Dangan mitipot og tubig nog binalun nilon, binagak in og bata' in sog pun nog mikaan nog kayu, ¹⁶bangka yanin panow sog gunahan mga limapulu' dopa og layu' in sog bata'. Ditu' yanin miningkud momikil, "Ondi' u mokosandal mogbantoy bila' matoy og bata' u." Dadi migunggul yanin moksogow. ¹⁷Sugaid midongog nog Tuhan og sogow nog bata' in, na tinaluan si Hajar nog malaikat nog Tuhan tidu sog langit, "Olo og kosusahan nu? Ondi' a mondok po' midongog da nog Tuhan og sogow nog bata' nu. ¹⁸Angoy nu buwat og bata' nu bangka nu ambit, po' og talu' nog Tuhan: 'Imungon ku og ponupu' in nog mosolag nog bangsa.' " ¹⁹Doksu' ongon og pitongow nog Tuhan nog tubud. Dadi minangoy yanin ditu' bangka nin ponuoy og poktulodan in nog tubig, bangka nin poinumoy og bata' in.

²⁰Onda' potiyangoy nog Tuhan si Ismael bu sinumolag na yanin. Migonong yanin sog ginlupaan nog mimala nog Paran, bu mopandoy yanin momana'. ²¹Dangan ditu' yanin sog Paran, pilibunan yanin nog gina' in nog solobuk budjang nog bangsa Misir.

Og pigisunan ni Ibrahim bu ni Abimelek

²²Na sog waktu nitu' minangoy si Abimelek ditu' ni Ibrahim dunut nog kownutan nog mga sundalu nin nog si Pikol. Mikталu' si Abimelek ni Ibrahim, "Tinabangan ka tokodoy nog Tuhan sog lam nog inangon nu. ²³Na, poksapa a sog Tuhan nog di' a monipu dinakon bu sog mga ponupu' u, po' pibaisan ku ika. Dadi pobaisan nu sop akon, sampoy og bonuwa nog pigonongan nu soliyon-soliyon kini." ²⁴Tinumabal si Ibrahim, "Oo, sapahan ku."

²⁵Doksu' miksuksug si Ibrahim pasal sog timba' in nog inagow nog mga gulipon ni Abimelek. ²⁶Mikталu' si Abimelek, "Da' dun og sene-sabut u bug sima og miginang dun. Da' a pokposun dinakon, bu ugat u pa koyon kosunoy."

²⁷Tubus minalap si Ibrahim nog mga bilibili bug mga sapi' bangka nin bogoyoy ni Abimelek, doksu' migimung ilon nog koisunan. ²⁸Minalap pa tokodoy si Ibrahim nog pitu buk bilibili^x bangka nin polenoy. ²⁹Dadi sinakan ni Abimelek si Ibrahim, "Olo og maana nog pitu buk bilibili nog piduwoy nu koyon." ³⁰Og tabal ni Ibrahim, "Alap nu og pitu buk bilibili kini, og gindanan nog akon og mikkukut nog timba' kini." ³¹Dadi iningalanan og bonuwa koyon nog Berseba^y, po' miksinapahoy ilon ditu'. ³²Doksu' nilon mogimung nog pogjanjian sog bonuwa Berseba, minuli' si Abimelek bu si Pikol sog bonuwa Pilistin.

³³Tubus mimula si Ibrahim sopun nog kayu tamaris ditu' sog bonuwa nog Berseba, bu simabbut yanin sog ngalan nog Tuhan, og Tuhan Solama-lama bangka nin pujihoy. ³⁴Na, miobon silo' Ibrahim migonong sog bonuwa nog Pilistin.

---

^x**21:28** Bata' nog bilibili nog libun.

^y**21:31** Og maana nin, Og Timba' nog Poksapa atawa Og Timba' nog Pitu.

Og poksuloy nog Tuhan diyon ni Ibrahim

22 ¹Dangan miniyan mga sanu tahun, sinuloyan nog Tuhan bug ponoy og kogot nog kotomba' ni Ibrahim diyanin. Dadi sinabi yanin nog Tuhan, "Ibrahim". Og tabal ni Ibrahim, "Kini u da." ²Tinalu' nog Tuhan, "Oyt nu si Isahak, og bata' nu tokodoy nog kolasahan nu. Angoy amu sog bonuwa nog Muriya, bu imung nu yanin nog kurban tutungon para dinakon. Taluan ku da ika bug ayn og bontud nog pokkurbanan nu diyanin."

³Pogloma' doli ondow tinogama ni Ibrahim og kuda' in, bangka nin podunutoy og duwa' kotow sosuguon in bug bata' in nog si Isahak. Pogdoku' in momaki' nog kayu poktagun nog kurban in, mipanow na ilon sog bonuwa nog tinalu' nog Tuhan diyanin. ⁴Sog ikotolu ondow nog panow nilon, mitongow na ni Ibrahim sog kolayuan og bonuwa nog tinalu' nog Tuhan. ⁵Dadi miktalu' si Ibrahim sog duwa' kotow sosuguon in, "Dini amu na soliyon bug kuda' ta, po' tumukad ami pa sog bontud koyo. Mokpuji ami sog Tuhan, bu mokpuli' ami da dini." ⁶Na, pipisan ni Ibrahim ni Isahak og kayu para sog poktutung nog kurban bu si Ibrahim da og migoyt nog keg bug pokpolokot, bangka na ilon panow. ⁷Doku' miktalu' si Isahak "Omme'!" Og tabal ni Ibrahim "Olo, To'?" Talu' ni Isahak, "Ongon og pokpolokot ta bu ongon sop og kayu ta, sugaid ayn og bata' nog bilibili^z nog kurbanon ta?" ⁸Talu' ni Ibrahim, "To', Tuhan da og mogbogoy nog bata' nog bilibili para kurban tutung." Doku' migdayun na ilon tumukad.

⁹Pogdatong nilon sog bonuwa nog tinalu' diyanin nog Tuhan, migimung si Ibrahim nog pokkurbanan, bangka nin botangoy og kayu sog tas in, bu inikotan in

---

^z**22:7** Maana nin mogdadi sop kambing.

og bata' in nog si Isahak, bangka nin pobolilidoy sog tas nog kayu koyon. ¹⁰ Doksu' inalap in og keg in po' sumbalion in na bosiya og bata' in. ¹¹ Sugaid tinawag yanin nog malaikat nog Tuhan sog langit "Ibrahim! Ibrahim!" Timabal yanin "Kini u da." ¹² Tinaluan yanin nog malaikat, "Di' nu posakitan og bata' nu bu di' nu yanin olohon, po' kiosunan ku na nog migogondok a sog Tuhan, po' minsan og bata' nu tokodoy nog kolasahan nu, di' nu inugunan dinakon." ¹³ Poktongal ni Ibrahim, mitongow in nog bilibili nog laki, misangit og sungag in sog buganan. Dadi inalap ni Ibrahim bangka nin imungoy nog kurban tutungon ganti' nog bata' in. ¹⁴ Na iningalanan ni Ibrahim og bonuwa kitu' Yahwe-Yire, og maana nin "Tuhan Og Mogbobogoy," dadi sampoy ningkomun, miimung nog baasa, "Sog bontud nog Tuhan, mogbobogoy yanin bug olo og kulang-kabus^a." ¹⁵ Doksu' miktalu' mokpuli' og malaikat nog Tuhan sog langit. ¹⁶⁻¹⁷ Talu' in, "Mama' nini og talu' nog Tuhan, 'Akon tokodoy og jumanji' dinika nog barakatan ku ika, po' minsan og bata' nu nog kolasahan nu, di' nu inugunan kurbanon para dinakon. Podakolon ku og ponupu' nu, mama nog dakol nog bitun sog langit atawa mama' nog kodakol nog pontad sog kilid dagat. Moalap nog tupu' nu og pigbonuwahan nog banta nilon, ¹⁸ bu sabap sog tupu' nu, mobarakat og lam nog bangsa sog dunya, po' tinumomba' a sog suguan ku.' "

¹⁹ Doksu', mikpuli' silo' Ibrahim sog duwa' kotow nog sosuguon in, bangka ilon pokpuli' sog Berseba bu ditu' na ilon migonong.

---

^a**22:14** Mogdadi sop og maana nin sog bahasa Ibrani: Sog bontud nog Tuhan, mokpotongow yanin.

Og mga ponupu' ni Nahor

²⁰Dangan miobon-obon, kiosunan ni Ibrahim nog gilug in nog si Nahor mikobata' na sog libun in nog si Milka. Walu kotow og bata' in nog laki. ²¹Si Us og gulang bata', og kongudan in si Bus, doksu' si Kemuel, yanin og gomma' ni Aram. ²²Doksu' miksunud-sunud na silo' Kesed, Haso, Pildas, Yidlap bu si Betuel. ²³Si Betuel, yanin na og gomma' ni Ribika. Yonin koyon og walu kotow nog gumbata' ni Milka nog laki bu ni Nahor og gilug ni Ibrahim. ²⁴Ongon da sop og gumbata' ni Nahor sog len libun in nog si Rauma. Og mga gumbata' nilon nog laki yonin na silo' Teba, Gaham, Tahas bu si Maaka.

Og kowapat ni Sara bu og poksaluy ni Ibrahim nog pongubulan

23 ¹Na, pasal ni Sara, simaut na yanin sog pongumulan nog sogatus bu duwa'pulu' bu pitu tahun, bangka yanin patoy. ²Ditu' yanin minatoy sog bonuwa Kiryat-Arba, yonin na og bonuwa Hebron ningkomun, sog bonuwa Kanaan. Dadi mikkorukkaan bu miksogow si Ibrahim pasal sog libun in. ³Doksu' binagak in soliyon og bangkoy nog libun in, bangka yanin angoy sog mga tow Hitis. Pogdatong in ditu', miktalu' yanin, ⁴“Mga Tuwan, akon kini, kana' u og tow dini. Na, bila' mogdadi posaluy niyu akon nog lupa' nog pokkubulan ku nog libun ku.” ⁵Og tabal nog mga tow Hitis ni Ibrahim, ⁶“Tuwan, yonin kini og motabal nami dinika. Ika koyon solobuk kownutan nog motas, suboy nu kubulon og libun nu sog kinobaisan nog kubulan. Ayn-ayn na og mopili' nu nog lupa', di' nami da inugunan dinika.”

⁷ Pogdoksu' nitu' minindog na si Ibrahim bangka ruku' gindanan nog poksarangsukul in sog mga tow Hitis. ⁸ Miktal' yanin dinilon, "Bila' duhulan niyu da akon nog kubulon ku og libun ku dini, ongon pa bosiya og pongonihon ku diniyu. Oyt niyu pa mogabit-abit si Epron og bata' ni Suhar, ⁹ pasal sog langub in sog sung-sung nog guma nin sog Makpela. Pongoni niyu pa diyanin nog poksalyu in na dinakon og langub koyon. Doksu' dini u yanin bayadan sog gadapan niyu magun niyu kosaksian og halga' in tokodoy, po' yonin kitu' og imungon ku nog pongubulan." ¹⁰ Sakali' si Epron kini soliyang migingku diyon sog poglimudan dunut nog poggahi nin tow Hitis sog bongawan nog siyudad. Tinabal in si Ibrahim nog midongog nog lam nilon. ¹¹ Talu' ni Epron, "Tuwan, bogoyon ku dinika og guma u sog Makpela sampoy na og langub in. Saksi' og lam nog tow dini nog pogbogoy u dinika. Mogdadi nu na kubulon og libun nu."

¹² Dadi rinumuku' na sop si Ibrahim sog mga tow Hitis. ¹³ Sugaid tinaluan in pa si Epron nog midongog nog lam nilon. Talu' in, "Maap nu dona akon, bila' buwan bayadan ku na dinika og guma sampoy na og langub nu. Tabukon nu ta' og bayad u magun mokubul u na og libun ku ditu'?" ¹⁴ Og tabal ni Epron ni Ibrahim, ¹⁵ "Tuwan, pasal sog halga' nog guma bug langub u koyon, pat gatus tibuk plata da. Da' dun da dinita og halga' koyon. Kubul nu na tibuwa og libun nu." ¹⁶ Dadi inaku ni Ibrahim. Tinimbangan in si Epron pat gatus buk plata nog sin nilon, po' yonin kitu' og mitalu' diyon diyanin bu sog kodakolan nog tow. Pibatuk ni Ibrahim og poktimbang in nog plata koyon sog poktimbang nog mga tow mogdodagang.

¹⁷ Na, tidu nitu' og guma ni Epron sog Makpela, yonin na og tampal sog silangan nog bonuwa Mamre, mikangoy na ni Ibrahim, misunu' na og langub bug kayuhan sog koliwagan nog lupa' koyon. ¹⁸ Kisaksian na nog tow Hitis, og lam nog mikampu'

sog poglimudan kitu', nog si Ibrahim na og gapu' nog lupa' kitu'. ¹⁹Pogdoksu' nitu' kinubul na ni Ibrahim og libun in sog langub sog Makpela, og sakup nog bonuwa Kanaan. Og Makpela, molani sog bonuwa Mamre, yonin na og Hebron ningkomun. ²⁰Dadi og guma bug langub nog mga tow Hitis^b mikangoy na ni Ibrahim. Bu og langub kitu' yonin na og inimung in nog pongubulan.

Pasal sog kopoglibun ni Isahak

24 ¹Na, ginumulang na tokodoy si Ibrahim, bu binarakatan yanin nog Tuhan sog lam nog ininang in. ²Ongon solobuk gondow, tinaluan in og sosuguon nog inuwakilan in nog lam nog garta' in, og talu' in, “Botang nu og komot nu^c sog diyalom nog pa u, ³po' posapahon ku ika sog ngalan nog Tuhan Pogbaya'-baya', og mikpoongon nog langit bug lupa', nog di' nu polibunan og bata' u sog libun nog taga dini sog bonuwa Kanaan. ⁴Sugaid angoy a sog bonuwa nog piktiduhan ku, bangka nu ponontongoy si Isahak nog mopoglibun in tidu sog mga lahasiya' u.” ⁵Na, og tabal nog sosuguon in, “Olohon ma bila' ondi' mogunut og libun dini, oyton ku na ta' tibuwa si Isahak ditu'?” ⁶Talu' ni Ibrahim, “Amoy-amoy dinika, di' nu oyton og bata' u ditu', ⁷sabap og Tuhan sog Surga', pipolayu' in akon tidu sog mokogulang-gilug u bu sog bonuwa nog mga lahasiya' u, bu jinanjian in akon nog bogoyon in og bonuwa kini sog mga ponupu' u. Podunuton in da dinika og malaikat in magun mokobalak a nog mopoglibun nog bata' u. ⁸Bila' di' moleg og libun mogunut dinika, na puwas a na sog poksapahan, sugaid di' nu tokodoy

---

^b**23:20** Og gapu' in tokodoy si Epron, og tow Hitis da sop.

^c**24:2** Sog mga tow Ibrani, ma' niyon og pobiyon nog poksapa nog suboy tokodoy tumanon.

oyton og bata' u ditu'." ⁹Dadi, binotang na nog sosuguon kini og komot in sog diyalom nog pa ni Ibrahim, bangka nin sapahoy og pasal sog ginang kini.

¹⁰Doksu' minalap og sosuguon in nog sopulu' buk gunta' bangka nin lulanoy nog ginisan nog mokohalga' nog molumpak-lumpak tidu ni Ibrahim. Doksu' mipanow na ilon posungu' sog Aram-Naharaym^d, og siyudad nog pigbonuwahan ni Nahor, og gilug ni Ibrahim.

¹¹Og pogdatong nilon ditu', lolabung na tokodoy bu waktu na nog pogalap nog tubig nog mga kolibunan sog siyudad koyon. Piloku nog sosuguon og mga gunta' sog molani nog timba' sog luwasan nog siyudad.

¹²Mingoni-ngoni yanin sog Tuhan, "O Tuhan Pogbaya'-baya', og Tuhan da sop nog gamu u nog si Ibrahim. Pongonihon ku dinika bung mayan duhulon nu dinakon og gawoy u sog gondow kini bu potongowon nu da og kolasa-kololat nu sog gamu u. ¹³Dini u na minindog sog molani nog timba' kini. Linumuwas na sog siyudad og mga kobudjangan magun mongalap nog tubig. ¹⁴Mogonggot u minum sog solokotow budjang. Na, bila' taluon in, 'Inum a, bu poinumon ku da sop og mga gunta' nu,' bung mayan yonin na kitu' og mipili' nu nog mopoglibun nog gulipon nu nog si Isahak. Na bila' mama' niyon og pobiyon nu, kosunan ku na nog pitongow nu og kolasa-kololat nu sog gamu u nog si Ibrahim."

¹⁵Sog da' pa yanin kodoksu' mongoni-ngoni sog Tuhan, ongon og solokotow budjang mikposungu' sog timba', mikpisan nog bangga'-bangga'. Og ngalan in si Ribika, og gomma' in si Betuel og bata' ni Nahor bu ni Milka. Si Nahor, yonin na og gilug ni Ibrahim. ¹⁶Molingkat tokodoy si Ribika bu budjang pa yanin. Na, dimiksun

---

^d**24:10** Og ngalan nog siyudad sog bonuwa nog Mesopotamiya, og sakup nog Irak ningkomun. Og layu' in tidu sog bonuwa ni Ibrahim mga 800 km bayu'.

yanin sog timba', bangka nin ungodoy nog tubig og bangga'-bangga' in, doksu' tinumukad yanin mokpuli'.

¹⁷Dadi, migdali'-dali' lumumpak og sosuguon diyanin bangka poktalu', "Andu' buwe', mogdadi ta' poinum nu pa akon?" ¹⁸Og tabal ni Ribika, "Oo Bapa', inum a na." Dadi pibaba' in mogdayun og bangga'-bangga' in bangka nin pinumoy og sosuguon kitu'. ¹⁹Pogdoksu' in mokpoinum, miktalu' yanin, "Sagukan ku sop nog tubig og mga gunta' nu, toktoy sog mokinum og lam nilon." ²⁰Dadi migdali'-dali' yanin; binuyus in og sama' nog tubig sog bangga'-bangga' ditu' sog poginuman nog mga binatang. Mikpuli-puli' yanin malap nog tubig, toktoy sog mitipot in pinumoy og lam nog gunta'. ²¹Na, onda' poglogonek og sosuguon ni Ibrahim. Piglonglongan in tibuwa si Ribika magun kosunan in bug dinuhul dota' diyanin nog Tuhan og gawoy in. ²²Pogdoksu' minum nog mga gunta', piluwas nog sosuguon og oyt in nog ponampong bulawan para sog sung, mga nom gramu og bogat in, bug duwa' buk gallang bulawan mga sogatus bu duwa'pulu' gramu og bogat in para sog bingkong in. ²³⁻²⁵Doksu' miksak yanin, "Buwe', sima a bataoy?" Tinumabal si Ribika, "Og gomma' u si Betuel, og bata' ni Nahor bu ni Milka." Miksak puli' og sosuguon, "Mogdadi ta' ditu' ami pogulabung bug kodumahan ku sog baloy niyu?" Og tabal ni Ribika, "Oo, ongon da og kotulugan niyu ditu' dinami, bu modakol da sop og parang bug lingkangut para sog mga gunta' niyu."

²⁶Dadi simudjud mogdayun og sosuguon kini bangka nin pujihoy og Tuhan.

²⁷Talu' in, "Pudjihon ka, o Tuhan Pogbaya'-baya', og Tuhan da sop nog gamu u nog si Ibrahim, nog da'dun og toktoyan nog kolasa bug kololat nu sog gamu u, po' pitontulan nu akon sog bonuwa nog gusba nin kini."

²⁸Na ginumobok muli' si Ribika, bangka nin posunoy sog gina' in bug mga tow ditu' sabap sog miinang diyanin. ²⁹⁻³⁰Na ongon og gilug ni Ribika nog laki og ngalan in si Laban. Dangan mitongow in og ponampong sog sung bug gallang sog bingkong ni Ribika bu midongog in og suksugan pasal sog tow koyon, ginumobok yanin sog timba'. Pogdatong in ditu', mitongow in og tow kitu' migindog-indog sog molani nog timba' dunut nog mga gunta' in. ³¹Talu' ni Laban sog tow koyon, "O Bapa', binarakatan ka nog Tuhan! Manu dini amu ma migindog-indog? Alung, pogunut amu dinakon sog baloy, po' pidinsama' u na og tulugan niyu bug pogulalihan nog mga gunta' niyu."

³²Dadi migunut og sosuguon bug kodumahan in diyon ni Laban. Pogdatong nilon sog baloy, pingawas na og mga lulan sog mga gunta' bangka bogoyoy nog mga lingkangut, bug parang. Inoytan sop nog tubig og sosuguon bug mga duma nin, pokpongugas nog botis nilon. ³³Dangan binotangan na ilon nog kan, miktalu' og sosuguon, "Di' u sokali' kuman bila' di' u moposampoy og gawoy u," Tinumabal si Laban, "Oo Bapa', taluoy nu ami bug olo og gawoy nu dini."

³⁴Dadi miktalu' og sosuguon koyon, "Akon kini og sosuguon ni Ibrahim.

³⁵Binarakatan tokodoy nog Tuhan og gamu u, bu dayahan na yanin. Binogoyan yanin nog modakol nog mga bilibili, kambing, sapi', gunta', kuda', bu modakol da sop og bulawan bug pilak bug mga sosuguon in libun bug laki. ³⁶Na, pasal sog libun in, nog si mula Sara, minsan mogulang na, mikobata' pa nog laki. Dadi og lam nog garta' nog gamu u, pipusaka' in sog bata' in koyon. ³⁷Na pisapa nin akon, bu pingamoy-amoy in nog ondi' u polibunan og bata' in sog tow Kanaan, sog pigonongan in. ³⁸Sugaid, sinugu' in akon mangoy sog bonuwa nog gomma' in, bangka u ponontong nog mopoglibun nog bata' in sog mga lahasiya' in. ³⁹Na, og

sak u sog gamu u, 'Olohon ma bila' ondi' moleg mogunut dinakon og libun mokpuli' dini?' ⁴⁰Og tabal nog gamu u, 'Og Tuhan og inunut u; podunuton in da og malaikat in, magun nu moalap og gawoy nu nog mogoyt dini nog mopoglibun nog bata' u tidu sog mga lahasiya' u.' ⁴¹Sugaid, og talu' nog gamu u, bila' mangoy u sog mga lahasiya' in, sakali' di' nilon kumboy nog oyton ku og bata' nilon, na puwas u na sog piksapahan ku kitu'.

⁴²⁻⁴³Dadi pogdatong u koyna sog timba', migindog-indog u sog molani nin bangka u pongoni-ngoni sog Tuhan, og Tuhan da sop nog gamu u, bung mayan duhulon in da dinakon og gawoy u. Mikталu' u nog bila' ongon og budjang mangoy ditu' sumaguk, mongoni u nog tubig inumon tidu sog bangga'-bangga' in. ⁴⁴Na, bila' pinumon in akon, bu sigoban in da sop og mga gunta' u, na, yanin na kitu' og libun nog mipili' nog Tuhan para sog bata' nog gamu u. ⁴⁵Solijan ku pa mongoni-ngoni sog Tuhan sog diyalom pongatoyan ku, minatong si Ribika mikpisan nog bangga'-bangga' in posungu' sumigob sog timba'. Dangan muli' na yanin, migonggot u minum nog tubig in. ⁴⁶Na, pibaba' in mogdayun og bangga'-bangga' in tidu sog baga nin bangka yanin pokталu', 'Oo Bapa', inum a, bu poinumon ku da sop og gunta' nu.' Dadi mininum u bu piinum in da sop og mga gunta' u. ⁴⁷Doksu', sinakan ku yanin, bug sima yanin bataoy. Og tabal in, 'Og gomma' u si Betuel, og bata' ni Nahor bu ni Milka.' Pogdoksu' in mokталu' binotangan ku nog ponampong og sung in bu pisolugan ku nog duwa' buk gallang og bingkon in. ⁴⁸Doksu', simudjud u bangka pujihoy og Tuhan. Miksarangsukur u tokodoy sog Tuhan, og Tuhan da sop nog gamu u, po' yanin og mikpotontul dinakon dini sog gilug nog gamu u, bu mibalak u og gapu' in nog budjang, nog mopoglibun ni Isahak." ⁴⁹Na, talu' nog sosuguon ni Ibrahim, "Bila' molasa bu mololat amu da sog gamu u, bu

tolimaon niyu da og bata' in, taluan niyu akon. Bila' ondi', taluan niyu da sop akon magun ku mokopomikil bug olo og inangon ku."

⁵⁰Tubus tinumabal si Laban bu si Betuel, "Yonin koyon og kolegan nog Tuhan, da'dun na muwal og motalu' nami. ⁵¹Na, kini da si Ribika, oyt nu yanin muli' magun mopoglibun nog bata' nog gamu nu, mama' na nog kolegan nog Tuhan."

⁵²Dangan midongog nog sosuguon ni Ibrahim og tabal nilon, simudjud yanin sog Tuhan. ⁵³Doksu' piluwas in og mga goyt in, bangka nin bogoyoy ni Ribika og mga ginisan nog pomulawan bug ponapot. Binogoyan da sop nog sosuguon og gilug nog laki bug gina' ni Ribika nog mokohalga' nog langkap.

⁵⁴Na, kinuman na og sosuguon bug mga dunut in, bu ditu' ilon migulabung. Poktanud nilon nog sisolom, miktalu' og sosuguon, "Na, muli' ami na bayu' kini sog gamu u." ⁵⁵Tibuwa miktalu' og gilug bug gina' ni Ribika, "Poonong nu pa dinami si Ribika bisan dona sopulu' ondow, doksu' niyon bangka amu na panow." ⁵⁶Og tabal nog sosuguon koyon, "Maap niyu na akon, di' niyu na akon anggaon. Dinuhul na nakon nog Tuhan og gawoy u, dadi bila' mogdadi pouli' niyu na akon ditu' sog gamu u." ⁵⁷Tinumabal ilon, "Sakan ta poguna si Ribika, bug olo og motalu' in."

⁵⁸Na, pitawag nilon si Ribika, bangka nilon sakoy, "Meleg a ta' mogunut sog tow kini?" Tinumabal si Ribika, "Oo, meleg u da." ⁵⁹Dadi pidunut nilon si Ribika sampoy og libun nog mogogipat na asal diyanin sog sosuguon ni Ibrahim bug kodumahan in. ⁶⁰Doksu' nitu' mongoni-ngoni ilon nog bung mayan bogoyan si Ribika nog kobaisan, talu' nilon, "Buwe', mura-murahan moktidu dinika og ngibu-ngibuhan nog ponupu', bu bung mayan moangkon nog tupu' nu og pigbonuwahan nog banta nilon." ⁶¹Tubus mingmomos na si Ribika bug mga duma nin nog libun bangka sakoy sog mga gunta', bangka ilon pogunut sog sosuguon ni Ibrahim.

⁶²Na, pasalan ni Isahak, ditu' yanin migonong sog Negeb^e. Bogu da yanin minatong tidu sog timba' nog Beer-Lahay-Rojf. ⁶³Ongon solobuk waktu nog posungu' na sumindop og gondow, mikpanow-panow yanin sog kopantoyan bu mimikilan. Poktongal in, mikotongow yanin nog mga gunta' posungu' diyanin. ⁶⁴Mitongow da sop ni Ribika si Isahak. Tinumukpa mogdayun yanin sog gunta' in, ⁶⁵bangka nin sakoy og sosuguon ni Ibrahim, "Sima og mipanow sog kopantoyan koyon posungu' dini dinita?" Og tabal nog sosuguon, "Yonin koyon og gamu u nog si Isahak." Dadi, inalap ni Ribika og todung in, bangka nin dungmaoy og gulu bug mulu' in. ⁶⁶Dangan mikosampoy ilon diyon ni Isahak, sinuksug na nog sosuguon koyon og pasal sog lam nog miinang in. ⁶⁷Doksu' nitu' inoyt ni Isahak si Ribika ditu' sog lokow-lokow nog gina' in, si mula Sara. Mipoglibun in si Ribika bu molasa yanin dun. Na, miawa' og korukkahan in pasal sog kopatoy nog gina' in.

Og mga ponupu' ni Ibrahim nog len

25 ¹Na, mikopoglibun mokpuli' si Ibrahim, og ngalan in si Katura. ²Sog bon nilon moksolobuk, mikobata' ilon nom kotow nog laki, yonin na silo' Simran, Yoksan, Medan, Midiyan, Isbak bu si Suwa. ³Tubus og bata' ni Yoksan, yonin na si Seba bu si Dedan. Og ponupu' ni Dedan, yonin na og tow Asur, Letus bug mga tow Leyum. ⁴Og mga gumbata' ni Midiyan nog laki, yonin na silo' Epa, Eper, Hanok, Abida bu si Eldaa. Ilon na koyon og mga ponupu' ni Ibrahim tidu sog libun in nog si Katura.

---

^e**24:62** Og bonuwa nog Negeb og sakup da nog Kanaan.

^f**24:62** Bastahon niyu sura 16:14

⁵Na, pimusaka' ni Ibrahim og pongarta' in sog bata' in nog si Isahak. ⁶Sugaid sog waktu nog totubu' pa yanin, binogoyan in na asal nog bahagi' nog pongarta' in og gumbata' in sog mga len libun in. Doksu' pionong in ilon sog bonuwa tampal subangan, molayu' ni Isahak.

Og kowapat ni Ibrahim

⁷Na ginumulang na tokodoy si Ibrahim. Midopot yanin sog pongumulan nog sogatus bu pitu pulu' bu lima tahun, ⁸bu minatoy yanin nog mobais og kobotang in. ⁹Kinubul yanin nog gumbata' in nog si Isahak bu si Ismael ditu' sog langub sog Makpela, tampal silangan nog bonuwa Mamre. Og lupa' koyon tidu ni Epron og bata' ni Suhar og tow Hitis. ¹⁰Yonin na og misaluy ni Ibrahim tidu dinilon, bu kinubul yanin sog langub nog lupa' koyon, nog pikkubulan in nog libun in, si Sara. ¹¹Dangan minatoy si Ibrahim, binarakatan nog Tuhan si Isahak, bu migonong yanin molani sog timba' nog Beer-Lahay-Roi⁹.

Og mga ponupu' ni Ismael

¹²Yonin kini og suksugan pasal sog ponupu' ni Ismael, og bata' ni Ibrahim bu ni Hajar, og gulipon ni Sara nog tow Misir. ¹³Og gumbata' ni Ismael nog laki, pipoksunu'-sunu' tidu sog gulang bata', yonin na silo' Nebayot, doksu' si Kedar, sumunu' si Adbeel, Mibsam, ¹⁴Misma, Duma, Massa, ¹⁵Hadad, Tema, Yetur, Napis, bu si Kedema, og kinomongudan. ¹⁶Na, yonin kini og ngalan nog gumbata' ni Ismael nog laki. Kotanan nilon miimung nog kownutan sog sosuku' nog pigbonuwahan nilon, bu og ngalan nog pigbonuwahan nilon, inalap tidu sog

---

⁹**25:11** Bastahon niyu sura 16:14

mga ngalan nilon. ¹⁷Na pasal ni Ismael, midopot in og pongumulan nog sogatus bu tolupulu' bu pitu tahun, bangsa yanin patoy. ¹⁸Og mga ponupu' ni Ismael migonong sog lot nog bonuwa Habila bug Sur, tampal silangan nog bonuwa Misir, og dalan posungu' sog Asiriya. Da' ilon poksolobuk nog pigonongan nog mga ponupu' ni Ibrahim nog len.

Pasal sog koongon ni Isaw bu ni Yakub

¹⁹Na, yonin kini og suksugan pasal sog ponupu' ni Isahak, og bata' ni Ibrahim. ²⁰Migumul si Isahak patpulu' tahun sog kopoglibun in ni Ribika. Yonin na og bata' ni Betuel bu gilug ni Laban, og mga tow Aram sog bonuwa Paddan-Aram. ²¹Sugaid si Ribika ondi' mokobata' dadi mingoni-ngoni si Isahak sog Tuhan bung mayan mokobata' na og libun in. Na dinuhul nog Tuhan og pingoni-ngoni nin, bu mibodos na si Ribika.

²²Dangan mibatik ni Ribika nog mogdinondoloy og mga bata' sog diyalom tiyan in, migdiyamatoy yanin, "Manu bayu' ma' nini ma og bodosan ku kini?" Dadi mingoni-ngoni yanin sog Tuhan. ²³Na tinumabal og Tuhan diyanin, "Sog diyalom tiyan nu koyon, duwa' kotow og bata'. Moimung ilon duwa' bangsa nog ondi' moksulut. Na og solokotow mopagas tidu sog solokotow, bu og gulang bata' pogbayaan nog mongud in."

²⁴Dangan midopot na og bulan nog pogbata' ni Ribika, da'dun og duwa'-duwa' in, migbata' yanin nog kambal lunsan laki. ²⁵Og mikuna lumuwas, mopula-pula og lawas in bu bolohibuhon, mama' nog ponapot nog bombulon, saan na iningalanan yanin nog Isaw^h. ²⁶Og mibinaya' lumuwas, mingonggayd sog sakil nog kambal in,

---

^h**25:25** Og maana nin: bolohibuhon.

saan na iningalanan yanin Yakubⁱ. Sog waktu nog binata' ilon, nom pulu' tahun na og gumul ni Isahak.

Og poksoliyu ni Isaw sog pusaka' nog gomma' in diyanin

²⁷Dangan simolag na og duwa' kotow nog gumbata' kini, si Isaw miimung solobuk mopandoy monganup, bu alu'-alu' na hadja yanin sog gulangan. Sugaid si Yakub, motona', nog tow, kolegan in sog molani na hadja nog lokow-lokow.

²⁸Molasa tokodoy si Isahak ni Isaw po' loliyagon yanin kuman nog pinganupan in. Sugaid si Ribika molasa tokodoy ni Yakub.

²⁹Na, ongon og solobuk gondow, soliyani ni Yakub moglokbu' nog bulatung pula, mikuli' si Isaw tidu sog ponganupan, bu mogutom tokodoy yanin. ³⁰Talu' in ni Yakub "Bogoyan nu pa akon nog linokbuan nu nog pula koyon, po' mogutom u na tokodoy." Saan na iningalanan da sop yanin nog Edom, og maana nin pula. ³¹Na timabal si Yakub, "Bogoy nu poguna dinakon og kopatut nu nog pokkogulang bata', magun malap u og duwa' bahagi' nog pomusaka'^j ni Omma' dinika." ³²Talu' ni Isaw, "Tontong nu ba, posungu' u na matoy nog gutom, olo pa og kobalan ku nog kopatut nog gulang bata' koyon?" ³³Og talu' ni Yakub, "Sapa a poguna dinakon." Na, simapa si Isaw ditu' ni Yakub nog binogoy in og kopatut nog gulang bata' koyon dun, ³⁴bangka pa bogoyoy ni Yakub nog pan bug gutan pula linokbuan. Pogdoku' in kuman-minum, mipanow na yanin. Onda' in tokodoy bogoyoy nog halga' og kopatut nog gulang bata'.

ⁱ**25:26** Sog Ibrani, og Yakub kini bug sakil, moglam-lam batuk.

^j**25:31** Og kopatut nog gulang bata' sog waktu koyon duwa' bahagi' bila' pusakaan.

Og pogonong ni Isahak sog Gerar

26 ¹Na, dinatongan puli' nog ponggutom og bonuwa nog Kanaan, mama' nog gutom sog masa ni Ibrahim tagna^k. Dadi minangoy si Isahak ditu' ni Abimelek, og Sultan sog Pilistin sog bonuwa Gerar. ²Mikpotongow og Tuhan diyon ni Isahak, og talu' in, "Di' a mangoy sog Misir. Pogonong a sog bonuwa nog tonduon ku dinika. ³Pogonong a soliyang sog bonuwa kini, di' u ika potiyangan bu barakatan ku ika. Bogoyon ku og mga bonuwa kini dinika bu sog mga ponupu' nu, bologbogan ku tokodoy og janji' u sog gomma' nu nog si Ibrahim. ⁴Bogoyan ku ika nog modakol nog ponupu', mama' nog dakol nog bitun sog tas langit, bu bogoyon ku og lam nog bonuwa kini sog mga ponupu' nu. Bu tidu dinilon, barakatan ku og lam nog bangsa sog dunya. ⁵Inangon ku kini po' timomba' si Ibrahim dinakon. Inunut in og lam nog suguan ku bug sara' u."

⁶Dadi migonong si Isahak sog Gerar. ⁷Na sinakan yanin nog mga kolakihan diyon bug sima og libun nog duma nin koyon, og tabal in, "Og gilug u." Mondok yanin mangkon dun nog libun in, po' balu' in dun, bunuon yanin nog mga tow diyon bagun moalap nilon si Ribika, po' molingkat yanin. ⁸Dangan miobon-obon ilon migonong sog Gerar, ongon solobuk gondow minomboan og Sultan nog Pilistin nog si Abimelek. Na mitongow in si Isahak kimokop ni Ribika.

⁹Dadi pitawag ni Abimelek si Isahak, talu' in, "Manu tinaluan nu ma ami nog gilug nu yanin, sakali' og libun nu ma saan?" Tinumabal si Isahak, "Miondok u, po' balu' u dun, patoyon niyu akon sabap diyanin." ¹⁰Talu' ni Abimelek, "Manu ininang nu ma kini? Na, bila' sowpama ongon sog piktowan ku nog mokuboy diyanin, na,

---

^k**26:1** Bastahon niyu sura 12:10

mogdusa ami bosiya sabap dinika.” ¹¹ Doksu' tinaluan ni Abimelek og lam nog piktowan in, taluin, “Sima-sima og monginang nog molaton sog laki kini bu sog libun in, og hukuman in sumboy yanin patoyon.”

¹² Na migimula si Isahak sog bonuwa koyon, bu sinongkuan yanin. Og sopun, ginatusan og bunga nin, po' binarakatan yanin nog Tuhan. ¹³ Dadi miksidakol og garta' in, bu miimung na yanin nog tow dayahan. ¹⁴ Dangan miksidakol na og mga bilibili nin, kambing, sapi' bu modakol pa og sosuguon in, na, miima diyanin og mga Pilistin. ¹⁵ Dadi dinungmaan nilon nog lupa' og mga timba' nog kinukut nog mga gulipon nog gomma' in nog si Ibrahim sog masa nin pa totubu'. ¹⁶ Na tinaluan ni Abimelek si Isahak, talu' in, “Poglalin amu na sog len bonuwa, po' mopagas amu na tidu dinami.”

¹⁷ Na minawa' na silo' Isahak, bu migonong ilon sog kopatagan nog bonuwa Gerar. ¹⁸ Pikukutan in mokpuli' og mga timba' nog gomma' in nog dinungmaan nog mga Pilistin pokpatoy ni Ibrahim. Iningalanan ni Isahak og mga timba' mama' da sop nog koingalan nog gomma' in dun. ¹⁹ Tubus mikkukut og mga sosuguon ni Isahak nog bogu timba', bu mikotongow ilon nog tubud. ²⁰ Sugaid sinuwal og mga mogogipat nog binatang ni Isahak nog mga tow Gerar, og asal mogogipat nog binatang diyon. Talu' nog mga tow Gerar, “Nami og timba' koyon.” Saan na iningalanan ni Isahak og timba' koyon nog Esek, og maana nin poksuwal, po' sinuwal sop yanin nog mga tow Gerar.

²¹ Na, mikkukut ilon mokpuli' nog len timba', sugaid sinuwal da sop ilon nog mga tow Gerar, saan na iningalanan ni Isahak nog Sitna, og maana nin poksagga'.

²² Dadi minawa' silo' Isahak ditu' bangka ilon pokkukut nog len timba', bu da'dun na og minuwal, saan na iningalanan in og timba' koyon nog Rehobot, og maana

nin koluhayahan. Po' taluin, "Binogoyan ita na nog Tuhan nog koluhayahan, bu mokedakol ita na dini."

²³Miglandan na sop ilon posungu' sog bonuwa nog Berseba. ²⁴Sog gobi niyon, mikpotongow og Tuhan diyon ni Isahak, bangka poktalun, "Akon og Tuhan nog gomma' nu nog si Ibrahim. Ondi' a mondok, po' di' u ika potiyangan. Barakatan ku ika, bu podakolon ku og mga ponupu' nu sabap sog gulipon ku nog si Ibrahim."

²⁵Dadi migimung si Isahak nog pokkurbanan diyon bu sinumabbut yanin sog Tuhan bangka nin pujihoy. Mikpotindog yanin nog lokow-lokow in diyon bangka na sop pokkukut nog len timba' og mga sosuguon in.

Og pogjanjian ni Isahak bu ni Abimelek

²⁶Na minangoy si Abimelek ditu' ni Isahak tidu sog Gerar. Og duma nin si Ahusat og moktotintulu' dun bu si Pikol, og kownutan nog mga sundalu nin. ²⁷Miktalu' si Isahak dinilon, "Manu minangoy amu dini dinakon? Kana' ta' nog milingit amu dinakon saan na piawa' niyu akon sog bonuwa niyu?" ²⁸Og tabal nilon, "Kiosunan nami nog tinabangan ka nog Tuhan, dadi mipikil nami nog mogimung ita nog pogjanjian nog poksapahan ta. ²⁹Na sapa a nog ondi' nu ami olohon, po' da' nami da sop amu olohoy. Pibaisan nami amu, bu pipolayu' nami amu nog mosannang. Motampal nog binarakatan ka na nog Tuhan."

³⁰Doksu' niyon, jinamuhan ilon ni Isahak, bangka ilon kan bu inum. ³¹Pogdoli ondow, miksinapahoy na ilon, doksu' pipanow na ilon ni Isahak nog mosannang.

³²Na sog gondow nitu' tinaluan si Isahak nog mga sosuguon in nog pasal sog timba' nog kinukut nilon. Talu' nilon, "Mikobalak ami nog tubig." ³³Dadi iningalanan ni Isahak og timba' koyon nog Siba, og maana nin poksapahan, saan na sampoy

ningkomun iningalanan og bonuwa koyon nog Berseba^l, og maana nin og timba' nog poksapahan.

Og poglibun ni Isaw

³⁴Dangan migumul si Isaw pat pulu' tahun, miglibun yanin ni Yehudit og bata' ni Beri, og bangsa Hitis, bu si Basemat og bata' ni Elon, og bangsa Hitis da sop. ³⁵Og duwa' kotow kini, mogbogoy hadja nog kususahan ni Isahak bu ni Ribika.

Mialap ni Yakub og barakat tidu sog gomma' in

27 ¹Dangan gimulang na si Isahak, bu molamong na tokodoy og ponontong in, pitawag in og bata' in nog gulang bata' nog si Isaw, talu' in, "To'." Og tabal ni Isaw, "Olo Omma'?" ²Mikталu' si Isahak, "Mogulang u na, di' u na bayu' mobon sog dunya. ³Dadi alap nu og pana' nu, bangka a angoy ponganup sog gulangan para dinakon. ⁴Doksu' usiba' nu mahatul magun mobais og nanam in, mama' nog kolegan ku tokodoy kitu' kanon. Tubus oyt nu dini dinakon, po' pongoni-ngonihan ku ika nog kobaisan sog di' u pa matoy."

⁵Solijan ni Isahak mokталu' ni Isaw, minginongog si Ribika. Dangan minangoy na si Isaw sog gulangan monganup, ⁶tinaluan ni Ribika og bata' in nog si Yakub, "Midongog u og paduhan nog gomma' nu ditu' ni Isaw. ⁷Sinugu' in si Isaw monganup bu usibaon mahatul magun mobais og nanam in, po' pongoni-ngonihan in si Isaw nog kobaisan sog Tuhan sog di' pa yanin matoy." ⁸Tinaluan pa ni Ribika si Yakub, "Dadi To', tombaoy nu olo-olo og taluon ku dinika. ⁹Angoy a ditu' sog mga potubon ta nog mga binatang. Pogoyt a dini duwa' buk bata' nog kambing

---

^l**26:33** Bastahon niyu sura 18:31

nog mokosubuk, bagun kousibaan ku og gomma' nu nog kolegan in kanon.

¹⁰Doksu' oyt nu ditu' diyanin, bagun pongoni-ngonihan in ika nog kobaisan tidu sog Tuhan sog di' pa yanin matoy." ¹¹Sugaid tinaluan ni Yakub og gina' in, "Si Isaw bolohibuhon nog tow, bu akon molonu' og pomanit u. ¹²Insunoy kimalon ku ni Omma', na kosunan in nog inakkalan ku yanin. Dadi suknaan in tibuwa akon og ganti' nog pongoni-ngoni nog kobaisan." ¹³Na, tinaluan yanin nog gina' in, "To', akon da og mosugat bila' suknaan in ika. Tomba' a hadja sog talu' u, bu angoy a na alap nog kambing."

¹⁴Dadi, minalap si Yakub nog duwa' buk kambing, bangka nin oyttoy sog gina' in. Inusiba' na ni Ribika og kolegan ni Isahak kuman. ¹⁵Doksu', inalap ni Ribika og kinobaisan nog ponapot ni Isaw nog mitagu' sog baloy, bangka nin posolugoy ni Yakub, og bata' in nog mongud. ¹⁶Binotangan in sop nog panit nog kambing og komot ni Yakub sampoy og tingkugu' in nog kana' bolohibuhon. ¹⁷Tubus binogoy in ni Yakub og sodaan nog mobais og nanam in bu og pan nog pilutu' in.

¹⁸Na, inoyt na ni Yakub ditu' sog gomma' in, talu' in, "Omma'." Tinumabal si Isahak. "Kini u da. Sima a, To'?" ¹⁹Og tabal ni Yakub, "Akon si Isaw og bata' nu nog gulang bata', miinang u na og suguan nu dinakon. Pogbuwat a busung-busung bangka a kan nog pinganupan ku. Doksu' pongoni-ngonihoy nu akon nog kobaisan tidu sog Tuhan." ²⁰Miktalu' si Isahak sog bata' in, "Uy, modali' a ma kopiya pokalap, To'!" Tinumabal yanin, "Oo Omma', po' tinabangan ku nog Tuhan nog pinuhanan nu." ²¹Talu' ni Isahak ditu' ni Yakub, "Pokpolani a bagun ku ika mokimal bug ika ta' doda' si Isaw." ²²Dadi mikpolani si Yakub bangka yanin kimaloy nog gomma' in. Og talu' ni Isahak, "Og suwara nu mama' nog suwara ni Yakub, sugaid og komot nu mama' nog komot ni Isaw." ²³Onda' kilalahoy ni Isahak si Yakub, po'

og komot in bolohibuhon mama' nog ni Isaw. Sog da' in pa pongoni-ngonihoy si Yakub nog kobaisan, ²⁴ miksak pa tokodoy yanin, "Ika dota' tokodoy og bata' u nog si Isaw?" Tinumabal si Yakub, "Oo Omma', akon." ²⁵ Talu' ni Isahak, "Oyt nu dini og pinganupan nu nog inusiba' nu, po' doksu' u kuman, pongoni-ngonihan ku ika nog kobaisan sog Tuhan." Na binogoyan na ni Yakub nog sodaan bug tubig anggul, bangka na yanin kan. ²⁶ Doksu' tinaluan ni Isahak si Yakub, "To', pokpolani a nakon, bangka nu akon alokoy." ²⁷ Na mikpolani si Yakub diyanin bangka nin alokoy. Na misapu ni Isahak og sapu nog ponapot in, dadi pingoni-ngonihan in nog kobaisan si Yakub, talu' in, "Og sapu nog bata' u kini mama' nog sapu nog lupa' nog binogoyan nog Tuhan nog kobaisan. ²⁸ Bung mayan bogoyan ka da nog mosubuk nog lupa' bu sigi-sigi kotonugan, bagun ka songkuan nog modakol nog kan bug tubig anggul nog bogu. ²⁹ Bung mayan kopogbayaan nu og mga kobangsa-bangsahan, og mga gusba nu, bu og mga gilug nu, bu tumomba' ilon dinika. Bung mayan siksaon nog Tuhan og mga tow nog sumukna' dinika, bu barakatan in og mga tow nog mokpobais dinika."

³⁰ Dangan kipongoni-ngonihan na si Yakub nog kobaisan, linumuwas na yanin. Agon-agon ilon moksaut ni Isaw nog tidu monganup. ³¹ Migusiba' mogdayun si Isaw nog sodaan nog mobais og nanam in, bangka nin na oytoy sog gomma' in, talu' in, "Omma' pogbuwat a pa busung-busung. Kan ka nog pinganupan ku, bangka nu akon pongoni-ngonihoy nog kobaisan sog Tuhan." ³² Na, sinakan yanin ni Isahak, "Sima a koyon?" Tinumabal yanin, "Akon si Isaw, og bata' nu nog gulang bata'." ³³ Na, mingongkog tokodoy og lawas ni Isahak, bu miktalu' yanin, "Sima buwan og minganup kitu' bu inoytan in akon nog kan? Bogu u pa tanan kodoksu' kuman dun. Pingoni-ngonihan ku na yanin nog kobaisan sog Tuhan, bu di' u na

mobawi' og pingoni-ngoni u.”³⁴ Dangan midongog ni Isaw og talu' nog gomma' in, miggunggul-unggul yanin mogaduy kobalan nog sakit-atoy in. Talu' in “Akon sooy, Omma', pongoni-ngonihan nu akon sog Tuhan nog kobaisan.”³⁵ Tinumabal si Isahak, “Inakkalan ku nog mongud nu, bu mialap in na og barakat nog para bosiya dinika.”³⁶ Miktalul si Isaw, “Daitan da sop yanin ingalanan nog Yakub^m, po' duwa' kali nin na akon akkaloy. Tagna' inalap in og kopatut u nog gulang bata', bu ningkomun inalap in na sop og barakat tidu sog Tuhan nog para bosiya dinakon. Da' dun nota' og sama' nog barakat kitu' para dinakon?”³⁷ Og tabal ni Isahak, “Inimung u na yanin nog kownutan nu, bu inimung u og kotanan nog lahasiya' in nog sosuguon in. Mibogoy u diyanin og modakol nog kan bug moinum. Na, olo og moingang u dinika, to'?”³⁸ Miktalul si Isaw, “Omma', solobuk dota' og barakat nog binogoy dinika nog Tuhan? Pongoni-ngonihan nu sop akon!” Doksu' migaduy na sop yanin.³⁹ Dadi tinumabal si Isahak diyanin, “Kana' mosubuk og lupa' nog pogonongan nu bu molayu' a sog namug nog tidu sog langit.”⁴⁰ Og kotubuan nu, mogbunu', bu kopogbayaan ka nog mongud nu, sugaid ongon da gondow nog sumagga' a diyanin, bu mokawa' a tidu sog kongkoman inⁿ.”

---

^m**27:36** Sog diyalom nog Ibrani og maana nog len nog Yakub, “mongongakkal.”

ⁿ**27:40** Sunoy og talu' ni Isahak dini og pokpodinsama' tumalu' pasal sog mokobiyang loma'-dinglag sog bangsa Israel bug bangsa Edom. Miguna midinag og bangsa Edom nog bangsa Israel, sugaid pogdoku' koyon mimondag og bangsa Edom bu mikawa' ilon sog kongkoman nog bangsa Israel. Bastahon niyu og 2 Samuel 8:13-14 bug 2 Sultan 8:20-22.

Milaguy si Yakub

⁴¹Na, milingit si Isaw ni Yakub, pasal sog kobaisan nog pingoni-ngoni nog gomma' in dun tidu sog Tuhan. Sog diyalom atoy ni Isaw, "Posungu' na matoy si Omma', dadi bila' matoy na yanin, patoyon ku si Yakub."

⁴²Na, ongon og mikoposun ni Ribika pasal sog mipikil ni Isaw. Dadi tinawag in si Yakub bangka nin taluoy, "Ongon og pikilan nog gulang bata' nu nog patoyon in ika bagun kulian og sakit atoy in. ⁴³Dadi, poginongog a nog talu' u. Polaguy a ditu' sog gilug u nog si Laban, sog bonuwa Haran. ^{44–45}Ditu' a soliyon pogonong diyanin, toktob sog mawa' og lingit nog kaka' nu pasal sog ininang nu diyanin. Doksu' tugunon ku dona ika bagun ka mokuli' dini. Angoy a na ditu' po' di' u kosandalan nog mogdongan kamu kobolong dinakon."

⁴⁶Miktalu' si Ribika ni Isahak, "Mitonop u na sog mga libun ni Isaw nog bangsa Hitis koyon. Bila' mokopoglibun da sop si Yakub nog bangsa Hitis, golom u pa matoy."

28 ¹Na pitawag ni Isahak si Yakub. Pogdatong in, pingoni-ngonihan in nog kobaisan bangka nin taluoy, "Di' a moglibun nog tow Kanaan. ²Angoy a ditu' ni Ombo' nu Betuel sog bonuwa Paddan Aram. Golom pa momili' a nog mopoglibun nu tidu sog mga gumbata' ni bapa' nu Laban, og gilug ni Ina' nu. ³Bung mayan barakatan ka nog Tuhan Mokowasa, bu bogoyan ka nog ponupu' nog modakol, bu moimung a nog poktiduhan nog modakol nog bangsa. ⁴Bung mayan, bogoyon da nog Tuhan dinika bu sog mga ponupu' nu og barakat nog binogoy in ni Omma' Ibrahim, bagun nu moangkon og lupa' nog pigonongan ta soliyon kini, yonin na og bonuwa nog binogoy nog Tuhan ditu' ni Omma' Ibrahim."

⁵Na sinugu' in na mopanow si Yakub posungu' sog Paddan Aram, ditu' ni Laban, og bata' ni Betuel nog tow Aram. Si Laban, og gilug nog gina' in nog si Ribika.

Miglibun puli' si Isaw

⁶Na kiosunan ni Isaw nog pingoni-ngonihan nog kobaisan ni Isahak si Yakub, bangka nin suguoy mangoy moglibun sog bonuwa Paddan Aram. Bu kiosunan in da sop nog pigondian nog gomma' in si Yakub moglibun nog tow Kanaan. ⁷Midongog ni Isaw nog inunut ni Yakub og suguan nog mokogulang nilon, bu mipanow yanin sog bonuwa nog Paddan Aram. ⁸Na kiosunan ni Isaw, nog di' kolegan nog gomma' in og mga kolibunan sog Kanaan. ⁹Dadi minangoy yanin sog bapa' in nog si Ismael, og bata' ni Ibrahim, bangka nin poglibunoy og gilug ni Nebayot^o, yonin na si Mahalat, og bata' nog bapa' in. Yanin og ikotolu' nog libun ni Isaw.

Miktoginop si Yakub sog bonuwa Betel

¹⁰Na minawa' si Yakub sog Berseba, bangka yanin angoy sog Haran. ¹¹Dangan simindop na og gondow, minatong yanin sog solobuk bonuwa, na ditu' yanin migulabung. Minalap yanin solobuk batu, bu inimung in nog gulunan bangka yanin tulug. ¹²Doksu' miktoginop yanin nog ongon og gugdan tidu sog lupa' nog mikodopot sog langit, bu mitongow in og mga malaikat nog Tuhan mikponog-monek tidu sog gugdan koyon. ¹³Mitongow in sop og Tuhan minindog sog tas nog gugdan, bangka yanin taluoy, "Akon og Tuhan Pogbaya'-baya', og Tuhan ni Ibrahim bu ni Isahak. Bogoyon ku dinika bu sog mga ponupu' nu og bonuwa nog pigbolilidan nu koyon. ¹⁴Podakolon ku og mga ponupu' nu, mama'

---

^o**28:9** Bastahon niyu sura 25:13. Si Nebayot kini og ponognaan bata' ni Ismael nog laki.

nog dakol nog bogombun sog lupa' bu mokanat ilon sog dunya. Bu tidu dinika bug mga ponupu' nu, kobarakatan og lam nog tow sog dunya. ¹⁵ Diyon ku da dinika bu ponondingan ku ika bisan ayn-ayn ka posungu'. Oyton ku ika mokpuli' sog bonuwa kini. Di' u ika potiyangan, sampoy sog motuman og janji' u dinika.”

¹⁶ Dadi mikotanud si Yakub, bangka poktalu', “Motud tokodoy nog dini og Tuhan sog bonuwa kini, bu ugat u pa kosunoy.” ¹⁷ Kiondoka yanin bu miktalu', “Mokosobu'-sobu' og bonuwa kini, pogonongan ma saan kini nog Tuhan, bu mama' nog dini og bongawan posungu' sog langit.” ¹⁸ Dadi migbuwat si Yakub nog subu-subu, bu inalap in og batu nog inimung in nog gulunan bangka nin pindogoy. Doksu' tinuyungan in nog lana og dibabow in bagun moimung in nog pomondoman sog Tuhan. ¹⁹ Na iningalanan in og bonuwa koyon nog Betel^P. Sugaid tagna', og ngalan nog bonuwa koyon Lus. ²⁰⁻²¹ Doksu' simapa si Yakub bu miktalu', “Tuhan og ponuhanan ku bila' molani yanin dinakon bu ipaton in akon sog panow u kini, bu bogoyan in akon nog kan bug ponapot, bangka u pokopuli' sog baloy nog gomma' u nog di' u da mogmula. ²² Dadi U Tuhan, og batu nog piindog u kini, yonin na og poksumbahan posungu' dinika, bu og lam nog bogoyon nu dinakon, jakatan ku para dinika.”

29 ¹ Na pidayun ni Yakub og panow in, sampoy mikosaut yanin sog bonuwa nog mga tow nog taga silangan. ² Mikotongow yanin ditu' nog timba' tinambolan nog batu mosolag, bu sog lumibut in ongon og tolu tumpukan nog bilibili migbagad pinumon. ³ Bila' moktopuk na og mga tumpukan nog bilibili, bangka pa ligidoy nog mga mogogipat og batu nog tambol nog timba' bangka nilon pinumoy og mga bilibili. Doksu' tambolon nilon da mokpuli'.

---

^P**28:19** Og maana nin: Og baloy nog Tuhan.

⁴Na sinakan ni Yakub og mga mogogipat nog mga bilibili, talu' in, "U mga koilugan ku, ayn amu tidu?" Og tabal nilon, "Tidu ami sog Haran." ⁵Talu' ni Yakub, "Kilalahan niyu ta' si Laban, og gapu' ni Nahor?" Og tabal nilon, "Oo, kilalahan nami." ⁶Talu' ni Yakub dinilon, "Moolo-olo na yanin?" Tinumabal ilon, "Mobais da. Tontong nu, koyon na posungu' dini og bata' in nog si Rakiya dunut nog mga bilibili." ⁷Talu' ni Yakub, "Motas pa og gondow, bu kana' pa og waktu nog poguli' nog mga bilibili. Pinum niyu ilon bangka niyu posoksab mokpuli'." ⁸Og talu' nilon, "Ondi' pa mogdadi. Sumboy na matong og lam nog tumpukan nog bilibili, bangka pa ligidoy og tambol nog timba' doksu' bangka nami pa ilon pinumoy."

⁹Soliyan nilon mogabit-abit ni Yakub, minatong si Rakiya dunut nog mga bilibili nog gomma' in, po yanin og migipat dun. ¹⁰Poktontong ni Yakub nog goguwapu' in nog si Rakiya bug mga bilibili ni bapa' in Laban, minangoy yanin sog timba' bangka nin ligidoy og tambol nog timba' bangka nin pinumoy og mga bilibili nog bapa' in. ¹¹Doksu' sinalam in si Rakiya biyan sog galok, bu mikopogaduy yanin. ¹²Miksugsug si Yakub ni Rakiya, "Akon og bata' ni Ribika, komanak u ni Omma' nu." Na, gimobok si Rakiya muli' bangka nin suksugoy sog gomma' in.

¹³Dangan midongog ni Laban nog diyon og komanak in nog si Yakub og bata' ni Ribika, migdali'-dali' yanin lumumpak dun, kinokop in si Yakub bangka nin alokoy. Doksu' inoyt in sog baloy nilon, bangka suksugoy ni Yakub og lam nog kibiyang-biyanan in. ¹⁴Tinaluan ni Laban si Yakub, "Motud tokodoy nog ika koyon og gungod u bug dugu' u." Na migonong si Yakub diyanin sobulan.

Og pokpongakkal ni Laban

¹⁵Pokpuwas nog sobulan, tinaluan ni Laban si Yakub, "Bisan komanak u ika, kana' nog moginang a dini nog da'dun og gadji nu, andun og kolegan nu?" ¹⁶Na ongon og bata' ni Laban duwa' kotow budjang. Og ngalan nog gulang bata' si Leya, bu si Rakiya og mongud. ¹⁷Molingkat og mata ni Leya, sugaid mopyalibun si Rakiya bu mobais og lawas in. ¹⁸Na meleg si Yakub ni Rakiya, dadi tinaluan in si Laban, "Bapa', moginang u dinika pitu tahun bila' polakihan nu dinakon si Rakiya." ¹⁹Tinumabal si Laban, "Na mobais pa nog polakihan ku yanin dinika tidu sog len nog laki, na dini a na dinakon."

²⁰Dadi miginang si Yakub ditu' ni Laban sog diyalom pitu tahun, bagun mopoglibun in si Rakiya. Sakali' da' in tanan kobatik og pitu tahun kitu', mama' da nog sanu ondow diyanin sabap sog leg in ni Rakiya.

²¹Na pokpuwas nog pitu tahun, miktalu' si Yakub ni Laban, "Misaut na og waktu. Polakihan nu na dinakon og bata' nu." ²²Na meleg si Laban. Mikpojamu yanin bu piosunan in og lam nog mga tow sog bonuwa koyon nog mangoy lumuduk sog kawing. ²³Tibuwa poglogobi, og inoyt ni Laban ditu' ni Yakub, og bata' in nog si Leya, bangka uboy si Yakub ni Leya. ²⁴Binogoy ni Laban og gulipon in nog libun nog si Silpa ditu' ni Leya bagun moimung in nog sosuguon.

²⁵Dangan sisolom na, kiosunan ni Yakub nog si Leya mata' og kikawingan in. Dadi sinakan ni Yakub si Laban, "Olo og ininang nu kini nakon? Miginang u dinika bagun mopoglibun ku si Rakiya, sugaid manu inakkalan nu akon?" ²⁶Og tabal ni Laban, "Onda' koaddat dini sog bonuwa nami nog mokuna moglaki og mongud tidu sog gulang bata'. ²⁷Bagadan nu nog mopuwas og sosimana kini, bangka u

polakihoy si Rakiya dinika, sugaid moginang a pa puli' pitu tahun para diyanin."

²⁸ Meleg si Yakub.

Dadi pogdoku' nog sosimana nog kawing nilon ni Leya, pilibunan ni Laban si Yakub ni Rakiya. ²⁹ Binogoy ni Laban og gulipon in nog libun nog si Bilha ditu' ni Rakiya, bagun moimung in nog sosuguon. ³⁰ Dadi minuboy si Yakub ni Rakiya. Na kolasahan ni Yakub si Rakiya tidu ni Leya. Doku' miginang na sop mokpuli' si Yakub ditu' ni Laban pitu tahun.

Mga gumbata' ni Yakub

³¹ Na mitongow nog Tuhan nog kana' molasa si Yakub ni Leya, dadi tinabangan in si Leya magun mokobata', sugaid si Rakiya ondi' mokobata'. ³² Migbodos si Leya bu migbata' nog laki. Iningalanan in nog Ruben^q, po' talu' in, "Kiosunan nog Tuhan og kosusahan ku, tidu ningkomun kolasahan ku na nog laki u." ³³ Na migbodos na sop yanin mokpuli' bu migbata' yanin nog laki, miktalu' yanin, "Binogoyan ku nog Tuhan nog bata' nog laki, po' midongog in nog di' u kolasahan nog laki u." Saan na iningalanan in og bata' in nog Simeon^r. ³⁴ Migbodos na sop yanin, bu migbata' na sop yanin nog laki. Miktalu' yanin, "Ningkomun, sumolobuk na og laki u dinakon po' tolu buk na og bata' nami nog laki." Saan na iningalanan in og bata' in nog Lebi^s. ³⁵ Migbodos na sop yanin mokpuli' bu migbata' na sop nog laki. Miktalu'

---

^q**29:32** Og maana nog Ruben, kun da og bata' nog laki.

^r**29:33** Simeon batuk-batuk sog talu' nog Midongog sog bahasa Ibrani.

^s**29:34** Lebi lam-lam batuk sog talu' nog Ibrani nog maana nin sumolobuk.

yanin, "Pudjihon ku og Tuhan." Saan na iningalanan in og bata' in nog Yahud^t. Tidu ditu' da' pa yanin pogbata'.

30 ¹Na si Rakiya, da' pa tokodoy kobodos. Dadi migdal u yanin ni Leya. Miktal u yanin ni Yakub, "Bogoyan nu akon nog bata' po' bug ondi', golom u pa matoy." ²Pigboluanan ni Yakub si Rakiya, taluin, "Manu, akon ta' og Tuhan? Yanin og mogbaya' nog di' a mogbata'." ³Na miktal u si Rakiya, "Bila' mama' niyon, uboy a sog sosuguon ku nog si Bilha, bagun mokobalak u^u pa nog bata' tidu diyanin." ⁴Doksu', piktahakim in si Bilha sog laki nin, bagun mopoglibun in, dadi miksolobuk na ilon.

⁵Na migbodos si Bilha bu migbata' yanin nog laki. ⁶Og talu' ni Rakiya, "Tinabangan ku nog Tuhan. Midongog in og pongoni-ngoni u bu binogoyan in akon nog bata' nog laki." Saan na iningalanan in nog Dan^v og bata' kitu' nog inangkon in. ⁷Doksu' migbodos na sop mokpuli' si Bilha. Migbata' yanin nog laki, og ikoduwa' bata' nilon ni Yakub. ⁸Miktal u si Rakiya, "Landu' tokodoy og poktiggol u sog kobinsanaan ku sog gilug u, sugaid dangan kobon mimondag u da." Dadi, iningalanan in og bata' koyon nog Naptali.

⁹Dangan kiosunan ni Leya nog di' na yanin mogbata', piktahakim in og sosuguon in nog si Silpa, bagun mopoglibun ni Yakub. ¹⁰Na migbata' si Silpa nog laki. ¹¹Miktal u si Leya, "Mobais og sukud u!" Na, iningalanan in nog Gad^w og bata' koyon. ¹²Migbata' na sop si Silpa nog laki, og ikoduwa' nog bata' nilon ni Yakub.

^t**29:35** Yahud bila' sog bahasa Ibrani moglam-lam batuk sog talu' nog pokpuji.

^u**30:3** Bastahon niyu sura 16:2.

^v**30:6** Og maana nog Dan, hinumukum yanin.

^w**30:11** Og maana nog Gad, mosukud.

¹³Na miktalu' si Leya, "Migloliyag u na tokodoy! Motalu' na nog mga kolibunan nog migloliyag u." Dadi iningalanan in og bata' koyon nog Aser^x.

¹⁴Na sog waktu nog poggani nog paloy tirigu ongon og gondow mipanow si Ruben, og bata' ni Leya, bangka yanin pokobalak nog mga pomulan sog guma. Og pomulan kitu' og bulung bagun mokopogbata'. Inoyt ni Ruben ditu' sog gina' in. Dadi mingoni si Rakiya ditu' ni Leya, taluin, "Ka', bogoyan nu pa akon nog pomulan nog mitongow nog bata' nu." ¹⁵Og tabal ni Leya, "Manu, da' a pa koduhuloy nog inalap nu og laki u? Sampoy og pomulan nog mibalak nog bata' u, alapon nu pa?" Tinumabal si Rakiya, "Sigi, bila' bogoyon nu dinakon, pouboyon ku dinika si Yakub sog gobi kini."

¹⁶Dangan simindop na og gondow, minatong si Yakub tidu sog guma. Linumpak yanin ni Leya, bu tinaluan in, "Sumboy dini a tulug gobi kini, po' binayadan ku na si Rakiya nog pomulan nog mibalak nog bata' ta." Dadi ditu' mitulug ni Leya si Yakub sog gobi nitu'. ¹⁷Dinuhul nog Tuhan og pingoni-ngoni ni Leya. Migbodos yanin, bu migbata' yanin nog laki, og ikolima nog bata' nilon ni Yakub. ¹⁸Miktalu' si Leya, "Tinungbasan ku nog Tuhan, po' binogoy u og sosuguon ku sog laki u bagun mopoglibun in." Dadi iningalanan in og bata' in nog Issakar^y. ¹⁹Migbodos na sop si Leya mokpuli', migbata' yanin nog laki, og ikonon bata' nilon ni Yakub. ²⁰Miktalu' si Leya, "Mobais tokodoy og binogoy nakon nog Tuhan. Potason ku na bayu' in nog laki u, po' kibogoyan ku na yanin nog nom kotow nog bata' nog laki." Dadi

---

^x**30:13** Og maana nog Aser, migloliyag.

^y**30:18** Og maana Issakar, tungbas, bayad atawa gadji.

iningalanan in og bata' in nog Sebulun^z. ²¹Doksu', migbodos na sop si Leya, bu migbata' yanin nog libun. Na iningalanan in nog Dina.

²²Pasal ni Rakiya, da' da yanin kolingowoy nog Tuhan, dinuhul da og pingoni-ngoni nin. ²³Migbodos yanin bu migbata' nog laki. Taluin, "Inawa' na nog Tuhan og kosipogan ku." ²⁴Dadi iningalanan in nog Yusup^a, bu talu' in, "Bung mayan bogoyan ku da mokpuli' nog Tuhan nog bata' nog laki."

Og pogjanjian ni Yakub bu ni Laban

²⁵Dangan binata' ni Rakiya si Yusup, inabit-abit ni Yakub si Laban, talu' in, "Meleg u na muli' sog bonuwa u. ²⁶Pounut nu na dinakon og mga libun-bata' u, og miusaha u dini sog dyaloman nu. Kiosunan nu nog piktuyuan ku ilon moginang dini dinika." ²⁷Og tabal ni Laban ni Yakub, "Poginongog a poguna po' kipsunan ku nog rinidjikian ku nog Tuhan pasal dinika. ²⁸Na, talu' nu bug andun og kolegan nu nog gadji, po' gadjihon ku dinika." ²⁹Tinumabal si Yakub, "Kiosunan nu da bug poynoy og poktuyu' u moginang dini dinika, bug poynoy og pogdakol nog mga binatang nu sog bon ku mogipat. ³⁰Sog pogdatong u dini, mikaan da og mga binatang nu, sugaid ningkomun modakol na tokodoy, po' rinidjikian ka nog Tuhan sabap dinakon. Na sumboy na monontong u nog kotubuan para sog mga libun-bata' u." ³¹Miksak mokpuli' si Laban, "Andun tokodoy og gadji nog kolegan nu?" Og tabal ni Yakub, "Di' nu na akon gadjihan. Bila' meleg a, mogipat u mokpuli' nog mga binatang nu, sugaid ongon og pongonihon ku dinika. ³²Duhulan nu akon nog

---

^z**30:20** Og maana nog Sebulun, pokpotas, atawa poggaddat.

^a**30:24** Og talu' nog Yusup sog bahasa Ibrani migbatuk-batuk sog talu' nog "Inawa' in (og kosipogan)" bu sog talu' nog "bung mayan dungagan in pa (nog bata')."

polenon ku ningkomun og mga bata' nog bilibili nog gitom, bug mga kambing nog kabang sog mga binatang nu. Yonin hadja koyon og ganta' gadji u. ³³Dadi sog loma' dinglag molomu nu kosunan bug kopongandolan ku ta' atawa ondi'. Po bila' motongow nu dinakon og mga bilibili nog kana' gitom bu og kambing nog kana' kabang, na, itung na koyon nog dinakow u tidu dinika." ³⁴Og tabal ni Laban, "Oo, sigi unutan ku og kolegan nu."

³⁵Sugaid sog gondow nitu', pilen mogdayun ni Laban og mga kabang nog kambing nog laki bug libun bug lam nog mga gitom nog bata' nog bilibili. Piipat in sog mga gumbata' in. ³⁶Doksu' pipolayu' in tidu ni Yakub. Og layu' in mga tolu ondow panowon. Dadi og mibagak nog mga binatang yonin og inipat ni Yakub.

³⁷Na minalap si Yakub tolu ginis nog panga nog kayu bangka nin panitoy, sugaid da' in tipotoy manit. Dadi bila' tontongon, ongon og tuling in nog puti'. ³⁸⁻³⁹Doksu' piindog in og mga panga koyon sog molani nog tubig poginuman nog mga binatang, bagun moimung nog pongidaman nilon. Na moglinogukoy og mga binatang bila' mangoy diyon minum sog gunan nog mga panga kayu nog pinanitan koyon. Dadi bila' mogbodos, kopolihan, og bata' nilon kabang. ⁴⁰Na pilen ni Yakub og mga bata' nog bilibili bug mga bata' nog kambing tidu sog kodakolan nog mga binatang. Doksu' bila' moglinogukoy og kodakolan kitu', posunguon in sog mga kabang bug gitom nog binatang ni Laban. Ma' nini, og koongon nog binatang ni Yakub tidu ni Laban. ⁴¹Na bila' posungu' na moglinogukoy og mga binatang nog mobais og lawas in, poindogon mogdayun ni Yakub og mga sanga nog bakas in pinanitan sog sunguan nilon. ⁴²Sugaid di' in inangon bila' og mga binatang nog mokolamma og moglinogukoy. Dadi og mga mokolamma, ni Laban bu og mga mokolasig og ni Yakub. ⁴³Sog ma' niyon nog pobiyon mikkodayahan si Yakub.

Miksidakol tokodoy og mga bilibili, kambing, gunta' bug kuda' in sampoy og mga sosuguon in.

Milaguy silo' Yakub tidu ni Laban

31 ¹Dadi mikodongog si Yakub nog minalu'-nalu' og mga gumbata' ni Laban, talu' nilon, "Inalap ni Yakub og lam nog pongarta' nog gomma' ta niyu. Og garta' ni Omma' og pigdaya nin koyon." ²Mibatik ni Yakub nog len na og gaddat ni Laban diyanin, kana' na mama' nog tagna' kitu'.

³Na tinaluan nog Tuhan si Yakub, "Uli' a na sog bonuwa nog gomma' nu bu sog mga lahasiya' nu, bu diyon ku da dinika."

⁴Dadi pitawag ni Yakub og mga libun in nog si Rakiya bu si Leya mangoy ditu' diyanin sog pogipatan in nog mga potubun. ⁵Miktalu' si Yakub dinilon, "Mibatik u nog len na og gaddat nog gomma' niyu dinakon, kana' na mama' nog tagna' kitu', sugaid da' u da potiyangoy nog Tuhan nog gomma' u. ⁶Kiosunan niyu nog miktiksa' u moginang sog gomma' niyu. ⁷Sugaid pidupang in akon. Sopulu' kali nin pinda-pindahoy og gadji u. Tibuwa da' yanin kumboyoy nog Tuhan nog dagon in akon. ⁸Dangan tinalu' nog gomma' niyu nog og mga bottikan, yonin na og gadji u, na migbata' nog bottikan og lam nilon. Sugaid dangan tinalu' in nog taga jali' na og gadji u, na migbata' nog jali' og lam nilon. ⁹Inawa' nog Tuhan og mga potubun nog gomma' niyu bangka nin bogoyoy dinakon.

¹⁰Na sog waktu nog pogloguk nog mga potubun miktoginop u. Mitongow u og mga bottikan bug jali' nog kambing laki mingloguk. ¹¹Doksu' sog diyalom toginop u, miktalu' og malaikat nog Tuhan dinakon, 'Yakub.' Tinumabal u, 'Kini u da.' ¹²Miktalu' og malaikat, 'Tontong nu ba, og lam nog potubun nog migloguk

polanan bottikan bug jali' hadja. Mitongow u og kotanan nog pinginang ni Laban dinika. ¹³Ma' nini og talu' nog Tuhan: "Akon og Tuhan nog mikpotongow dinika ditu' sog Betel, nog piindogan nu kitu' nog batu bangka nu ududoy nog lana, pomondoman nu nakon. Simapa a dinakon ditu'. Na pogmomos a na, bangka a uli' ditu' sog bonuwa nog binataan dinika." ' ' "

¹⁴Tinumabal si Rakiya bu si Leya ni Yakub, "Da' dun na og pusaka' nog gomma' nami dinami. ¹⁵Len tow na og niyat in dinami. Pigdagang in ami, bu mitipot in na og hal in nami. ¹⁶Og lam nog garta' nog gomma' nami nog inalap nog Tuhan diyanin, dinita tokodoy bu sog mga gumbata' ta. Dadi unat nu bug olo-olo og mga sinugu' nog Tuhan dinika."

¹⁷Dadi, migmomos si Yakub, bangka nin posakoyoy og mga libun bug mga gumbata' in sog gunta'. ¹⁸Piuna nin og mga potubun in bu inoyt in og lam nog miusahan in tidu sog bonuwa Paddan Aram, bangka ilon uli' posungu' sog bonuwa nog Kanaan, og pigonongan nog gomma' in nog si Isahak.

¹⁹Sog waktu nog koawa' nilon, kitangan nog ditu' si Laban miggunting nog mga bilibili nin. Dadi dinakow ni Rakiya og tuhan-tuhan nog gomma' in. ²⁰Inakkalan ni Yakub si Laban, po' da' yanin pomuhun nog mawa' na yanin. ²¹Milaguy yanin, bu inoyt in og lam nog garta' in, bu timolipag ilon sog suba' nog Alpurati bangka ilon pokposungu' sog kobontudan nog Giliad.

Ginonat ni Laban si Yakub

²²Na sog ikotolu ondow piosunan na si Laban nog milaguy silo' Yakub. ²³Dadi tinuyuk ilon ni Laban bug mga gusba nin sog diyalom nog pitu ondow bu misaut

nilon sog kobontudan nog Giliad. ²⁴Sog gobi niyon mikpotoginop og Tuhan ditu' ni Laban, talu' nog Tuhan, "Di' nu sadan si Yakub nog molaton."

²⁵Na mikpotindog si Yakub nog lokow-lokow in sog kobontudan nog Giliad. Pogdatong nilo' Laban, ditu' da sop ilon mikpotindog nog lokow-lokow nilon. ²⁶Dadi, miktalu' si Laban ni Yakub, "Manu ininang nu ma kini dinakon? Manu inakkalan nu ma akon bu inoyt nu pa og mga gumbata' u mama' nog miagow tidu sog pogbunuan? ²⁷Manu dinupang nu ma akon bu da' a ma tanan pomuhun dinakon? Bila' miktalu' amu pa, popanowon ku amu sog diyalom nog poglami-lamihan nog kolangan dunut nog biyulla bug gabbang. ²⁸Manu da' nu ma tanan akon poalokoy sog mga gapu' u bug mga gumbata' u sog pokpanow nilon? Dupangon ka tokodoy! ²⁹Ongon og kopatut u mominasa dinika, sugaid kogobi pigondian ku nog Tuhan nog gomma' nu, nog di' a olohon. ³⁰Kiosunan ku nog meleg a muli' po' mipinglow a na tokodoy sog gusba nu, sugaid manu dinakow nu pa ma og tuhan-tuhan ku?"

³¹Tinumabal si Yakub ni Laban, "Da' u na pomuhun dinika po' miondok u, po' balu' u dun di' nu kumboyon og mga gumbata' nu mogunut dinakon. ³²Sugaid pasal sog mga tuhan-tuhan nu nog mibolong, bug sima-sima og kotongowan nu dun dinami, sumboy patoyon. Na kosaksian nog mga lahasiya' ta. Ponontong nu na bila' ongon og motongow nu nog mga garta' nu dini, bangka nu alap!" Na onda' kosunoy ni Yakub nog si Rakiya og minakow nog mga tuhan-tuhan koyon.

³³Dadi pinontong ni Laban og mga tuhan-tuhan in sog lokow-lokow ni Yakub. Doksu' simolod yanin sog lokow-lokow ni Leya, bug lokow-lokow nog duwa' kotow nog sosuguon nilon nog silo' Bilha bu Silpa. Sugaid da' in tokodoy kotongow og mga tuhan-tuhan in. Pogluwas in sog lokow-lokow ni Leya, minangoy yanin sog lokow-lokow ni Rakiya. ³⁴Sugaid binuni ni Rakiya og tuhan-tuhan sog diyalom nog

sobanig nog gunta', bangka nin ingkudoy. Pinontong ni Laban og mga tuhan-tuhan sog lokow-lokow ni Rakiya, sugaid da' in tokodoy kotongow. ³⁵Na miktalu' si Rakiya sog gomma' in, "Omma', di' a dona molingit nog di' u mokindog po' binulan ku." Pinontong tokodoy ni Laban sugaid da' in kotongow og mga tuhan-tuhan in.

³⁶Dadi milingit si Yakub, talu' in ni Laban, "Olo og dusa u? Olo og sara' nog midugtul u nog ginonat nu akon dini? ³⁷Pinglungkal nu na og kotanan nog goyt u. Dadi poluwas nu og mitongow nu nog nika og gapu' in, bagun motongow nog mga gusba-waris ta, bu ilon na og humukum dinita. ³⁸Duwa' pulu' tahun ku na sog dyaloman nu. Inipatan ku nog mahatul og mga bilibili nu, saan di' da kapasan, bu da' u tanan pokokan bisan solobuk kambing nu. ³⁹Og mga potubuong nu nog pinatoy nog mga binatang talun, ginantian ku mogdayun. Pibayad nu sop nakon og mga potubuong nog dinakow sog gondow atawa gobi. ⁴⁰Milossahi u tokodoy sog kopodosan, bu sog gobi sog kotigdown, bu sigi-sigi kulang og tulug u. ⁴¹Migonong u diniyu sog diyalom duwa' pulu' tahun. Miginang u dinika sopulu' bu pat tahun para sog duwa' kotow nog bata' nu. Doksu' miginang u pa tokodoy nom tahun mogipat nog mga binatang nu bagun moongon og potubuong ku. Sugaid og ininang nu, pikpinda-pinda nu mokosopulu' kali og gadji u. ⁴²Daypara, tinabangan ku nog Tuhan, og pigondok nog gomma' u nog si Isahak, bu og piktuhanan ni Ombo' Ibrahim. Bila' da' u pa tabangoy nog Tuhan, sunoy pipanow nu na akon nog da'dun og mioyt-oyt u. Sugaid mitongow nog Tuhan og kologon bug tiksa' u, dadi pigondian in ika kogobi."

Og pigjanjian ni Yakub bu ni Laban

⁴³Tinumabal si Laban ni Yakub, "Og mga libun koyon mga gumbata' u, bu gumbata' nilon, og mga gapu' u; og mga potubun koyon nakon sop, bu og lam nog motongow nu nakon og gapu' in. Sugaid da'dun na og moinang u sog mga bata' u bug mga gapu' u. ⁴⁴Na mogimung ita nog pogjanjian, bagun pomondoman ta nog di' ta kolingowan."

⁴⁵Dadi minalap mogdayun si Yakub nog mosolag nog batu bangka nin poindogoy inimung nog pomondoman. ⁴⁶Doksu' sinugu' in og mga gusba nin nog moktopuk nog mga batu, dadi tinuman nilon. Doksu' kinuman ilon sog tinopuk nog batu. ⁴⁷Iningalanan ni Laban og tinopuk nog batu kitu' nog Yegar Sahaduta^b. Bu iningalanan ni Yakub nog Galeed^c.

⁴⁸Tinalu' ni Laban ditu' ni Yakub, "Og tinopuk nog batu kini og mokposobonnal nog pogjanjian ta duwa'." Saan na iningalanan nog Galeed. ⁴⁹Tinawag sop kitu' nog Mispa^d po' timalu' pa si Laban, "Bung mayan ipaton ita da nog Tuhan sog poksuwoy ta kini. ⁵⁰Bila' kana' mobais og pogoyt nu sog mga gumbata' u, atawa moglibun ka nog len, bisan di' u kosunan, og Tuhan da og mokosaksi' dun."

⁵¹Miktalu' pa si Laban ni Yakub, "Tontong nu og tinopuk nog batu bu og batu nog piindog sog lot ta. ⁵²Yonin kini og mokpopondom dinita nog di' u mogdadi lumiyu sog topukan nog batu kini bagun mongulaat dinika, bu di' a sop mogdadi lumiyu

---

^b**31:47** Og maana nog Yegar Sahaduta, og topuk nog pomondoman.

^c**31:47** Og maana nog Galeed batuk sog Yegar Sahaduta sugaid og talu' ni Yakub bahasa Ibrani, bu og talu' ni Laban baasa Aram.

^d**31:49** Og maana nog Mispa, mogipat.

sog tinopuk nog batu kini bagun mongulaat dinakon. ⁵³Bung mayan og humukum dinita og Tuhan ni Ibrahim bu og tuhan^e ni Omma' Nahor." Dadi simapa sop si Yakub sog ngalan nog Tuhan og piggondok nog gomma' in nog si Isahak.

⁵⁴Na mikkurban si Yakub posungu' sog Tuhan. Migjamu yanin bangka nin tawagoy og lam nog lahasiya' in, bu ditu' da sop ilon migulabung sog kobontudan.

⁵⁵Na migbuwat si Laban nog doli ondow bangka nin alokoy og mga gapu' in bug mga gumbata' in. Doksu' pingoni-ngonihan in ilon nog kobaisan bangka uli' silo' Laban sog bonuwa nilon.

Mikpodinsama' si Yakub sog poktongow nilon ni Isaw

32 ¹Na dangan mipanow na silo' Yakub, linumpak yanin nog mga malaikat nog Tuhan. ²Poktontong ni Yakub dinilon talu' in, "Pigonongan ma saan kini nog mga sundalo nog Tuhan." Dadi iningalanan in og bonuwa koyon nog Mahanayim.

³Na ongon og mga tow nog sinugu' ni Yakub moguna diyanin posungu' sog gilug in nog si Isaw ditu' sog lupa' nog Seir sog bonuwa nog Edom. ⁴Tinonduan ilon ni Yakub, og talu' in, "Talu' niyu si Isaw, Tuwan Isaw, og talu' nog sosuguon nu nog si Yakub: 'Ditu' u migonong ni bapa' Laban. Da' u poguli'-uli' sampoy na sog ningkomun. ⁵Modakol na og mga sapi' u, mga kuda', mga bilibili, bug mga kambing, bu modakol na og mga sosuguon ku nog libun bug laki. Tuwan, piuna u diyon dinika og mga sosuguon ku bagun posunan ka nog datong u. Bung mayan kosulitan ka da bosiya dinakon.' "

---

^e**31:53** Bila' sog bahasa Ibrani kana' motampal bila' og tuhan nog sinumbahan ni Nahor yonin da sop og Tuhan ni Ibrahim atawa kana'.

⁶Doksu' mikopuli' na og mga sosuguon diyon ni Yakub, talu' nilon, "Pisampoy nami na og togun nu ditu' sog gilug nu nog si Isaw. Posungu' na yanin dini po' lumpakon in ika bu pat gatus kotow nog mga laki og dunut in." ⁷Na kiondoka tokodoy bu misusa si Yakub. Dadi tinonga' in og mga tow sog dyaloman in, sampoy na og mga bilibili, kambing, sapi' bug gunta' in. ⁸Po' sog pikilan ni Yakub, bila' mangoy si Isaw diyon momunu' dinilon, mokopolaguy pa og sobahagi'.

⁹Na mingoni-ngoni si Yakub, talu' in, "U Tuhan, og pinuhanan ni Ombo' Ibrahim bug gomma' u nog si Isahak, mongoni u dinika nog tabang. U Tuhan, miktalu' a dinakon nog muli' u na sog bonuwa u bu sog mga gusba u, bu jimanji' a nog bogoyan nu akon nog kobaisan. ¹⁰Kana' u tolopon sog tabang bug kolasa-kololat nu nog pitongow nu sog gulipon nu kini. Po' pogawa' u sog bonuwa u, timolipag u sog suba' nog Jordan nog da'dun og mioyt u nog olo-olo muwal solobuk tungkod sog komot u. Ningkomun, ongon na duwa' tumpukan ku kini. ¹¹Og kondoka ku, insunoy mangoy og gilug u nog si Isaw dini bagun patoyon in akon sampoy og mga libun-bata' u. Bung mayan tabangan nu akon. ¹²Jinanjian nu akon nog pobaisan nu akon bu podakolon nu og ponupu' u, sampoy sog ondi' moitung, mama' nog pontad sog kilid dagat."

¹³Na sog gobi niyon diyon mitulug silo' Yakub. Poksisolom mimili' yanin nog mga potubun in ganta' nog lolumpakan ni Isaw: ¹⁴Duwa' gatus kambing libun, bu duwa' pulu' kambing laki. Duwa' gatus bilibili libun, bu duwa' pulu' bilibili laki. ¹⁵Tolu pulu' gunta' nog poggatasan dunut nati nin, pat pulu' sapi' nog libun bu sopulu' sapi' nog laki. Duwa' pulu' kuda' nog libun, bu sopulu' kuda' nog laki. ¹⁶Na, piglumpuk-lumpuk ni Yakub og mga potubun koyon, bu og solumpuk ongon og mga sosuguon nog migipat dun. Tinaluan in og mga sosuguon in, "Poguna

amu dinakon sog dipag, bu poglayu'-layu' niyu og sosuku' nog lumpukan sog len lumpukan." ¹⁷Tinaluan in og sosuguon in nog mikuna, talu' in, "Bila' molumpak nu og gulang bata' u nog si Isaw bu sakon in ika, 'Sima og gamu nu?' Atawa, 'Ayn ka posungu'?' Atawa, 'Sima og gapu' nog binatang nog inoyt nu?' ¹⁸Na, og tabal nu diyanin, 'Tuan, og gapu' nini og sosuguon nu nog si Yakub. Sinugu' in mogoyt diyon dinika og lolumpakan nu. Diyon na yanin miktuyuk sog binayaan.' " ¹⁹Bu yonin sop kitu' og tinalu' in sog ikoduwa' bu sog ikotolu, bu sog lam nog mga sosuguon nog migoyt nog mga potubun. ²⁰Pipondoman in ilon, og talu' in, "Di' niyu kolingowan moktalu' nog og sosuguon nu nog si Yakub diyon na sog binayaan." Sog diyalom atoy ni Yakub, "Punahon ku og mga lolumpakan nog gulang bata' u magun mopobais u og gatoy in. Dadi bila' maktongow ami, kalu-kalu ampunon in na akon." ²¹Dadi piuna ni Yakub og mga lolumpakan kitu', bu mikpobilin pa yanin sogobi diyon sog pigulalihan nilon koyon.

Ongon og limudoy ni Yakub sog Peniel

²²Sog gobi nitu', migbuwat si Yakub bu inoyt in og duwa' kotow nog libun in, bu og sopulu' bu sala kotow nog gumbata' in, sampoy og kododuwa nog mga libun in. Doksu' timolipag ilon sog suba' nog Yabbok. ²³Tubus nitu', pitolipag in na sop og lam nog garta' in. ²⁴Dangan sala-sala dona ni Yakub mibagak diyon, ongon og minatong nog laki bangka nin ludoyoy si Yakub taman sog doli ondow. ²⁵Na mibatik in nog di' dagon si Yakub, dadi pinosol in og longlonguan nog pangkat ni Yakub, dadi miluwad^f. ²⁶Doksu' miktalu' og tow, "Lukatan nu na akon po' posungu' na og doli ondow." Og tabal ni Yakub, "Di' u ika lukatan bug di' nu akon barakatan."

---

^f**32:25** Atawa: *mipisu'*.

²⁷ Sinakan nog tow kitu' si Yakub, "Sima og ngalan nu?" Tinumabal yanin, "Og ngalan ku si Yakub." ²⁸ Na, og talu' nog tow kitu', "Kana' na si Yakub og ngalan nu, sugaid Israel na, po' mikotatas a sog Tuhan bu sog tow." ²⁹ Dadi miksak si Yakub diyanin, "Sima a koyon?" Og tabal in, "Manu sakon nu ma og ngalan ku?" Doksu' binarakatan in si Yakub diyon. ³⁰ Talu' ni Yakub, "Tidu u na ma saan mogadap bug Tuhan sakali' totubu' u pa." Saan na iningalanan ni Yakub og bonuwa koyon nog Peniel⁹.

³¹ Og kogonat ni Yakub sog Peniel, similak na og mata gondow. Mikpingka'-pingka' na yanin pasal sog longlonguan in. ³² Saan na sampoy ningkomun di' kuman og mga tow Israel nog mosolag nog gugat nog simumbali' sog dapit pangkat^h, po' diyon tampal pinosol si Yakub nog duma nin kitu' mogludoy.

Miktongow si Yakub bu si Isaw

33 ¹ Da' kobon, mitongow ni Yakub si Isaw posungu' diyon diyanin dunut pat gatus piktowan in nog laki. Na piangoy in og mga gumbata' in sog mga gina' nilon. ² Doksu' piuna nin og duwa' kotow nog sosuguon nog libun bug gumbata' nilon, sumunu' si Leya bug mga gumbata' in, bangsa si Rakiya bug bata' in nog si Yusup. ³ Miguna si Yakub tidu nilon kotanan. Sinumujud yanin toktob pitu kali, soliyon in mokpolani sog gilug in nog si Isaw. ⁴ Na ginumobok si Isaw lumumpak ni Yakub, bangsa nin kokopoy bu alokoy, bu mikopogaduy ilon duwa'.

---

⁹**32:30** Og maana nin: Og Mulu' nog Tuhan.

^h**32:32** Atawa: *di' kuman og mga tow Israel og gungod nog molani sog longlonguan nog pangkat.*

⁵Doksu' mitongow ni Isaw og mga libun bug mga gumbata', dadi sinakan in si Yakub, "Olo nu ilon koyon?" Tinumabal yanin, "Yonin na koyon og mga gumbata' u nog binogoy nog Tuhan dinakon tidu sog lolat in." ⁶Dadi mikpolani og duwa' kotow nog sosuguon bug mga gumbata' in, bangka sudjud sog gadapan ni Isaw. ⁷Simunu' sop si Leya bug mga gumbata' in sumudjud, bu og mibinaya' si Rakiya bug bata' in nog si Yusup.

⁸Doksu' miksak si Isaw ni Yakub, "Olo og maana nog tumpukan nog mga binatang nog milumpak u kitu'?" Tinumabal si Yakub, "Tuan, kitu' og lolumpakan ku dinika, bagun kololatan nu akon." ⁹Miktalu' si Isaw, "To', ondi' na, po' modakol na og garta' u, dadi nika na kitu'." ¹⁰Talu' ni Yakub, "Bila' mobais na og gatoy nu dinakon, tolima' nu busung-busung og mga pimogoy u dinika. Po' dangan mitongow u og mulu' nu, mama' da nog mitongow u og mulu' nog Tuhan po' tinolima' nu akon. ¹¹Tabuk nu na og lolumpakan nu dinakon. Da' dun na og kulang dinakon, po' binogoyan ku da nog Tuhan nog kobaisan." Pasal sog kotonogol ni Yakub, tinolima' na ni Isaw.

¹²Na miktalu' si Isaw, "Sung, mopanow ita, mogdunut ita na." ¹³Na tinumabal si Yakub, "Tuan, kisonan nu nog maya'-maya' mopanow og mga gumbata', bu pidudu' pa nog mga bilibili bug kambing bug mga sapi' og bata' nilon. Bila' togolon ta ilon mopanow bisan sondow, insunoy momatoy ilon. ¹⁴Tuan, mobais pa bayu' in bila' moguna amu na sog sosuguon nu. Mogmaya'-maya' ami dona tumuyuk diniyu, po' mogalagad ami sog kopagas mopanow nog mga bata' bug mga binatang. Ditu' ita na pogbalak sog Seir." ¹⁵Miktalu' si Isaw, "To', bila' ma' nitu', bagakon ku og mga duma nog piktowan ku dinika." Tinumabal si Yakub, "Sogaran na bisan ondi' na sooy. Og mosolag dinakon nog mobais na og gatoy nu dinakon."

¹⁶Dadi sog gondow nitu' minuli' na si Isaw sog bonuwa Seir. ¹⁷Sugaid silo' Yakub mipanow posungu' sog bonuwa Sukkotⁱ. Pogdatong nilon ditu', migimung si Yakub nog lokow-lokow bug ponilungan nog mga binatang in, saan na og bonuwa koyon iningalanan in nog Sukkot.

¹⁸Na pogobon-obon minatong si Yakub sampoy og mga duma nin sog siyudad nog Sekem sog bonuwa Kanaan nog da'dun og mikomula dinilon. Mikpindog yanin nog lokow-lokow sog molani nog siyudad. ¹⁹Og lupa' nog pinasokan nilon nog mga lokow-lokow, sinaluy ni Yakub sog mga gumbata' ni Hamor sog halga' nog sogatus buk sin plata. Si Hamor kini og gomma' ni Sekem. ²⁰Migimung ditu' si Israel nog pokkurbanan, bu iningalan in nog El-Elohe-Israel, og maana nin “Og Tuhan og pinuhanan ni Israel.”

Piksabulan si Dina

34 ¹Na og bata' ni Yakub bu ni Leya nog si Dina, budjang na. Ongon og gondow minangoy yanin sog mga kobudjangan nog taga Kanaan. ²Og migbaya' sog bonuwa koyon, si Hamor og tow Hitis. Ongon og bata' in, og ngalan in si Sekem. Dangan mitongow in si Dina, sinaggow in bangka nin poksabuloy. ³Sugaid kielegan in tokodoy bu linumasa yanin ni Dina og bata' ni Yakub, dadi pimissalahan in. ⁴Na tinaluan ni Sekem og gomma' in nog si Hamor, talu' in, “Omma', polibunan nu akon sog libun kini.”

⁵Dangan kiosunan ni Yakub nog piksabulan og bata' in nog si Dina, da' pa lilowoy ni Yakub, po' binagadan in pa og mga gumbata' in nog laki. Ditu' ilon sog bukid migipat nog mga potubuon in.

ⁱ**33:17** Og maana nin: Lokow-lokow

⁶Dadi mipanow na si Hamor, og gomma' ni Sekem, po' abit-abiton in si Yakub.

⁷Dangan midongog nog gumbata' ni Yakub sog bukid og pasal sog gilug nilon, milingit ilon tokodoy bu mosakit og pongatoyan nilon po' ininang ni Sekem og mga ginang nog kana' patut inangon, bu mokosipog sog tow Israel.

⁸Na, miktalu' si Hamor diyon ni Yakub bug gumbata' in, "Meleg tokodoy og bata' u nog si Sekem sog bata' nu nog si Dina, dadi bila' mogdadi, poglibunon na ni Sekem og bata' nu. ⁹Mobais bayu' in nog polakihan niyu og mga budjang niyu sog mga subul nami, bu polibunan og mga subul niyu sog mga budjang nami. ¹⁰Na, mogdadi amu mogonong bu mokopogusaha dini sog ayn-ayn na og kolegan niyu, bu mogdadi amu sumaluy nog lupa' dini." ¹¹Miktalu' sop si Sekem sog gomma' bug mga gilug ni Dina, "Bila' mololat amu da dinakon, pokawing niyu na dinakon si Dina. Andun-andun na og kolegan niyu bogoyon ku. ¹²Na, taluan niyu hadja akon bug andun og sunggudan in bu bisan olo-olo na og pongonihon niyu, basta pokawing niyu hadja si Dina dinakon."

¹³Na pasal piksabulan ni Sekem og gilug nilon, tinipu nog mga gumbata' ni Yakub nog laki si Sekem bu og gomma' in nog si Hamor. ¹⁴Og talu' nilon, "Di' mogdadi og gilug nami polakihan nog laki onda' koislam, po' mokosipog koyon dinami. ¹⁵Meleg ami da basta og lam nog kolakihan dini mokpoislam mama' dinami. ¹⁶Doksu' mogdadi nami na polakihan diniyu og mga kobudjangan nami bu moglibun ami sop nog mga kobudjangan niyu. Dini ami na pogbonuwa bu moksolobuk ita niyu na nog bangsa. ¹⁷Sugaid bila' di' amu mogunut sog kolegan nami nog sumboy mokpoislam amu, alapon nami og gilug nami, bu oyton nami mawa'."

¹⁸Na, kisulitan si Hamor bug bata' in nog si Sekem sog tinalu' nog gumbata' ni Yakub. ¹⁹Inunut mogdayun ni Sekem og pingambat nog mga gumbata' ni Yakub

pasal sog mosolag og leg in ni Dina. Na si Sekem kini og labi pigogaddatan nog mga gusba-warisan.

²⁰Dadi minangoy si Hamor bug bata' in nog si Sekem sog poktopuk-topukan sog bongawan nog siyudad, bu inabit-abit nilon og mga duma nilon nog mga kolakihan. ²¹Talu' nilon, "Og mga tow koyon mobais og gaddat nilon. Poonongon ta na ilon dini mogusaha sog diyalom nog kosannangan, po' moliwag da og bonuwa ta kini. Mogdadi og kolakihan ta mokopoglibun sog kobudjangan nilon, bu og mga kobudjangan ta polakihan ta dinilon. ²²Sugaid meleg ilon mogonong dini, bu somolobuk sog bangsa ta, basta unutan ta niyu og mga kolegan nilon. Sumboy og kolakihan ta islamon mama' dinilon. ²³Na bila' sumulut ita dinilon, og lam nog mga potubunon nilon bug mga garta' nilon dinita na. Dadi unutan ta niyu na og leg nilon magun dini na ilon pogonong." ²⁴Na mieleg og lam nog mga kolakihan sog siyudad sog tinalu' ni Hamor bug bata' in nog si Sekem. Dadi mikpoislam og lam nog kolakihan.

²⁵Dangan miniyon na og tolu ondow, nog da' pa ilon kulioy, simolod sog siyudad og bata' ni Yakub nog si Simeon bu si Lebi, nog mga gilug ni Dina nog da' kosenehoy nog mga tow diyon. Migoyt ilon nog kalis bangka nilon patoyoy og lam nog kolakihan. ²⁶Pinatoy sop nilon si Hamor bug bata' in nog si Sekem, bu inalap nilon si Dina sog baloy ni Sekem, bangka nilon oyttoy mawa'. ²⁷Doksu' sinolod nog gumbata' ni Yakub og siyudad bangka nilon pongalapoy og lam nog olo-olo diyon. Yonin kitu' og tungbas nog kosipogan nog gilug nilon nog budjang. ²⁸Pingalap pa nilon og mga binatang mama' na nog mga bilibili, kambing, mga sapi' bug mga kuda', bug lam nog garta' sog diyalom bug luwasan nog siyudad koyon. ²⁹Inoyt nilon og lam nog garta', bu og lam nog kolibunan bug mga gumbata'.

³⁰Sugaid tinaluan ni Yakub si Simeon bu si Lebi^j, “Binogoyan niyu akon nog mosolag nog kosusahan. Kolingitan ita na nog mga tow Kanaan bu mga tow Pirissi. Bila' moksolobuk ilon kotanan munu' dinita, matoy ita niyu po' mikaan ita da.”

³¹Na tinumabal og duwa' kotow, “Inimung in og gilug nami nog libun bigaon. Di' nami kopotiyangan og ginang in kitu'.”

Binarakatan nog Tuhan si Yakub

35 ¹Na miktalu' og Tuhan ditu' ni Yakub, “Pogmomos a na bu angoy a sog Betel bu ditu' a pogonong. Pogimung a ditu' nog pokkurbanan para dinakon, og Tuhan nog mikpotongow dinika sog waktu nog milaguy a tidu sog gilug nu nog si Isaw.”

²Dadi tinaluan ni Yakub og mga libun-bata' in bug lam nog tow nog migunut diyanin, “Pilak niyu og lam nog tuhan-tuhan niyu, poktowbat amu, bangka amu poligu' bu gantian niyu og mga ponapot niyu. ³Mangoy ita sog Betel, bu mogimung u nog pokkurbanan ditu' posungu' sog Tuhan nog timabang dinakon sog waktu nog sog diyalom u nog kosusahan. Da' in akon potiyangoy sog panow u bisan ayn-ayn ku angoy.” ⁴Dadi, binogoy nilon ni Yakub og mga tuhan-tuhan nilon, sampoy og mga ponampong^k nilon. Doksu' linobut ni Yakub og lam nitu' sog diyalom nog mosolag nog pun kayu molani sog bonuwa Sekem. ⁵Dangan mipanow na silo' Yakub, da'dun og mikogaus gumonat dinilon po' pidatongan nog Tuhan nog gondok og mga tow sog mga lungsud sog polibut nilon koyon.

---

^j**34:30** Pasal sog ininang nilo' Simon bug Lebi kini sinuknaan ilon bu ondi' ilon bogoyan nog barakat nog tidu sog Tuhan. Bastahon niyu sura 49:5-7.

^k**35:4** Sog ponabut nog mga mokokosun, og ponampong kini og ginisan nog gadjimat.

⁶Minatong si Yakub bug mga duma nin ditu' sog bonuwa Lus, nog tinawag sop nog Betel, ditu' sog Kanaan. ⁷Na, migimung si Yakub diyon nog pokkurbanan bu iningalanan in og bonuwa koyon nog El-Betel po' diyon mikpotongow og Tuhan diyanin dangan milaguy yanin tidu sog gilug in nog si Isaw.

⁸Na ongon og migogipat ni Ribika, og ngalan in si Debora. Minatoy yanin sog bonuwa koyon bu kinubul yanin sog silung nog mosolag nog pun kayu sog babaan nog bonuwa Betel. Saan na og bonuwa koyon iningalanan nog Allon Bakut^l.

⁹Dangan minuli' si Yakub tidu sog Paddan Aram, mikpotongow mokpuli' og Tuhan diyanin, bu binarakatan in yanin. ¹⁰Miktalu' og Tuhan diyanin, "Og ngalan nu si Yakub, sugaid tidu ningkomun ondi' a na tawagon nog Yakub, sugaid Israel na og ngalan nu." Dadi miimung Israel og ngalan in. ¹¹Miktalu' na sop og Tuhan diyanin, "Akon og Tuhan nog Mokowasa. Poktupu' bu poksidakol amu! Moimung a solobuk gomma' sog modakol nog bangsa bu modakol og sultan nog moktidu dinika. ¹²Og bonuwa nog binogoy u ni Ibrahim bu ni Isahak, bogoyon ku sop dinika bu sog mga ponupu' nu." ¹³Na, minawa' og Tuhan sog bonuwa koyon doksu' in taluoy si Yakub.

¹⁴Dadi mikpotindog si Yakub nog batu sog bonuwa nog tinaluan yanin nog Tuhan, bu tinuyungan in nog tubig anggul bug lana, og gindanan nog pomondoman in sog Tuhan. ¹⁵Iningalanan in og bonuwa koyon nog Betel bug ayn yanin tinaluan nog Tuhan.

Pasal sog kopatoy ni Rakiya bu ni Isahak

¹⁶Puwas nitu' minawa' na silo' Yakub sog bonuwa nog Betel. Dangan molayu'-layu' pa ilon tidu sog bonuwa nog Eprata, pinakitan na si Rakiya bu

---

^l**35:8** Og maana nog Allon Bakut, og kayu bug ayn migdukka og mga tow.

kilogonan yanin mogbata'. ¹⁷ Dangan pinakitan na tokodoy yanin, tinaluan yanin nog pandoy, "Di' a mondok Rakiya, po' og laki na sop og bata' nu." ¹⁸ Dangan posungu' na motoktus si Rakiya doksu' mogbata', iningalanan in og bata' in nog Ben Oni^m, sugaid iningalanan ni Yakub nog Benhaminⁿ. ¹⁹ Minatoy si Rakiya bu kinubul yanin sog kilid dalan nog posungu' sog Eprata nog tinawag ningkomun nog Beytlaham. ²⁰ Binotangan ni Yakub nog sunduk nog batu og kubul ni Rakiya, bu diyon pa sampoy ningkomun.

²¹ Mipanow na sop silo' Israel, bu mikpotindog ilon nog lokow-lokow sog sobola' nog Migdal Eder. ²² Dangan ditu' migonong si Israel, inuboy ni Ruben si Bilha og solobuk nog mga libun nog gomma' in, sugaid kiosunan da ni Israel^o.

Og mga gumbata' ni Yakub nog laki, sopulu' bu duwa' kotow. ²³ Og mga gumbata' in ni Leya, yonin na si Ruben, og gulang bata', bu si Simeon, si Lebi, si Yahud, si Issakar, bu si Sebulon. ²⁴ Og mga gumbata' in ni Rakiya, yonin na si Yusup bug si Benhamin. ²⁵ Og mga gumbata' in ni Bilha, nog sosuguon ni Rakiya, yonin na silo' Dan bug Naptali. ²⁶ Og mga gumbata' in ni Silpa, nog sosuguon ni Leya, yonin na si Gad bug si Aser. Ilon koyon og mga gumbata' ni Yakub nog laki nog binata' sog Paddan Aram.

²⁷ Tubus minangoy si Yakub ditu' sog gomma' in nog si Isahak sog bonuwa Mamre, molani sog Hebron, og iningalan nog Kiryat Arba tagna'. Yonin na og pigonongan da sop ni Ibrahim bu ni Isahak. ²⁸ Na og gumul ni Isahak mikosaut

---

^m**35:18** Og maana nog Ben Oni, bata' nog kologon ku

ⁿ**35:18** Og maana nog Benhamin, og bata' nog mobais nog sukud.

^o**35:22** Bastahon niyu sura 49:3-4.

sogatus bu walu pulu' tahun. ²⁹Minatoy yanin nog gulangan in, bu kinubul yanin nog mga gumbata' in nog si Isaw bu si Yakub.

Og mga ponupu' ni Isaw

36 ¹Na yonin kini og suksugan pasal sog mga ponupu' ni Isaw nog iningalanan da sop nog Edom. ²Miglibun si Isaw nog duwa' kotow nog libun taga Kanaan, yonin na silo' Ada og bata' ni Elon, bangsa Hitis, bu si Oholibama og bata' ni Ana, og gapu' ni Sibeon nog bangsa Hib. ³Ongon da sop og libun in, og ngalan in si Basemat og bata' ni Ismael, mogilug ilon ni Nebayot.

⁴Na og bata' ni Ada diyon ni Isaw, yonin na si Elipas. Bu og bata' ni Isaw ni Basemat, yonin na si Reyuel. ⁵Og gumbata' ni Isaw ni Oholibama, yonin na si Yeus, si Yalam, bug si Kora. Yonin kini og mga gumbata' ni Isaw nog laki nog binata' sog Kanaan.

⁶Dadi inoyt ni Isaw og libun bug bata' in, bug piktowan in moglalin bug mga potubun in, bug garta' in nog mialap in sog Kanaan. Mikpolayu' yanin sog gilug in nog si Yakub, ⁷po' di' ilon mogdadi moksolobuk nog pogonongan sabap kulang og sigbot para sog modakol nog potubun nilon sog bonuwa koyon. ⁸Dadi migonong si Isaw nog iningalanan da sop Edom, ditu' sog kobukidan nog Seir.

⁹Na yonin kini og mga ponupu' ni Isaw, og gomma' nog bangsa Edom nog migonong sog kobukidan nog Seir. ¹⁰Og bata' ni Isaw nog laki sog libun in nog si Ada, yonin na si Elipas, bu og bata' in sog libun in nog si Basemat, yonin na si Reyuel.

¹¹Og mga gumbata' ni Elipas nog laki, yonin na si Teman, Omar, Sepo, Gatam bu si Kenas. ¹²Ongon da sop og bata' in nog laki sog solobuk libun in nog si Timna,

yonin na si Amalek. Ilon koyon og mga gapu' ni Isaw nog laki sog libun in nog si Ada.

¹³Na yonin sop kini og mga gumbata' ni Reyuel nog laki, silo' Nahat, Sera, Samma, bu si Missa. Ilon koyon og mga gapu' ni Isaw nog laki sog libun in nog si Basemat.

¹⁴Og mga gumbata' ni Isaw diyon ni Oholibama nog laki, yonin na si Yeus, Yalam bug si Kora. Si Oholibama og bata' ni Ana bug gapu' sop ni Sibeon.

¹⁵Og mga ponupu' ni Isaw tidu sog bata' in nog gulang bata' nog si Elipas, miimung nog datu' sog mga ponupu' nilon, yonin na silo' Teman, Omar, Sepo, Kenas, ¹⁶Kora, Gatam, bug Amalek. Ilon kini og migdatu' sog bonuwa Edom, og mga gumbata' ni Elipas nog gapu' ni Ada. ¹⁷Migdatu' da sop sog bonuwa Edom og mga gumbata' ni Reyuel, yonin na si Nahat, Sera, Samma, bug Missa. Og lam nilon kini ponupu' ni Reyuel og bata' ni Isaw sog libun in nog si Basemat. ¹⁸Miimung sop nog datu' og mga gumbata' ni Isaw sog libun in nog si Oholibama nog bata' ni Ana, yonin na silo' Yeus, Yalam, bug Kora. ¹⁹Na ilon koyon og mga ponupu' ni Isaw nog miimung nog datu'.

Og mga ponupu' ni Seir, og bangsa Hor

²⁰Na ongon og tow nog migonong na asal sog Edom, og ngalan in si Seir, nog bangsa Hor. Og gumbata' in nog laki, yonin na silo', Lotan, Sobal, Sibeon^p, Ana, ²¹Dison, Eser, bug Disan. Ilon koyon og migdatu' sog mga bangsa Hor nog migonong sog Edom. ²²Na og gumbata' ni Lotan nog laki, yonin na silo' Hori bug Heman. Mogilug si Lotan bu og libun ni Elipas nog si Timna. ²³Og mga gumbata' ni

---

^p**36:20** Si Sibeon, taga bata' da sop nog ngalan in Ana. Tontong niyu ayat 24.

Sobal nog laki, yonin na silo' Alban, Manahat, Ebal, Sepo bug Onam. ²⁴Og mga gumbata' ni Sibeon nog laki, yonin na si Aya bu si Ana. Mikobalak si Ana nog tubudan nog minit ditu' sog talunan sog waktu nog migipat yanin nog kuda' nog gomma' in. ²⁵Og mga gumbata' ni Ana, yonin na si Dison og laki, bu si Oholibama og libun. ²⁶Og mga gumbata' ni Dison nog laki, yonin na si Hemdan, Esban, Itran, bug Keran. ²⁷Yonin kini og mga gumbata' ni Eser nog laki, silo' Bilhan, Saaban bug Akan. ²⁸Og gumbata' sop ni Disan nog laki, si Us bug si Aran.

²⁹Dadi og migdatu' sog ponupu' nog bangsa Hor sog bonuwa Seir, yonin na silo' Lotan, Sobal, Sibeon, Ana, ³⁰Dison, Eser, bug Disan. Ilon kini og mga datu' sog bangsa Hor sog bonuwa Seir.

Og mga sultan bug datu' sog bonuwa nog Edom

³¹Na og mga miksultan sop sog bonuwa Edom sog da'dun pa og miksultan sog bangsa Israel, yonin na ³²si Bela, og bata' ni Beor. Og ngalan nog siyudad in Dinhaba. ³³Dangan minatoy si Bela, kisuklihan yanin moksultan ni Yobab, og bata' ni Sera og tow nog tidu sog Bosra. ³⁴Dangan minatoy si Yobab, kisuklihan yanin moksultan ni Husam, nog miktidu sog bonuwa Teman. ³⁵Pokpatoy ni Husam, kisuklihan yanin moksultan ni Hadad, og bata' ni Bedad. Og ngalan nog siyudad in Abit. Si Hadad og mimondag sog mga bangsa Midiyan ditu' sog bonuwa Moab. ³⁶Dangan minatoy si Hadad, simukli na sop moksultan si Samla tidu sog bonuwa Masreka. ³⁷Dangan minatoy si Samla, kisuklihan yanin moksultan ni Saul nog miktidu sog bonuwa Rehobot sog kilid nog suba'. ³⁸Pokpatoy ni Saul, kisuklihan yanin moksultan ni Baal-Hanan, og bata' ni Akbor. ³⁹Dangan minatoy si

Baal-Hanan, kisuklihan yanin moksultan ni Hadar. Og ngalan nog siyudad in Pau. Og ngalan nog libun in si Mehetabel, og bata' ni Matred, bu og gapu' ni Mesahab.

⁴⁰Na yonin kini og mga ponupu' ni Isaw nog miimung nog datu' sog pangkatan nilon, bu og ngalan nog mga bonuwa nilon inalap sog ngalan nilo' Timna, Alba, Yetet, ⁴¹Oholibama, Ela, Pinun, ⁴²Kenas, Teman, Mibsal, ⁴³Magdiel bug Iram. Og lam nilon kini, mga datu' sog bonuwa nog Edom, mikkokonya ilon nog pigbonuwahan. Na, yonin na koyon og suksugan pasal sog ponupu' ni Isaw, yonin na og piktiduhan nog bangsa Edom.

Si Yusup bu mga koilugan in

37 ¹Dadi si Yakub, diyon da migonong sog Kanaan, og pigonongan nog gomma' in.

²Yonin kini og suksugan pasal ni Yakub bug mga ponupu' in. Dangan migumul si Yusup sopulu' bu pitu tahun, mogogipat yanin nog mga bilibili bug kambing dunut nog mga gilug in nog gumbata' ni Bilha bu ni Silpa. Ilon koyon og mga libun nog gomma' in. Na pokposunon ni Yusup sog gomma' in og pasal sog mga ginang nog mga gilug in nog molaton. ³Kolasahan tokodoy ni Israel si Yusup tidu sog mga koilugan in, po' mogulang na yanin dangan binata' si Yusup. Na piimungan in si Yusup nog gamis nog molingkat. ⁴Dangan mitongow nog koilugan in nog labi og lasa nog gomma' nilon ni Yusup tidu dinilon, na kilingitan nilon si Yusup, bu da'dun og taluon nilon diyanin nog kana' pa mosakit.

⁵Ongon og waktu miktoginop si Yusup, bangsa nin suksugoy sog koilugan in, na migdungag hadja og lingit nilon diyanin. ⁶Og talu' ni Yusup sog mga gilug in, "Poginongog amu busung-busung nog tinoginop u! ⁷Sog diyalom toginop u,

ditu' ita niyu dow kotanan sog guma mimogbod. Sakali' og binogbod u minindog pahatul bangka libutoy bu sudjudoy nog binogbod niyu." ⁸Miktalu' og koilugan in, "Totu? Moimung a ta' nog sultan bu pogbayaan nu ta' ami?" Dadi miglandu' tokodoy og lingit nilon ni Yusup pasal sog toginop in bug sog tinalu' in koyon.

⁹Doksu' miktoginop na sop si Yusup bu sinuksug in sog koilugan in. "Miktoginop u nog mitongow u og gondow, og bulan, bug sopulu' bu sala nog bitun simudjud dinakon." ¹⁰Sinuksugan in sop og gomma' in nog toginop in, sugaid pigboluanan yanin nog gomma' in, talu' in, "Olo og maana nu niyon, nog ami nog gina' nu bug koilugan nu sumudjud dinika?" ¹¹Na milingit og koilugan ni Yusup diyanin, sugaid pinikil-pikil nog gomma' in og pasal sog toginop in.

Pigdagang si Yusup bangka koyt sog Misir

¹²Ongon gondow minangoy og koilugan ni Yusup sog bonuwa Sekem bagun mokposoksab bug mogipat nog bilibili bug kambing nog gomma' nilon. ¹³⁻¹⁴Pogobon-obon miktalu' si Israel ni Yusup, "Og mga gilug nu migipat nog mga binatang ditu' sog bonuwa Sekem. Angoy a ditu' bangka nu tontongoy bug olo nota' og kobotang-botang nilon bug mga potubuon. Pogdoksu' pokpuli' a dini bangka nu akon suksugoy." Og tabal ni Yusup, "Oo, Omma'."

Dadi ginumonat na si Yusup sog kopatagan nog Hebron bangka angoy sog Sekem. ¹⁵Dangan ditu' na yanin, na mikpanowan yanin diyon. Ongon og tow nog miksak diyanin, "Olo og pinontong nu?" ¹⁶Og tabal ni Yusup, "Pinontong u og mga gilug u, taluan nu akon busung-busung bug ayn ilon mikposoksab?" ¹⁷Talu' nog tow koyon, "Minawa' na ilon. Midongog u nog mangoy dow ilon sog Dotan." Na, timuyuk si Yusup sog mga gulang bata' in bu mibalak in ilon ditu' sog Dotan.

¹⁸Molayu' pa yanin, mitongow na yanin nog mga gulang bata' in. Sog da' pa yanin pokosampoy ditu' dinilon, pigisunan nilon nog patoyon yanin. ¹⁹Og talu' nog kokonya, "Koyon na og polotoginop. ²⁰Alung, patoyon ta yanin, bangka ta labuoy sog timba'. Og posunon ta, pinatoy yanin nog mga binatang talun. Tontongon ta bug motuman pota' og toginop in." ²¹Sugaid dangan midongog ni Ruben og gisun nilon, minontong yanin nog pobiyon bagun di' mogmula si Yusup, talu' in, "Di' ta niyu yanin patoyon. ²²Di' ta niyu yanin poduguan, labuon ta niyu hadja yanin sog diyalom nog timba' nog kinotihan kini sog talunan." Iniling ma' nitu' ni Ruben po' og niyat in, tabangon in si Yusup bangka pulioy ditu' sog gomma' nilon. ²³Dangan mikosampoy si Yusup ditu' sog mga gulang bata' in, linuwas nilon og gamis in kitu' nog molingkat, ²⁴bangka nilon labuoy si Yusup sog timba' nog kinotihan.

²⁵Doksu' miningkud ilon bangka kan. Sunoy pa mitongow nilon og tumpukan nog bangsa Ismael. Tidu ilon sog Giliad posungu' sog Misir. Og mga gunta' nilon linulanan nog mga palapala, bulung, bug pokpomut oyton sog Misir. ²⁶Talu' ni Yahud sog mga gilug in, "Olo og malap ta' bila' patoyon ta og gilug ta, bangka bunihoy og kopatoy in? ²⁷Golom pa poksaluy ta niyu yanin sog mga bangsa Ismael koyon, ondi' ta na patoyon po' gilug ta niyu da yanin." Na, kisulitan og mga gilug ni Yahud sog mipikil in.

²⁸Dangan miniyon na og mga mogdodagang, inalap nilon si Yusup sog timba' bangka nilon dagangoy duwa' pulu' pilak plata, bangka na oytoy si Yusup nog mga bangsa Ismael.

²⁹Pokpuli' ni Ruben sog timba', da' in na kotongow si Yusup. Na landu' tokodoy og susa nin, sampoy nog ginodit-godit in og dogdoy in. ³⁰Doksu', mikpuli' yanin

sog mga koilugan in bangka nin taluoy, “Onda' na ditu' si Yusup sog diyalom timba'. Olo na og inangon ku?”

³¹Dangan ma' nitu', miksumbali' ilon solobuk kambing bangka nilon gogomoy sog dugu' og gamis ni Yusup. ³²Doksu' nitu', inoyt nilon og gamis, bangka nilon potongowoy sog gomma' nilon, bu talu' nilon, “Mitongow nami og gamis kini, ilalahan nu bug ni Yusup ta' atawa kana?” ³³Kiilalahan mogdayun nog gomma' nilon, taluin, “Oo, og gamis koyon nog bata' u. Kinan na doda' yanin kitu' nog binatang talun, bu ginodit-godit na yanin kitu'.” ³⁴Dadi ginodit ni Yakub og dogdoy in sog lawas in bangka solug nog ponapot nog panit nog mokasap, kobalan nog kosusahan in. Na miobon og korukkahan in sog bata' in. ³⁵Og lam nog gumbata' in libun laki minangoy mogamu-amu diyanin, sugaid sigi-sigi da og pogdukka in, og talu' in, “Di' mawa' og korukkahan ku sog bata' u, sampoy sog muktuyuk u diyanin.” Dadi migaduy yanin puli' pasal sog bata' in.

³⁶Dangan ditu' na si Yusup sog Misir, pigdagang yanin nog mikosaluy dun ditu' ni Potipar. Si Potipar kini og kownutan nog mga sundalu moggogipat nog gastana' nog Pir'awn.

Si Yahud bu si Tamar

38 ¹Na sog waktu nitu', simuwoy si Yahud sog mga gilug in bu ditu' yanin migonong sog solobuk laki, og ngalan in si Hira, sog bonuwa Adullam.

²Dangan ditu' na si Yahud, mitongow in og solobuk libun nog bangsa Kanaan, og bata' ni Suha, bu mipoglibun in. ³Na migbodos og libun in bu migbata' nog laki bu iningalanan ni Yahud nog Er. ⁴Migbodos na sop og libun in bangka pogbata' nog

laki. Iningalanan in nog Onan. ⁵Migbodos yanin puli' bangka pogbata' nog laki. Iningalanan in nog Sela. Si Sela kini binata' ditu' sog bonuwa Kesib⁹.

⁶Dangan subul na si Er, og bata' ni Yahud nog gulang bata', pilibunan yanin ni Yahud sog solobuk libun, og ngalan in Tamar. ⁷Sugaid si Er molaat sog ponontong nog Tuhan, dadi inalap nog Tuhan og nyawa nin.

⁸Miktalu' si Yahud sog bata' in nog si Onan, long in, "Unut nu na og gaddat ta niyu, poglibun nu og balu nog gilug nu bagun ongon og bata' nog gulang bata' nu tidu dinika." ⁹Sugaid kiosunan ni Onan bug mogbata' yanin sog balu nog gilug in, di' da moitung nog bata' in. Dadi da' in pobodosoy magun da'dun og tupu' nog gilug in kitu' nog minatoy. ¹⁰Na og ininang ni Onan, molaton sog ponontong nog Tuhan, saan na inalap da sop nog Tuhan og nyawa nin.

¹¹Dadi miktalu' si Yahud sog mimonugangan dun nog si Tamar, "Uli' a poguna sog mga mokogulang nu! Di' a pa sakali' moglaki. Bagadan nu na si Sela sumubul." Ma' niyon og tinalu' ni Yahud po' mipikil in nog insunoy matoy da sop si Sela. Dadi minuli' si Tamar sog baloy nog mokogulang in.

¹²Dangan migobon minatoy og libun ni Yahud, og bata' ni Suha. Dangan miawa' og kosusahan ni Yahud sog kopatoy nog libun in, mipanow yanin sog pogguntingan nog bilibili nin sog bonuwa Timna. Og duma nin mangoy ditu' og supali nin nog si Hira, og tow Adullam.

¹³Na ongon og mikosuksug ni Tamar nog mangoy og ponugangan in sog Timna, po' guntingan in og mga bilibili nin. ¹⁴Dadi sinalinan ni Tamar og sinolug in nog dogdoy sog kobalu nin, bu dinungmaan in nog todung og mulu' in. Doksu' miningkud yanin molani sog bongawan nog lungsud Enayim sog kilid nog dalam

---

⁹**38:5** Atawa: *sog waktu nog binata' si Sela ditu' si Yahud sog Kesib.*

posungu' sog Timna. Po' kiosunan in nog subul na si Sela, sugaid da' da polakihoy diyanin.

¹⁵Na mitongow ni Yahud si Tamar, sugaid da' in kolilahoy po' migdungma' nog mulu' in; balu' in dun og bigaon nog libun. ¹⁶Dadi minapit si Yahud diyon ni Tamar, taluin, "Meleg a ta' mogunut dinakon?" Po' da' in kosunoy nog yonin koyon og mimonugangan diyanin. Tabal ni Tamar, "Olo og bogoyon nu dinakon?" ¹⁷Og tabal ni Yahud, "Poytan ku ika nog solobuk bata' kambing tidu sog mga binatang u." Tinumabal si Tamar, "Bogoyan nu poguna akon nog gindanan nog janji' nu toktob sog poyton nu og bata' kambing kitu'." ¹⁸Miktalu' si Yahud, "Olo og kolegan nu nog gindanan nog bogoyon ku dinika?" Tinumabal si Tamar, "Bagak nu dinakon og gantung liug nu nog pogamiton nu mogindan sog lam nog garta' nu, sampoy og tungkod nu." Na binogoy kitu' ni Yahud, bangka nin uboyoy bu og posunguan in mobodos. ¹⁹Doksu' mipanow si Tamar, bangka nin awaoy og dungma' sog mulu' in. Sinolug in mokpuli' og dogdoy sog kobalu nin.

²⁰Na pioyt ni Yahud sog supali nin nog si Hira og kambing nog bogoyon in sog libun kitu' bagun malap og olo-olo nog binagak in ditu'. Sugaid da' na kobalak ni Hira. ²¹Dadi sinakan ni Hira og mga kolakihan sog bonuwa koyon, "Mitongow niyu ta' og libun kitu' nog bigaon nog migingkud sog kilid dalan sog Enayim?" Tinumabal og mga tow, "Da' dun ma og bigaon dini." ²²Dadi mikpuli' si Hira ditu' ni Yahud, taluin, "Da' u yanin kobalak, bu talu' sop nog mga kolakihan ditu' nog tidu pa sog tagna' da'dun dow og bigaon ditu'." ²³Talu' ni Yahud, "Posogadan na diyanin og mga garta' u kitu', bagun di' ita pokkotawahan nog mga tow ditu'. Pioyt u na diyanin og bata' nog kambing, sugaid da' nu yanin kobalak."

²⁴Dangan mga tolu bulan na og miniyan, piosunan si Yahud, “Og mimonugangan nika nog si Tamar migbiga' bu mibodos na tanan.” Na miktalu' si Yahud, “Poluwas niyu yanin, bangka tutungoy.” ²⁵Dangan inoyt na si Tamar, ongon og sinugu' in bagun sumuksug ni Yahud, “Og gapu' nog pogamiton pogindan dunut nog gikot in, sampoy og tungkod kini, yonin na og gomma' nog bodosan ku. Ilolahoy nu busung-busung bug sima og gapu' nini!” ²⁶Kiilalahan mogdayun ni Yahud nog diyanin, dadi miktalu' yanin, “Da' dun og dusa nin. Akon da og taga dusa, po' da' u yanin pokawingoy sog bata' u nog si Sela.” Na, onda' uboy puli' si Yahud ni Tamar^r.

²⁷Sog waktu na nog pogbata' ni Tamar, kiosunan nog kambal og bata' in.

²⁸Dangan pinakitan na yanin, limuwas og komot nog solobuk nog bata', inikotan mogdayun nog pandoy nog kokana' pula bu talu' in, “Yonin kini og mikuna lumuwas.” ²⁹Sugaid pisolod mokpuli' nog bata' og komot in, bu og kambal in og miguna lumuwas. Miktalu' og pandoy, “Andu', mingagow a tokodoy kini lumuwas.” Dadi, iningalanan ni Yahud og bata' nog Peres^s. ³⁰Doksu' nitu' limuwas sop og kambal in nog taga gikot nog pula sog komot. Iningalanan ni Yahud og bata' in nog Sera.

Si Yusup bug libun ni Potipar

39 ¹Na pasal ni Yusup, inoyt yanin nog bangsa Ismael ditu' sog Misir. Piksaluy nilon yanin ditu' ni Potipar. Si Potipar kini, og kownutan nog sundalu nog mogogipat nog gastana' ni Pir'awn.

---

^r**38:26** Sugaid pionong da ni Yahud si Tamar diyon dinilon, po' migunut og mga bata' in sog Misir dunut nog mga len nog ponupu' ni Yakub.

^s**38:29** Rut 4:12 bu 4:18-22, bu Lukas 3:33

²Dinumahan nog Tuhan si Yusup, dadi og kotanan nog ginang in mobais tibuwa. Ditu' yanin migonong sog baloy nog gamu nin nog tow Misir. ³Na mitongow ni Potipar nog dinumahan nog Tuhan si Yusup, po' binarakatan yanin nog Tuhan sog lam nog ginang in. ⁴Dadi kisulitan si Potipar ni Yusup, saan na pingandolan in sog baloy in bu sog kotanan nog mga garta' in. ⁵Tidu sog waktu kitu', binarakatan nog Tuhan og baloy ni Potipar bug lam nog garta' in bisan sog guma nin. Rinidjikian yanin nog Tuhan pasal ni Yusup. ⁶Pingandol na tokodoy ni Potipar og kotanan nog pongarta' in ditu' ni Yusup, bu da'dun na muwal og kosusahan in, bu kana' kuman hadja.

Na si Yusup kini mopyalaki bu mobais og lawas in. ⁷Dadi da' kobon kiolegan yanin nog libun ni Potipar, bu tinaluan in si Yusup, "Uboy nu akon!" ⁸Sugaid da' koleg si Yusup, taluin, "Tontong nu ba, mingandol tokodoy og gamu u dinakon. Da' in na malingoy og olo-olo nog garta' in sog baloy in, pingandol in na nakon kotanan. ⁹Itungan migbatuk ami da nog mokopogbaya' sog baloy kini, bu akon og pipogbaya' in sog lam nog olo-olo nin liyu dinika, po' og libun in ika. Saan na di' u moinang nog tipuhon ku yanin bu dusa mosolag koyon sog Tuhan." ¹⁰Bisan ma' nitu', gondow-gondow da og poksassat in ni Yusup, sugaid di' da meleg muboy si Yusup diyanin atawa mokpolani diyanin.

¹¹Sakali' solobuk gondow, sinumolod si Yusup sog baloy moginang, mama na nog kibiyaksahan in, sugaid da'dun bisan solokotow og sosuguon nog laki diyon.

¹²Na sinaggow nog libun ni Potipar mogdayun si Yusup sog ponapot, bangsa poktalun "Uboy nu akon!" Sugaid mikogobok si Yusup sog luwasan bu mibagak og ponapot in sog komot nog libun koyon.

¹³Dangan mitongow nog libun ni Potipar nog ginumobok sog luwasan si Yusup, bu og ponapot in da og mibagak sog komot in, ¹⁴tinawag in og mga sosuguon in, og talu' in, "Tontong niyu ba kini, og tow Ibrani nog misaluy nog laki u, migbogoy nog kosipogan dinita. Simolod yanin sog bilik u po' muboy bosiya dinakon, daypara mikolosik u. ¹⁵Dangan midongog in og losik u, migdali'-dali' yanin lumuwas sog baloy, bu mibagak og ponapot in sog molani u."

¹⁶Binotang in og ponapot ni Yusup sog molani nin, sampoy sog mikuli' sog baloy og gamu nin. ¹⁷Dadi sinuksug in kini sog laki nin, "Og sosuguon nu nog Ibrani nog inoyt nu dini, bogoyan in bosiya akon nog kosipogan. ¹⁸Sugaid dangan miglosik u, gimobok yanin posungu' sog luwasan bu mibagak pa tanan og ponapot in."

Pinirisu si Yusup

¹⁹Dangan midongog ni Potipar og sinuksug nog libun in pasal sog ininang ni Yusup, milingit tokodoy yanin. ²⁰Dadi pisaggow ni Potipar si Yusup bangka nin popirisuhoy sog pokpirisuhan ni Pir'awn nog mga tow. Na ditu' na yanin. ²¹Sugaid dinumahan si Yusup nog Tuhan. Pitongow in og kolasa-kololat in dun, saan na kisulitan diyanin og kownutan nog mogogipat nog pirisuhan. ²²Inimung in si Yusup nog kownutan nog mga pinirisu, bu pingandol in dun og lam nog ginang ditu'. ²³Na pagga si Yusup na og mingonggayd sog diyalom nog pirisuhan, og kownutan koyon, da'dun na og kosusahan in, po' dinumahan si Yusup nog Tuhan bu og kotanan nog ginang in na mobais hadya og koposunguan in.

Minaanahan ni Yusup og toginop nog duwa' kotow pirisu

40 ¹Na pogdoku' nitu', ongon og waktu og kownutan nog mokpopoinum ni Pir'awn bu og kownutan nog mogogimung nog pan in mikodusa diyanin. ²Dadi milingit tokodoy si Pir'awn sog duwa' kotow kini. ³Pipirisu nin ilon sog pikpirisuhan da sop ni Yusup ditu' sog baloy nog kownutan nog mga sundalu mogogipat sog gastana'. ⁴Sinoligan si Yusup nog kownutan nog mogogipat nog pirusuhan nog mogipat dinilon, bu miobon ilon sog pirusuhan.

⁵Ongon solobuk gobi, miktoginop og duwa' kotow nog mipirisu kitu', bu onda' pogbatuk og maana nog toginop nilon. ⁶Poksisolom minangoy si Yusup dinilon, bu mitongow in nog misusa ilon. ⁷Na sinakan in ilon, talu' in, "Manu mama' ma nog misusa og bayu'-bayu' niyu sog gondow kini?" ⁸Og tabal nilon, "Miktoginop ami kogobi, sakali' da'dun og mokomaana nog toginop nami." Talu' ni Yusup, "Sala-sala da nog Tuhan og mokomaana nog toginop. Olo buwan og mitoginop niyu?"

⁹Na sinuksug nog kownutan nog mokpopoinum ni Pir'awn og toginop in, talu' in, "Sog diyalom toginop u, mikotongow u sopun nog anggul sog gunahan ku. ¹⁰Tolu buk og panga nin. Dangan mingigbus na, migbulak mogdayun, bu da' kobon migbunga bangka kinug. ¹¹Na og basu ni Pir'awn dini sog komot u. Dadi mingupu' u nog bunga nog anggul bangka u poggaoy sog basu kitu', doksu' binogoy u ni Pir'awn." ¹²Dadi miktalu' si Yusup, "Ma' nini og maana nin: Og tolu buk sanga kitu', tolu ondow. ¹³Sog diyalom nog tolu ondow, poluwason ka ni Pir'awn sog pirusuhan, bangka a populioy sog ginang nu nog mokpopoinum ni Pir'awn. ¹⁴Dadi bila' mosannang-sannang a na ditu', andu', potongow nu busung-busung og kolasa-kololat nu dinakon. Ondi' nu kolingowan labiton og ngalan ku sog gadapan

nog Pir'awn, bagun ku sop mokoluwas sog pirusuhan kini. ¹⁵Po' sog mattan in, togol og pogoyt nakon dini tidu sog bonuwa nog bangsa Ibrani, sakali' ningkomun dini u sog pirusuhan bisan da'dun og dusa u.”

¹⁶Dangan midongog nog kownutan nog mogogimung nog pan nog mobais og maana nog toginop nog duma nin, na sinuksug in da sop og toginop in diyon ni Yusup, taluin, “Sog toginop u, miktodung u nog tolu ambung nog pan. ¹⁷Og gambung nog kinodibabowan, miponu' nog mga miglologinis nog pan nog para ni Pir'awn, sugaid kinan nog mga manuk-manuk.” ¹⁸Og tabal ni Yusup diyanin, “Ma' nini, og maana nin. Og tolu ambung kitu', tolu ondow. ¹⁹Pogdoksu' nog tolu ondow, poluwason ka na ni Pir'awn sog pirusuhan, poputukan ka nog gulu bangsa nin ika popuyut sog kayu, bu kanon nog mga manuk-manuk og gungod nu.”

²⁰Dadi sog ikotolu ondow, simugat sog gondow nog kobata' ni Pir'awn, migjamu yanin para sog mga piktowan in. Piluwas in og kownutan nog mokpopoinum ni Pir'awn bu og kownutan nog mogogimung nog pan in bangsa nin poadapoy sog mga ponindog in. ²¹Pipuli' nog Pir'awn sog ginang in og kownutan nog mokpopoinum diyanin. ²²Sugaid og kownutan nog mogogimung nog pan, pipuyut in, bu miunut tokodoy og tinalu' ni Yusup kitu'. ²³Tibuwa da' na kopondom nog kownutan nog mokpopoinum ni Pir'awn si Yusup.

Minaanahan ni Yusup og toginop nog Pir'awn

41 ¹Dangan duwa' tahun na og mikobiyang, miktoginop si Pir'awn nog minindog yanin sog kilid suba' nog Nil. ²Sakali' sunoy pa ongon og mitongow in pitu buk sapi' mokosubuk, gimawon tidu sog suba', bangsa ponoksab. ³Da' kobon ongon na sop og pitu buk sapi' nog landu' pokolanggas gimawon tidu

sog suba' bangka pokpolani sog mga sapi' nog mokosubuk. ⁴Doksu' kinan nog mga sapi' mokolanggas og mga sapi' nog mokosubuk. Taman ditu' og toginop ni Pir'awn, mikotanud yanin.

⁵Na, mikotulug na sop si Pir'awn bangka poktoginop puli'. Sog diyalom toginop in mikotongow yanin sog solobuk pun paloy, nog pitu buk tangkoy in bu mosubuk bu mobais og linongowan in. ⁶Onda' kobon, ongon na sop og pun nog paloy linumuwas, pitu buk da sop og tangkoy in nog landu' kolanggas bu milawos sabap sog ginit nog galu' tidu sog silangan. ⁷Dadi og tangkoy nog mokolanggas inuglon nilon og gigbus nog mokosubuk. Doksu' mikotanud si Pir'awn bangka nin kosayuhoy nog miktoginop yanin.

⁸Poksisolom misusa og Pir'awn, saan na pitawag in og lam nog polonontong bug mokokosun sog Misir. Pogdatong nilon, tinaluan na ilon nog Pir'awn pasal sog toginop in, sugaid da'dun tanan bisan solokotow dinilon og mokomaana nog toginop in. ⁹Na miktalu' og kownutan nog mokpopoinum ni Pir'awn ditu' sog Pir'awn, long in, "Ampun Pir'awn, mipondom u og dusa u tagna' ¹⁰sog waktu nog milingit a dinakon bug sog kownutan nog mogogimung nog pan. Pipirisu nu ami diyon sog kownutan nog moggogipat nog pirusuhan sog gastana'. ¹¹Solobuk gobi, miktoginop ami duwa', bu og toginop nami da' pogbatuk og maana nin. ¹²Ongon og duma nami ditu' nog subul, og bangsa nin Ibrani. Yanin koyon og gulipon nog kownutan nog mga sundalu moggogipat nog gastana' nog Pir'awn. Dadi sinuksug nami diyanin og mga toginop nami bu minaanahan in dinami. ¹³Na miunut og pogmaana nin nog mga toginop nami. Pipuli' nu akon sog ginang u bu og tow nog mogogimung nog pan pipuyut nu."

¹⁴Na pitawag ni Pir'awn si Yusup sog pirisuhan, bu pigdali'-dalian nilon moyt lumuwas. Miktukung si Yusup bu miksalin yanin nog dogdoy bangka angoy adap sog Pir'awn. ¹⁵Talu' nog Pir'awn ni Yusup, "Miktoginop u, sugaid da'dun og mikomaana dun. Midongog u nog mokomaana a dow nog toginop." ¹⁶Og tabal ni Yusup ni Pir'awn, "Ampun Pir'awn, kana' akon, sugaid og Tuhan og mokobogoy nog mobais nog pogmaana."

¹⁷Dadi sinuksug ni Pir'awn og toginop in ni Yusup, talu' in, "Sog toginop u, minindog u sog kilid suba' nog Nil. ¹⁸Bu mitongow u gimawon sog suba' og pitu buk sapi' nog mokosubuk bangka ponoksab sog sigbotan. ¹⁹Doksu' nitu', ongon na sop og gimawon pitu buk sapi' nog mokolanggas sog suba'. Da' u sibon pokotongow nog ma' nitu' kolaton nog bayu'-bayu' nog sapi' sog bonuwa Misir. ²⁰Sakali' kinan nog mokolanggas nog sapi' og mikuna gimawon nog mokosubuk nog sapi'. ²¹Sugaid pogdoksu' nilon kuman, mama' da ilon nog da' pokokan, po' da' da pokpinda og langgasan nilon. Pogdoksu' nitu' mikotanud u.

²²Na mikotulug u puli', bu miktoginop u na sop. Mikotongow u sopun nog paloy nog pitu buk og tangkoy in, mosubuk bu mobais og linongowan in. ²³Doksu' ongon na sop limuwas og batang paloy. Pitu buk da sop og gigbus in nog mokolanggas bu milawos sabap sog galu' nog minit tidu sog silangan. ²⁴Na inuglon nog tangkoy mokolanggas og tangkoy nog mokosubuk. Sinuksugan ku na og mga polonontong, sugaid da'dun bisan solokotow dinilon og mikomaana dun."

²⁵Tinaluan ni Yusup si Pir'awn, "Og toginop nu koduwa', batuk da og maana nin. Piosunan ka nog Tuhan bug olo og podatongon in posungu'. ²⁶Og pitu buk sapi' nog mokosubuk, bu og pitu tangkoy nog mokosubuk nog paloy, migbatuk da; og maana nin pitu tahun. ²⁷Domikkiyan da sop og pitu buk sapi' nog mokolanggas,

bug pitu tangkoy nog paloy mokolanggas bu milawos sabap sog galu', batuk da sop. Og maana nin, sog diyalom pitu tahun ongon og ponggutom. ²⁸ Pir'awn, mama' na nog tinalu' u kitu' nika, pitongow nika nog Tuhan bug olo og posungu' in podatongon. ²⁹ Sog bon nog pitu tahun, sumongku' tokodoy og mga pomulan sog bonuwa Misir. ³⁰ Doksu' sumunud og len nog pitu tahun nog ponggutom, dadi kolingowan na nog mga tow og waktu nog sinongkuan ilon sog Misir, po' og ponggutom mikobogoy nog mosolag nog kobinsanaan sog bonuwa. ³¹ Bu og poksongku' nog pomulan, kolingowan na sabap sog mosolag tokodoy nog ponggutom. ³² Saan na pitoginop a duwa' kali nog Tuhan, bagun nu kosunan nog podatongon in tokodoy koyon nog mosompun. ³³ Ampun Pir'awn, dadi ningkomun, sumboy monontong a solobuk tow nog mopandoy bu kopongandolan nu sog bonuwa Misir. ³⁴ Pomili' a nog mga ponindog, yonin na og malap nog sobahagi' tidu sog lima bahagi' nog mga songku' nog mga tow, po' sog diyalom nog pitu tahun songkuan og bonuwa Misir. ³⁵ Sugu' nu dinilon tumimud og lam nog bahagi' nog malap tidu sog songku' nog mga tow, doksu' taguon sog diyalom nog mga komalig sog mga siyudad, bangka ipatoy. ³⁶ Og mga kan nog motimud koyon, podinsamaon para sog mga tow bila' matong na og pitu tahun nog ponggutom bagun di' ilon matoy nog gunus."

Miimung si Yusup kownutan sog Misir

³⁷ Na kisulitan si Pir'awn bug mga ponindog in sog ginang nog mipikil ni Yusup. ³⁸ Talu' ni Pir'awn sog mga ponindog in, "Di' ita niyu na mokobalak nog tow mama' nog tow kini, po' diyon diyanin og Ru nog Tuhan." ³⁹ Dadi talu' ni Pir'awn ni Yusup, "Piosun dinika nog Tuhan og lam nini. Na, da'dun na muwal og tow nog modalom

og pikilan in bu mokosun monabut nog mga olo-olo nitu', mama' dinika. ⁴⁰ Sumboy ika na og mogbaya' nog gastana' u, bu og lam nog mga tow mogunut sog suguan nu, akon da og motas tidu dinika." ⁴¹ Doksu' miktalu' si Pir'awn ni Yusup, "Ika og popogbayaon ku sog bonuwa nog Misir." ⁴² Dadi linuwas ni Pir'awn og pinolok in nog poggamiton in maktatak bangka nin posolugoy sog komot ni Yusup. Pisolugan in da sop si Yusup nog gamis nog mahalga' bu gantung liug nog bulawan. ⁴³ Doksu' pisakoy yanin sog ikoduwa' nog molingkat nog korumata nog Pir'awn. Poksakoy in, ongon sop og miguna solobuk pingandolan nog mokpoposun, talu' in, "Sudjud amu!"

Dadi tidu ditu', si Yusup na og ikoduwa' nog migbaya' sog bonuwa Misir. ⁴⁴ Talu' ni Pir'awn ni Yusup, "Akon og Pir'awn, sugaid da'dun og tow sog diyalom Misir og mokopoginang nog olo-olo bug di' pobiyanon dinika."

⁴⁵⁻⁴⁶ Ginantian nog Pir'awn og ngalan ni Yusup nog Sapenat-Paneya, bangka nin polibunoy ni Asenat, og bata' ni Potipera, og solobuk gimam sog siyudad nog On.

Migumul si Yusup tolu pulu' tahun sog waktu nog miginang yanin sog Pir'awn, og sultan sog Misir. Dadi limuwas yanin sog gastana' bangka nin libutoy og bonuwa Misir.

⁴⁷ Na sog diyalom pitu tahun sinumongku' tokodoy og mga pomulan sog bonuwa Misir. ⁴⁸ Dadi tinimud ni Yusup og kotanan nog bahagi' nog mialap in tidu sog mga songku' nog mga tow. Sog kada siyudad, ditu' da sop tinagu' og mga bahagi' nog songku' tidu sog mga lumibut in. ⁴⁹ Na modakol na tokodoy og mitimud nilon nog linongowan nog tirigu, mama' na nog pontad sog kilid dagat, ondi' na motopong. Saan na onda' na poksugu' si Yusup nog topongon.

⁵⁰ Sog da' pa datong og ponggutom, ongon na og bata' ni Yusup duwa' kotow nog laki sog libun in nog si Asenat, og bata' ni Imam Potipera tidu sog siyudad nog On. ⁵¹ Iningalanan ni Yusup nog Manasse og bata' in nog gulang bata', po' talu' in, "Sog tabang nog Tuhan, kilingawan ku og lam nog kobinsanaan ku nog ininang nog koilugan ku." ⁵² Bu og mongud iningalanan ni Yusup nog Eprayim, po' og talu' in, "Binogoyan ku nog Tuhan nog mga bata' sog bonuwa nog mikobogoy nakon nog kobinsanaan."

⁵³ Na simaut na pitu tahun nog sinumongku' og mga pomulan sog bonuwa Misir. ⁵⁴ Mama' na nog tinalu' ni Yusup timagna' na og pitu tahun nog ponggutom. Dadi miongon og ponggutom sog lam nog kobonuwahan, sugaid ongon da og kan sog bonuwa Misir.

⁵⁵ Dangan kitipotan nog kan og mga tow Misir, mingoni ilon nog kan ditu' sog Pir'awn, sugaid tinaluan in ilon, "Angoy amu ditu' ni Yusup, bu inang niyu olo-olo og taluon in." ⁵⁶ Na limandu' na tokodoy og ponggutom ayn-ayn sog bonuwa Misir, dadi pibuka' ni Yusup og lam nog komalig nog piktaguan nog mga kan. Doksu' piksaluy in sog mga tow Misir. ⁵⁷ Sampoy og mga tow sog len bonuwa minangoy sog Misir sumaluy nog mga kan ditu' ni Yusup. Po' og ponggutom miglandu' na tokodoy sog dunya.

Og pokpanow nog mga gilug ni Yusup

42 ¹ Dangan kiosunan ni Yakub nog ongon og poksaluy nog kan ditu' sog Misir, tinaluan in og gumbata' in nog laki, "Olo pa og pigbagadan niyu? ² Midongog u nog ongon og poksaluy nog kan ditu' sog Misir. Angoy amu ditu' saluy bagun di' ita matoy nog gunus." ³ Dadi mipanow og sopulu' kotow nog gilug

ni Yusup posungu' sog Misir bagun sumaluy nog kan. ⁴Sugaid da' podunutoy ni Yakub si Benhamin, og mongud ni Yusup, po' mondok yanin insunoy mongmula ditu'. ⁵Dadi minangoy og mga gumbata' ni Yakub sog Misir dunut nog mga tow sog len-len bonuwa bagun sumaluy nog kan, po' miglandu' na og ponggutom sog bonuwa Kanaan.

⁶Pagga si Yusup na og miimung nog ikoduwa' kownutan sog Misir, yanin og mogbaya' mogdagang nog mga kan sog mga tow. Dadi pogdatong nog mga gilug ni Yusup, simudjud ilon kotanan diyanin. ⁷Dangan mitongow ni Yusup og koilugan in, kiilalahan in ilon mogdayun, sugaid og pogoyt in dun mama' nog di' in kolilahan. Ginapisan pa ilon ni Yusup, talu' in, "Ayn amu tidu?" Tinumabal ilon, "Tidu ami sog Kanaan, minangoy ami dini sumaluy nog kan."

⁸Kiilalahan ni Yusup og koilugan in, sugaid da' ilon pokokilala diyanin. ⁹Na mipondom ni Yusup og mga toginop in pasal sog mga gilug in koyon, dadi tinaluan in ilon, "Amu koyon migogumati', minangoy amu hadja dini sog bonuwa nami bagun tontongon bug ayn dapit og molomu solodon." ¹⁰Og tabal nilon, "Kana' Tuwan, sugaid ami kini mga gulipon nu. Minangoy ami dini sumaluy nog kan. ¹¹Og lam nami kini mogilug sog solobuk gomma'. Motud og tinalu' nami, onda' ami pogogumati'." ¹²Talu' ni Yusup dinilon, "Kana'. Minangoy amu dini po' tontongon niyu pahatul og bonuwa nami bug ayn ta' dapit og molomu solodon." ¹³Sugaid og tabal nilon, "Ami kini sopulu' bu duwa' kotow mogilug. Solobuk da og gomma' nami, ditu' yanin migonong sog Kanaan. Og gilug nami nog mongud, ditu' da sog gomma' nami binagak bu og solobuk gilug nami da' diya na." ¹⁴Og tabal ni Yusup, "Mama' na nog tinalu' u diniyu nog migogumati' amu. ¹⁵Sugaid tontongon ta bug motud ta' og tinalu' niyu dinakon. Oyt niyu dini og mongud niyu. Bila' di' niyu moyt

dini, sog ngalan ni Pir'awn, di' amu mokawa' dini. ¹⁶Puli' niyu og solokotow diniyu malap nog gilug niyu, sugaid amu pirisuhon bagun kosunan ku bug motud ta' og tinalu' niyu. Bila' kana', sog ngalan nog Pir'awn, motud nog migogumati' amu."

¹⁷Doksu' pinirisu nin og lam nilon sog diyalom nog tolu ondow. ¹⁸Pogdopot nog ikotolu ondow, inabit-abit ilon ni Yusup, og talu' in, "Akon kini og tow nog migogondok sog Tuhan. Di' u amu patoyon bila' inangon niyu og suguan ku. ¹⁹Bila' motud da nog mobais og gawoy niyu, na solobuk hadja tidu diniyu og mobagak sog pirisuhan. Og kodakolan niyu koyon mogdadi na muli' mogoyt nog mga kan bagun og mga libun-bata' niyu di' moksandal nog gutom. ²⁰Sugaid sumboy oytan niyu dini dinakon og komongudan niyu bagun ku kosunan nog motud og tinalu' niyu dinakon, bu bagun di' ta amu popatoy." Na mieleg ilon sog gisun ni Yusup. ²¹Doksu' talu' nog kokonya, "Na yonin kini og tungbas nog ininang ta sog gilug ta niyu kitu'. Mitongow ta niyu tokodoy og kosigpitan in sog waktu nog mikitabang yanin dinita, sugaid da' ta niyu yanin tabangoy. Saan na ma' nini og sigpit ta ningkomun."

²²Na talu' ni Ruben, "Saan na miktalu' u diniyu, nog di' niyu binsanaon og bata', sugaid da' amu tomba'. Na ningkomun tinungbasan ita niyu na sog pokpatoy diyandin." ²³Onda' nilon kosunoy nog misabut ni Yusup og pigabit-abitan nilon, po' ongon og mogogubad nog ponaluon. ²⁴Dangan midongog ni Yusup og pigabit-abitan nilon, minawa' yanin sog mga gilug in, bangka yanin pogaduy. Doksu' mikpuli' da yanin moktalu' dinilon. Og pibagak in si Simeon bangka nin ikotoy sog gadapan nilon.

²⁵Pogdoksu' nitu', piungodan ni Yusup og kotanan nog kadut nilon nog bunga tirigu, bu pipuli' in og sin nog binayad nilon. Pibotang in sog diyalom nog kadut

nog kokonya, bangka pa pobalunoy nog kan sog panowan nilon posungu' muli'. Miunut og kolegan ni Yusup. ²⁶ Dadi linulan na nog mga mogilug sog kuda' nilon, bangka ilon panow.

²⁷ Dangan kigobihan ilon sog solobuk bonuwa, inukad nog solokotow dinilon og kadut in, po' pokanon in og kuda' in. Pogukad in dun, mitongow in mogdayun og sin in. ²⁸ Na tinawag in og mga gilug in, talu' in, "Tontong niyu, inuli' dini sog diyalom kadut og sin ku." Dadi, misobu' ilon bu mingongkog ilon kobalan nog gondok, talu' nilon, "Inolo ita niyu na kini nog Tuhan?"

²⁹ Dangan minatong na ilon sog Kanaan, sinuksugan na nilon og gomma' nilon sog lam nog kibiyang-biyangan nilon. ³⁰ Talu' nilon sog gomma' nilon, "Ginapisan ami nog ikoduwa' nog kownutan sog Misir, bu inintoman in ami nog migogumati' sog bonuwa nilon. ³¹ Talu' nami diyanin nog da' ami pogumati'. Mologdong ami nog tow. ³² Tinaluan nami sop yanin nog sopulu' bu duwa' kotow ami mogilug nog laki, salu omma'. Og solokotow da' diya na, bu og kinomongudan binagak sog Kanaan ditu' sog gomma' nami. ³³ Og tabal nog kownutan kitu' dinami, 'Tontongon ku bug motud og talu' niyu nog mahatul amu nog tow. Solokotow tidu diniyu sumboy mobagak. Og duma mogdadi na muli' mogoyt nog kan nog libun-bata' niyu bagun di' ilon moksandal nog gutom. ³⁴ Sugaid sumboy oyton niyu dinakon og mongud niyu. Bila' koyon moinang niyu, bangka u pa tomba' nog da' amu pogogumati' sog bonuwa nami, bu mahatul amu nog tow. Doksu' poluwason ku na og gilug niyu, bu moluhaya amu na mokpanowan dini.' "

³⁵ Na inudud nilon na og gungod nog mga kadut nilon, bu mitongow nog kokonya sog diyalom kadut og sin binogbod nog pigbayad nilon. Dangan mitongow nilon og sin, miondok og lam nilon sampoy og gomma' nilon. ³⁶ Miktalun si Yakub dinilon,

“Kobalan niyu kobolongan ku na tibuwa nog bata'. Da' diya na si Yusup, da' diya na sop si Simeon, bu ningkomun kolegan niyu oyton na sop si Benhamin. Akon da og molossahi mokkosusahan.” ³⁷ Tinumabal si Ruben sog gomma' in, “Pongandol nu si Benhamin dinakon, bu oyton ku da yanin mokpuli' dinika. Bila' di' u yanin moyt muli', mogdadi nu patoyon og duwa' kotow nog gumbata' u.” ³⁸ Og tabal ni Yakub, “Di' mokopogunut diniyu og bata' u, po' og gilug in minatoy na, yanin dona og misama' totubu'. Na mogulang u na, bila' mongmula yanin sog popanowan, oytan niyu na sop akon nog kosusahan nog mokopatoy na dinakon.”

Og pogunut ni Benhamin sog Misir

43 ¹Na, limandu' og ponggutom sog bonuwa Kanaan. ²Dangan mitipot na og kan nog misaluy nilon sog Misir, miktalu' si Yakub sog mga gumbata' in, “Angoy amu puli' sog Misir sumaluy nog kan, bisan dona mikaan.” ³Sugaid talu' ni Yahud diyanin, “Mingibut-ngibut tokodoy og tow kitu' dinami nog di' ami mogdadi mokpotongow diyanin bila' di' nami moyt og komongudan nami. ⁴Na bila' podunuton nu dinami og komongudan nami, mokpuli' ami ditu' bagun sumaluy nog kan. ⁵Sugaid bila' di' nu yanin podunuton, na di' ami mangoy ditu', po' asal ami tinaluan nog tow kitu', nog di' ami mogdadi mokpotongow diyanin bila' di' nami moyt og mongud nami.” ⁶Talu' ni Israel, “Manu tinaluan niyu pa ma nog ongon pa og len nog gilug niyu? Manu bogoyan niyu ma tokodoy akon nog mosolag nog kosusahan?” ⁷Og tabal nilon, “Sinusut tokodoy nog tow kitu' og pasal ta niyu, bu sinak in ami bug totubu' pota' og gomma' nami, bu ongon pa ta' muwal og gilug nami. Na, sumboy tabalon nami og lam nog sak in. Sima buwan sop doda' og mongniyat nog moktalu' yanin nog, ‘Oyt niyu dini og gilug niyu?’ ” ⁸Talu' ni Yahud

sog gomma' in, "Poyt nu dinakon og bata' bagun mokopanow ami na mogdayun sumaluy nog kan, bagun di' ita matoy nog gunus. ⁹ Poglilla' u og nyawa u para sog bata' koyon, bu akon og mongatas diyanin. Na bila' di' u yanin moyt mokpuli' dini dinika nog totubu', susunan nu akon sog bon ku totubu'. ¹⁰ Bila' da' ami da bosiya kobonoy mogbagad dinika, duwa' kali ami na bayu' in pokopuli' ditu'." ¹¹ Na, miktalu' og gomma' nilon, nog si Israel, "Na, bila' ma' nitu', panow amu na, bu pogoyt amu sop nog molumpak-lumpak nog tow kitu', og olo-olo nog mobais sog bonuwa ta kini bisan dona mikaan, mga pokpomut, tonob, palapala, komanyan, bug ginisan nog boyaan. ¹² Poduwa' kali niyu og sin niyu kitu' tagna' nog mitongow niyu sog kadut niyu po' sumboy ulion niyu. Kalu-kalu kilingawan nilon. ¹³ Oyt niyu og mongud niyu, bangka amu angoy mokpuli' sog tow kitu'. ¹⁴ Bung mayan duhulan kamu nog Tuhan Mokowasa bu lumolat da bosiya og kownutan kitu' diniyu bagun populion in si Simeon bu si Benhamin. Sugaid bila' mobolong na ilon dinakon, sogaran na."

¹⁵ Dadi migoyt ilon nog mga molumpak-lumpak, bu dinuwa' kali sop nilon og sin nilon, bangka ilon angoy sog Misir dunut ni Benhamin. Doksu' minadap ilon ditu' ni Yusup. ¹⁶ Dangan mitongow ni Yusup nog migunut dinilon si Benhamin, sinugu' in mogdayun og pingandolan in nog baloy in, "Oyt nu og mga tow koyon sog baloy u, bangka a poksumbali' nog binatang. Doksu' polutu' nu, po' moglotuondowan ami." ¹⁷ Tinombaan nog sosuguon og tinalu' ni Yusup diyanin. Dadi inoyt in og mga mogilug sog baloy ni Yusup.

¹⁸ Na miondok og mogilug dangan inoyt ilon sog baloy in. Talu' nilon, "Kalu-kalu inoyt ita dini, pasal sog sin nog pipuli' sog kadut ta sog tagna' ta mangoy dini. Insunoy saggowon in ita, bangka ita imungoy nog gulipon bu alapon og kuda' ta."

¹⁹Dangan diyon na ilon sog bongawan nog baloy, inabit-abit nilon og sosuguon ni Yusup, talu' nilon, ²⁰“Tuwan, ongon og kolegan nami suksugon dinika. Mikangoy ami dini insan simaluy nog kan. ²¹Na sog poguli' nami limota' ami mogulabung sog dalan. Doksu' migukad ami kokonya nog kadut nami bu mitongow nami og sin nog pigbayad nami sog diyalom kadut bu da' pa kokulangoy. Dadi inoyt nami dini mokpuli' og sin kitu'. ²²Migoyt ami da sop nog len nog sin nog ponaluy nami nog kan. Da' nami kosunoy bug sima og migbotang dun sog diyalom nog kadut nami.” ²³Talu' nog pingandolan, “Di' amu mosusa bu di' amu mondok. Binogoy kitu' nog Tuhan niyu, yonin na og Tuhan nog gomma' niyu. Mitabuk u og sin nog pigbayad niyu.”

Doksu' inoyt in si Simeon dinilon. ²⁴Na, inoyt na sumolod nog sosuguon og mga mogilug sog baloy ni Yusup, bangka ilon bogoyoy nog tubig pongugas nog botis nilon. Binogoyan sop nog kan og mga kuda' nilon. ²⁵Soliyan nilon mogbagad nog poguli' ni Yusup nog lotuwondow, piluwas na nilon og inoyt nilon nog lolumpakan ni Yusup, po' midongog nilon nog diyon ilon pokanoy.

²⁶Dangan minatong si Yusup sog baloy, binogoy nilon na og mga lolumpakan nog inoyt nilon, doksu' simudjud ilon kotanan sog gadapan in. ²⁷Na sinalam ilon ni Yusup bu sinakan in ilon bug moolo-olo na ta' ilon, bu miksak pa sop yanin, “Moolo-olo na og gomma' niyu nog tinalu' niyu kitu' nog mogulang na, totubu' pota' yanin?” ²⁸Og tabal nilon, “Og gomma' nami, nog sosuguon nu, totubu' pa, bu molasig pa.” Doksu' rinumuku' ilon.

²⁹Dangan mitongow ni Yusup og gilug in nog si Benhamin, miksak yanin, “Yanin ta' kini og kinomongudan niyu nog tinalu' niyu dinakon?” Doksu' tinaluan in si Benhamin, “Bung mayan bogoyan ka nog Tuhan nog kobaisan.” ³⁰Na migdali'-dali'

si Yusup mawa' diyon po' kaduyon na tokodoy yanin kobalan nog pinglowan in sog mongud in. Simolod yanin sog bilik in bangka yanin pogaduy. ³¹Doksu' mingulaup yanin, bangka luwas. Sinandalan in og porossahan in bangka yanin poksugu' mogbotang nog kan.

³²Dadi binotangan na nog kan si Yusup sala-sala nin sog lomisahan, bu og mga gilug in sog len lomisahan, bu og mga tow Misir sog len lomisahan, po' mopok sumalu kuman og mga tow Misir sog mga tow Ibrani. ³³Na piingkud ni Yusup og mga gilug in sog lomisahan piadap diyanin, piksunud-sunud tidu sog gulang bata' mangoy sog mongud. Miktinontongoy ilon mogilug, bu misobu' ilon sog pogingkud nilon koyon. ³⁴Binotangan ilon nog kan tidu sog lomisahan ni Yusup. Sugaid og kan nog binotang ditu' ni Benhamin, lima kalihon og dakol in tidu sog kan nog mga gilug in. Doksu' mininum ilon bug migloliyag ilon.

Og tasa nog mibolong

44 ¹Na sinugu' ni Yusup og sosuguon in, talu' in, "Ponu' nu og lam nog kadut nilon koyon nog bunga tirigu toktoy sog moyt nilon. Bu uli' nu og sin nilon koyon sog kadut nilon kokonya. ²Doksu' botang nu og tasa u nog plata sog kadut nog kinomongudan, sampoy og sin nog pigbayad in." Na inunut nog sosuguon kitu' og lam nog tinalu' ni Yusup.

³Pogdoli ondow, piuli' na og mogilug dunut nog kuda' nilon. ⁴Sugaid sog da' pa ilon tagad pokopolayu' sog siyudad, miktalu' si Yusup sog pingandolan in, "Pogdali' a, gonat nu og mga tow kitu'. Bila' mosaut nu, taluoy nu, 'Manu doksu' amu bogoyoy nog kobaisan, og pinungbas niyu og kolaatan ma? ⁵Manu dinakow niyu

ma og tasa nog plata nog gamu u? Yonin pa sop koyon og tasa nog poginuman in bu poktontongan in. Molaton tokodoy og ginang niyu kini.' "

⁶Na dangan misaut in ilon, tinalu' in nilon mama' nog suguan diyanin. ⁷Dadi og tabal nilon sog tow kini, "Tuwan, manu mikopoktalu' a ma nog mama' niyon? Sipais, di' ami mokoinang nog mama' niyon. ⁸Kiosunan nu da sop nog og sin nog mibalak nami sog kadut nami kitu', inoyt nami da mokpuli' dini tidu sog Kanaan bu inuli' nami da dinika. Manu intoman nu ma ami monakow nog pilak atawa bulawan sog baloy nog gamu nu? ⁹Bila' motongow nu og tasa nog plata tidu sog solokotow dinami, na sumboy yanin patoyon, bu imung nu ami nog gulipon nog gamu nu."

¹⁰Talu' nog sosuguon ni Yusup, "Mobais na, sugaid og imungon ku nog gulipon, og tow hadja nog minalap nog tasa kitu', og duma mogdadi da muli'." ¹¹Na migdali'-dali' mokpoponog og sosolokotow nog kadut nilon bangka nilon ukadoy.

¹²Dadi pinglungkal nog sosuguon ni Yusup og mga kadut nog sosolokotow, tinognaan tidu sog gulang bata' mangoy sog komongudan. Na mitongow og tasa nog plata sog kadut ni Benhamin. ¹³Dadi ginodit nilon mogdayun og dogdoy nilon pasal sog landu' nog kususahan nilon. Linulan nilon mokpuli' og mga goyt nilon sog kuda', bangka ilon pokpuli' sog siyudad.

¹⁴Pogdatong ni Yahud bug gilug in sog baloy ni Yusup, diyon pa si Yusup. Na simudjud og lam nilon diyanin. ¹⁵Doksu' tinaluan ilon ni Yusup, "Manu ininang niyu ma og mama' niyon? Da' niyu ta' kosunoy nog da'dun og mobuni dinakon po' og polonontong u?" ¹⁶Talu' ni Yahud, "Tuwan, da'dun na og motalu' nami. Di' nami na kosunan bug poynoy og pokpotampal nami dinika nog kosobonnalan. Yonin na kini og tungbas nog Tuhan sog dusa nami. Na ningkomun, gulipon nu na ami kotanan, kana' hadja og kitongowan nog tasa nog plata kitu'." ¹⁷Talu' ni Yusup, "Sipais, di' u

koyon moinang. Og tow hadja nog kitongowan nog tasa nog plata og imungon ku nog gulipon, sugaid amu kotanan luwal diyanin, mogdadi na muli' nog mosannang sog gomma' niyu."

Inabit-abit ni Yahud si Yusup pasal ni Benhamin

¹⁸Dadi mikpolani si Yahud ditu' ni Yusup, og talu' in, "Tuwan, ampun nu dona akon. Meleg u mogabit-abit dinika, di' a dona mogbolu', bisan mama' a na nog Pir'awn sog Misir. ¹⁹Ma' nini tuwan, sinakan nu ami sibon bug ongon pa ta' og gomma' nami bug gilug nami nog laki. ²⁰Og tabal nami dinika, ongon pa og gomma' nami, sugaid mogulang na, bu ongon pa solokotow mongud nami nog laki, nog binata' nog mogulang na si Omma'. Kolasahan yanin ni Omma' bu sala-sala nin dona totubu' tidu sog len gina', po' og gilug in minatoy na. ²¹Doksu' miktalu' a dinami nog oyton nami yanin dinika bagun nu yanin motongow. ²²Og tabal nami dinika, di' yanin mogdadi mosuwoy sog gomma' nami, po' bila' moksuwoy ilon insunoy matoy si Omma'. ²³Sugaid tinaluan nu ami nog di' ami mogdadi mokpotongow dinika bila' di' nami moyt og komongudan nami diyon dinika.

²⁴Na dangan mikuli' ami sog gomma' nami, pisampoy nami diyanin og tinalu' nu dinami, Tuwan. ²⁵Doksu' nitu' tinaluan ami nog gomma' nami nog mokpuli' ami dini sumaluy nog kan bisan dona mikaan. ²⁶Og tabal nami diyanin, 'Di' ami mokopuli' ditu' mokpotongow sog tow kitu', bug di' nami moyt og komongudan nami.' ²⁷Na tinaluan ami nog gomma' nami, taluin, 'Kiosunan niyu da sop nog duwa' kotow da og bata' u tidu sog libun ku nog si Rakiya. ²⁸Og solokotow mibolong na tidu dinakon. Tantu ginodit-godit yanin nog binatang talun, po' da' u na yanin kotongow mokpuli' tidu sog kawa' in dini. ²⁹Na bila' oyton niyu og

mongud in kini, bu ongon og mokomula dun, bogoyan niyu na sop akon nog kosusahan nog mokopatoy na dinakon po' mogulang u na.'

³⁰Dadi Tuwan, di' ami mokopuli' sog gomma' nami nog di' nami moyt og bata', po' og bata' koyon sukpat nog gumul nog gomma' nami. ³¹Na bila' motongow ni Omma' nog da' pokunut og bata', tantu matoy yanin nog kosusahan nog mobogoy nami diyanin, mogulang na pa sop yanin. ³²Bu inakuhan ku ni Omma' nog akon og mogoyt nog bata' koyon, talu' u diyanin, 'Omma', bila' di' u yanin moyt mokpuli' dini dinika, susunan nu akon sog bon ku totubu'.' ³³Dadi Tuwan, pongonihon ku dinika, akon na hadja og mokpoulipon dinika ganti' nog mongud u. Podunut nu na yanin busung-busung sog mga gilug u muli'. ³⁴Poynoy og kopuli' u ditu' ni Omma' bug di' mokopogunut dinakon og mongud u? Di' u mokotatas maktontong ni Omma' nog mokkosusahan."

Mikpokilala si Yusup sog mga gilug in

45 ¹Na di' na kosandalan ni Yusup og porossahan in sog gadapan nog mga sosuguon in, dadi piluwas in ilon. Dangan ilon-ilon dona nog mga gilug in, mikpokilala na yanin. ²Migaduy nog mopagas si Yusup, sampoy sog midongog nog mga tow Misir diyon, bu midongog ditu' sog gastana' ni Pir'awn og pasal niyon. ³Talu' ni Yusup sog mga gilug in, "Akon kini si Yusup. Totubu' pa ta' saan si Omma'?" Dangan midongog nog mga gilug in og talu' in, da' ilon pokopoktal' po' kitokkowan nilon kobalan nog gondok. ⁴Na miktalu' si Yusup dinilon, "Pokpolani amu nakon." Dadi mikpolani ilon. Talu' ni Yusup, "Akon og gilug niyu nog si Yusup, og piksaluy niyu sog Misir. ⁵Di' amu mosusa bu ondi' niyu taksilon og lawas niyu

nog piksaluy niyu akon. Po' og Tuhan og mikpangoy nakon dini. Piuna nin akon tidu diniyu bagun kotabangan og mga manusiya'.

⁶Duwa' tahun na og miniyang og ponggutom, bu ongon pa og sumunud og lima tahun nog da'dun pokpomula bu poggani. ⁷Piuna u dini nog Tuhan tidu diniyu bagun amu kotabangan tidu sog gutom bagun ongon og mosama' nog ponupu' niyu sog dunya. ⁸Kana' amu og mikpangoy nakon dini, sugaid og Tuhan. Inimung in akon nog pongandolan ni Pir'awn bug kownutan nog lam nog sosuguon in, bu sog bonuwa Misir. ⁹Na pogdali' amu na muli' ditu' ni Omma', talu' niyu diyanin: Ma' nini og tinalu' nog bata' nu nog si Yusup. 'Inimung u nog Tuhan nog kownutan sog bonuwa Misir. Angoy a dini dinakon nog mosompun. ¹⁰Dini a na pogonong sog bonuwa nog Gosen, molani dinakon. Oyt nu dini og gumbata' nu, koapuan nu, mga binatang nu, bug lam nog garta' nu. ¹¹Bila' diyon amu na sog Gosen, akon na og moggastu diniyu, po' lima tahun pa og bon nog ponggutom kini. Di' u meleg nog kogutoman amu bug mga binatang niyu.' " ¹²Miktalu' pa si Yusup, "Mitongow niyu na kotanan, sampoy na ika Benhamin nog akon na tokodoy og gilug niyu nog si Yusup. ¹³Na suksugan niyu si Omma' nog pasal sog kowasa u dini sog Misir, bug lam nog mitongow niyu dini, bangka niyu yanin oyt dini nog mosompun."

¹⁴Doksu' nitu' kinokop ni Yusup og mongud in nog si Benhamin bangka yanin pogaduy, bu kimokop da sop si Benhamin diyanin bu migaduy. ¹⁵Na pingalokan ni Yusup og lam nog koilugan in dunut gaduy in. Tubus inabit-abit yanin nog koilugan in.

Piangoy ni Pir'awn si Yakub sog Misir

¹⁶Dangan midongog og suksugan ditu' sog gastana' nog Pir'awn nog minatong og mga gilug ni Yusup, miglolliyag og Pir'awn bug mga ponindog in. ¹⁷Miktalu' og Pir'awn ditu' ni Yusup, "Taluan nu og mga gilug nu nog lulanan nilon na og mga kuda' nilon bagun ilon mokopuli' sog Kanaan. ¹⁸Poalap nu dinilon og gomma' nu bug mga libun bata' nilon, bangka nu ilon populi' dini. Bogoyan ku ilon nog lupa' nog mosubuk dini sog Misir bagun ilon mokokan nog mobais nog mga songku'. ¹⁹Sugu' nu og mga gilug nu nog mogoyt ilon nog mga korumata tidu dini posungu' sog Kanaan, bagun ongon kosakoyan nog mga libun-bata' nilon bug gomma' nu. ²⁰Di' na ilon mosusa bug ongon og garta' nilon nog mobagak, po' bogoyon ku da dinilon og olo-olo nog mobais dini sog Misir."

²¹Na inunut kini nog mga gumbata' ni Israel. Binogoyan ilon ni Yusup nog mga korumata, mama' na nog tinalu' nog Pir'awn, bu pibalunan in ilon nog kan nilon sog popanowan. ²²Binogoyan da sop ilon ni Yusup nog gamis mahalga'. Og ni Benhamin, lima buk gamis og binogoy in dun bu tolu gatus buk plata. ²³Pioytan sop ni Yusup og gomma' in sopulu' buk kuda' nog miponu' nog ginis-ginisan nog mokobais nog lulan tidu sog Misir, bu sopulu' buk kuda' libun, miponu' sop nog lulan nog bunga nog tirigu, pan, bug mga ginisan nog kan, balunon nog gomma' in sog popanowan.

²⁴Doksu' nitu', pipanow na ni Yusup og mga gilug in, bu tinaluan in ilon, "Di' amu moksuwal sog dalan." ²⁵Dadi ginumonat na ilon tidu sog Misir bangka ilon uli' sog Kanaan ditu' sog gomma' nilon.

²⁶Pogdatong nilon sog Kanaan, tinaluan nilon mogdayun og gomma' nilon, long nilon, "Omnia', totubu' doma saan si Yusup! Yanin og kownutan ningkomun sog bonuwa Misir." Na mitongngang si Yakub, bu di' yanin mokotomba'. ²⁷Sugaid, dangan midongog in og lam nog pimilin ni Yusup kitu', bu mitongow in og mga korumata nog pioyt ni Yusup sakoyan in posungu' sog Misir, miksibais og porossahan in. ²⁸Talu' ni Yakub, "Tumomba' u na, og bata' u nog si Yusup totubu' doda'. Na mangoy u ditu' tumontong diyanin sog di' u pa matoy."

Og pogangoy nilo' Israel sog Misir

46 ¹Na mipanow na silo' Israel, inoyt nilon og lam nog garta' nilon bangka ilon angoy sog Berseba. Pogdatong nilon ditu', mikkurban si Israel posungu' sog Tuhan, og pinuhanan nog gomma' in nog si Isahak.

²Poglogobi, mikpotongow diyanin og Tuhan, talu' in, "Yakub, Yakub." Tinumabal yanin, "Kini u da." ³Na miktalu' og Tuhan, "Akon og Tuhan, og pinuhanan nog gomma' nu. Di' a mondok mogonong sog Misir, po' imungon ku og ponupu' nu nog mosolag nog bangsa sog bonuwa koyon. ⁴Diyon ku da tattap dinika sog Misir, bu oyton ku da puli' sog bonuwa kini og mga ponupu' nu. Bila' matoy a na, diyon da si Yusup sog molani nu."

⁵Doksu' nitu', migdayun na silo' Yakub tidu' sog Berseba posungu' sog bonuwa Misir. Pisakoy nilon si Yakub sampoy og mga libun-bata' nilon sog mga korumata nog pioyt ni Pir'awn. ⁶Inoyt nilon da sop og mga binatang nilon bu kotanan nog garta' nilon tidu' sog bonuwa Kanaan. Dadi minatong si Yakub bug lam nog ponupu' in sog Misir, ⁷og lam nog bata' in libun bug laki, bug lam nog gapu' in libun bug laki.

Mga ponupu' ni Israel

⁸Na yonin kini og mga ngalan nog mga ponupu' ni Yakub, nog mikopogunut diyanin mangoy sog Misir: Og bata' in nog gulang bata' nog si Ruben, ⁹bug mga gumbata' ni Ruben nog laki, silo' Hanok, Pallu, Hesron bu si Karmi. ¹⁰Og sumunu' si Simeon bug mga gumbata' in nog laki, silo' Yemuel, Yamin, Ohad, Yakin, Sohar bug si Saul. Si Saul kini, og gina' in, og bangsa Kanaan. ¹¹Sumunu' si Lebi bug mga gumbata' in nog laki, silo' Gerson, Kohat bu si Merari. ¹²Doksu' si Yahud bug mga gumbata' in nog laki, yonin na silo' Sela, Peres bug Sera. Ongon pa og bata' ni Yahud duwa' kotow nog minatoy sog Kanaan, yonin na si Er bu si Onan. Og bata' ni Peres, yonin na silo' Hesron bug si Hamul. ¹³Tubus si Issakar bug mga gumbata' in nog laki, silo' Tola, Puwa, Yasub bu si Simron. ¹⁴Doksu' si Sebulun bug mga gumbata' in nog laki, silo' Sered, Elon bu si Yaleel. ¹⁵Ilon na koyon og mga ponupu' ni Yakub nog laki tidu sog libun in nog si Leya. Binata' ilon koyon sog Paddan Aram sampoy si Dina, og bata' nilon nog libun. Simaut tolupulu' bu tolu og lam nog ponupu' ni Yakub tidu ni Leya.

¹⁶Tubus si Gad bug mga gumbata' in nog laki, yonin na si Sipyon, Haggi, Suni, Esbon, Eri, Arodi bu si Areli. ¹⁷Sumunu' Si Aser bu og mga gumbata' in nog laki, yonin na si Imnah, Iswa, Iswi, Beria bug gilug nilon nog libun yonin na si Sera. Og mga gumbata' ni Beria nog laki, yonin na si Heber bu si Malkiel. ¹⁸Na ilon na koyon og mga ponupu' ni Yakub tidu ni Silpa, og sosuguon nog libun nog binogoy ni Laban sog bata' in nog si Leya. Simaut sopulu' bu nom og dakol nilon kotanan.

¹⁹Na og mga gumbata' ni Yakub nog laki sog libun in nog si Rakiya, yonin na si Yusup bu si Benhamin. ²⁰Og mga gumbata' ni Yusup sog libun in nog si Asenat,

binata' sog Misir, yonin na si Manasse bu si Eprayim. Si Asenat kini, og bata' nog gimam nog si Potipera sog bonuwa On. ²¹Og mga gumbata' ni Benhamin nog laki, yonin na silo' Bela, Beker, Asbel, Gera, Naaman, Ehi, Ros, Muppm, Huppm bu si Ard. ²²Yonin na koyon og mga ponupu' ni Yakub tidu sog libun in nog si Rakiya. Sopulu' bu pat ilon kotanan.

²³Doksu' si Dan bug bata' in nog laki nog si Husim. ²⁴Sumunu' si Naptali bug mga gumbata' in nog laki, yonin na silo' Yaseel, Guni, Yeser, bu si Sillem. ²⁵Ilon na koyon og mga ponupu' ni Yakub tidu ni Bilha, og sosuguon nog libun nog binogoy ni Laban sog bata' in nog si Rakiya. Simaut pitu kotow og dakol nilon kotanan. ²⁶Ongon nom pulu' bu nom og dakol nog ponupu' ni Yakub nog mikopogunut sog Misir^t, liyu sog mga libun nog gumbata' in. ²⁷Bu ongon asal og duwa' kotow nog bata' ni Yusup binata' sog Misir. Dadi pitupulu' kotow ilon ditu' sog Misir.

Og pogdatong nilo' Yakub sog Gosen

²⁸Na piuna ni Yakub og bata' in nog si Yahud ditu' ni Yusup, po' mokilumpak yanin sog bonuwa Gosen. ²⁹Dadi simakoy si Yusup sog korumata nin bangka nin lumpakoy og gomma' in sog Gosen. Na pogdatong in diyon, kinokop in og gomma' in bu migaduyan yanin. ³⁰Talu' ni Yakub ni Yusup, "Ningkomun bisan matoy u na, po' mitongow u na nog totubu' a da."

³¹Doksu' nitu', talu' ni Yusup sog mga koilugan in bug sog lam nog migunut sog gomma' in, "Mangoy u pa sog Pir'awn po' suksugan ku yanin nog minatong amu na dini tidu sog Kanaan. ³²Posunan ku og Pir'awn nog mogogipat amu nog mga

---

^t**46:26** Silo' Yusup, Manasse bug Eprayim og milabit sog ayat 20 asal na sog Misir, di' ilon mokopogunut ni Yakub mangoy diyon.

binatang, bu inoyt niyu og lam nog mga binatang niyu bug lam nog mga garta' niyu. ³³Bila' potawagon amu nog Pir'awn bu moksak diniyu bug olo og gusaha niyu, ³⁴taluan niyu nog mama' amu da nog mga mokogulang niyu. Mogogipat amu da sop nog mga binatang tidu sog kobikaan niyu. Na bila' ma' nitu', poonongon in amu dini sog Gosen po' mobaba' og ponontong nog mga tow Misir sog mga mogogipat nog mga binatang.”

Piilala ni Yusup si Yakub ditu' ni Pir'awn

47 ¹Doksu' minangoy si Yusup ditu' ni Pir'awn, taluin, “Minatong na og gomma' u bug mga koilugan ku tidu sog Kanaan, bu inoyt nilon og mga bilibili, kambing, sapi' bug lam nog garta' nilon. Ditu' ilon ningkomun sog Gosen.”

²Tubus piilala ni Yusup ditu' ni Pir'awn og lima kotow nog gilug in nog pidunut in diyanin. ³Na sinakan ilon ni Pir'awn, taluin, “Olo og pongusaha niyu?” Og tabal nilon, “Ampun Sultan, ami kini mogogipat nog bilibili, mama' da sop nog mga mokogulang nami.” ⁴Tinaluan nilon puli' si Pir'awn, “Minangoy ami mognong dini soliyon, po' landu' na og ponggutom sog Kanaan, bu da'dun na og mosoksab nog mga binatang nami. Na bila' mogdadi, momuhun ami dinika nog mognong ami sog Gosen.” ⁵Talu' ni Pir'awn ni Yusup, “Dini na og gomma' nu bug mga pigilugan nu, ⁶bu og Misir togama tumolima' sog tolianak nu. Poonong nu ilon sog Gosen, og kinobaisan nog lupa'. Bu bila' ongon dinilon og taga kokosun, poipat nu dinilon og mga binatang u.”

⁷Doksu' nitu', inoyt ni Yusup og gomma' in bu piilala nin ditu' ni Pir'awn. Na mingoni-ngoni si Yakub nog kobaisan sog Tuhan para ni Pir'awn. ⁸Tubus sinakan ni Pir'awn si Yakub, “Andun na og gumul nu?” ⁹Tinumabal si Yakub ni Pir'awn,

“Og waktu nog kopoglunsul-lunsul u dini sog dunya sogatus bu tolu pulu' tahun da. Mologon og kibiy-an-biyanan ku, bu ondi' mokobatuk sog mga gumul nog mga gombo' u.”¹⁰ Talu' pa ni Yakub sog Pir'awn, “Bung mayan, barakatan ka nog Tuhan.” Doksu' nitu' minawa' na yanin.

¹¹Dadi pionong ni Yusup sog Misir og gomma' in bug mga koilugan in, bu binogoyan in ilon nog kinobaisan nog lupa' sog bonuwa nog Rameses^u, mama' nog talu' ni Pir'awn. ¹²Inaku ni Yusup og gastu nog kan nog gomma' in bug mga gilug in sampoy mga libun-bata' nilon.

Pasal sog ponggutom

¹³Na miksilandu' og ponggutom, da'dun na og kan. Og tow Misir bug mga tow Kanaan molamma na pasal sog gutom. ¹⁴Linimud ni Yusup og lam nog sin nog binayad nog mga tow Misir bug tow Kanaan nog minaluy nog mga kan. Doksu' inoyt in og sin sog gastana' nog Pir'awn. ¹⁵Dangan mitipot na og sin nog mga tow Misir bug mga tow Kanaan, minangoy ilon ditu' ni Yusup, talu' nilon, “Bogoyan nu ami nog kan! Mitipot na og sin nami. Di' nu ami posagadan matoy nog gutom.”

¹⁶Og tabal ni Yusup, “Bila' da'dun na og sin niyu, oyt niyu dini og mga binatang niyu, soliyuhan ku diniyu nog kan.” ¹⁷Dadi inoyt nilon ditu' ni Yusup og mga binatang nilon, mga bilibili, kambing, sapi' bug mga kuda'. Sog diyalom nog sotahun kitu', binogoyan ilon ni Yusup nog kan ganti' nog lam nog mga binatang nilon.

¹⁸Pogdoku' nog tahun kitu', minangoy na sop mokpuli' og mga tow ditu' ni Yusup, talu' nilon, “Tuwan, di' nami na bunihon dinika nog mitipot na og sin bug

---

^u**47:11** Og Rameses kini og len ngalan nog Gosen.

mga binatang nami. Da' dun na og misama' dinami luwal og lawas bug lupa' nami.

¹⁹Dadi tabang nu ami, di' nu ami posagadan matoy nog gutom po' mogasta da sop og lupa' nami. Na golom pa saluy nu na sampoy na og lawas nami poksoliyu nami nog kan. Bisan uliponon ami na nog Pir'awn bu diyanin na og lupa' nami, basta bogoyan nu hadja ami nog kan bug boni' nog pomulahon bagun ongon og kotubuan nami.” ²⁰Dadi piksaluy nog mga tow Misir og lam nog lupa' nilon ditu' ni Yusup para ni Pir'awn, po' landu' na tokodoy og ponggutom. Sinaluy ni Yusup og kotanan nog lupa' nilon, dadi si Pir'awn na og gapu' in. ²¹Bu og kotanan nog tow sog Misir, miimung nog gulipon ni Pir'awn. ²²Og da' kosaluy ni Yusup, og lupa' da nog mga koimaman, po' asal na ilon ginastuhan nog Pir'awn. Saan na da' ilon pogdagang og lupa' nilon.

²³Doksu' miktalu' si Yusup sog mga tow, “Ningkomun misaluy u na amu bug mga lupa' niyu para sog Pir'awn. Na kinya na og boni', bogoyon ku diniyu bagun amu mokopomula. ²⁴Bila' gumani amu na, sumboy bogoyon niyu sog Pir'awn og ikolima bahagi' nog songku' niyu, sugaid og pat bahagi' og diniyu, bagun ongon og moboni' niyu bu ongon og mokaan niyu bu mga tow sog dyaloman niyu.” ²⁵Og tabal nilon, “Tuwan, ika og mikotabang dinami sog kosigpitan. Mura-murahan kosulutan ka nog moimung ami nog gulipon nog Pir'awn.” ²⁶Dadi inimung ni Yusup nog sara' sog bonuwa Misir, og ikolima nog songku' nog mga tow sumboy bogoyon sog Pir'awn, liyu sog songku' nog mga gimam. Og sara' kini inunut pa sampoy ningkomun.

Og pomilin-milin ni Yakub

²⁷Dadi migonong silo' Israel sog bonuwa nog Gosen, og sakup nog Misir. Mikkodakol tokodoy ilon bu mikkodayahan. ²⁸Migonong si Yakub sog Misir sopulu' bu pitu tahun, sampoy mikosaut sogatus bu patpulu' bu pitu tahun og gumul in.

²⁹Dangan kinanaman na ni Israel nog posungu' na yanin matoy, pitawag in si Yusup bangsa nin taluoy, "Bila' molasa a da dinakon, botang nu og komot nu sog pa u, po' posapahon ku ika nog di' nu akon kubulon sog Misir bila' matoy u.

³⁰Sugaid oyt nu og bangkoy u lumuwas tidu sog Misir. Doksuh' kubul nu akon sog pongubulan nog mga mokogulang u." Tinumabal si Yusup, "Oo Omma', unuton ku da og tinalu' nu." ³¹Talu' ni Yakub, "Sapa a sog gadapan ku." Na simapa si Yusup. Dadi simudjud si Yakub sog tas nog tulugan in dunut poksukur in.

Og barakat para ni Manasse bu ni Eprayim

48 ¹Na da' kobon, ongon og mikposun ni Yusup, talu' in, "Og gomma' nu miglongko' na." Dadi timibow yanin ditu', bu inoyt in og duwa' kotow nog bata' in nog si Manasse bu si Eprayim. ²Na piosunan nog solokotow si Yakub, talu' in, "Og bata' nu nog si Yusup, minatong." Dadi tinogol in mogbuwat og lawas in tidu sog tulugan in bangsa yanin ingkud. ³Talu' ni Yakub ni Yusup, "Sog waktu nog ditu' u pa sog bonuwa Lus, sog lupa' nog Kanaan, mikpotongow dinakon og Tuhan nog Mokowasa bu binarakatan in akon. ⁴Og talu' in dinakon, 'Podakolon ku og ponupu' nu, bu moimung ilon nog bangsa modakol. Bu bogoyon ku og bonuwa kini sog mga ponupu' nu soumul-tahun.' " ⁵Talu' pa sop ni Yakub, "Yusup, og duwa' kotow nog bata' nu nog laki, yonin na si Manasse bu si Eprayim nog binata' sog

Misir sog da' u pa pokangoy dini, itungon ku nog bata' u mama' ni Ruben bu ni Simeon. ⁶Sugaid bug ongon pa og bata' nu liyu nilon, na dinika na, bu mokoalap ilon nog pusaka' tidu ni Manasse bu ni Eprayim. ⁷Ininang u og mama' nini, pasal sog gina' nu si Rakiya. Po' poguli' u tidu sog Paddan, soliyen ku pa sog dalan nog kana' tantu molayu' sog bonuwa Iprata, minatoy na yanin. Dadi kinubul u yanin ditu' sog kilid dalan posungu' sog Eprata."

Og Eprata kini, yonin na og Beytlaham ningkomun.

⁸Dangan mitongow ni Israel og mga gumbata' ni Yusup, miksak yanin, "Sima koyon?" ⁹Og tabal ni Yusup sog gomma' in, "Ilon kini og mga gumbata' u, og binogoy nakon nog Tuhan sog kobon ku dini sog Misir." Talu' ni Yakub, "Polani nu ilon dini dinakon bagun ku ilon kopongonihan nog kobaisan." ¹⁰Na si Israel kini, molamong na og ponontong in, po' mogulang na tokodoy yanin. Dadi pilani ni Yusup og mga bata' in sog gomma' in. Kinokop ni Israel og mga gapu' in bangsa nin alokoy koduwa'-duwa'. ¹¹Talu' ni Israel ni Yusup, "Da' u na pogniyat nog motongow u pa ika mokpuli'. Sugaid tidu sog kohandak nog Tuhan, sampoy og mga gumbata' nu, mitongow u pa."

¹²Na inawa' ni Yusup og mga gumbata' in sog gibahan ni Yakub, bangsa yanin sudjud^v. ¹³Pogdoksu' nitu', binotang ni Yusup si Eprayim sog dapit bibang ni Yakub, bu si Manasse sog dapit lintu nin. ¹⁴Sugaid piksoliyu ni Israel og komot in. Og lintu nin dinopon in sog gulu ni Eprayim, yonin na og mongud, bu og bibang in dinopon in sog gulu ni Manasse, yonin na og gulang bata'. ¹⁵Doksu' pingoni-ngonihan in si Yusup bu og mga gapu' in nog kobaisan sog Tuhan, og talu' in, "U Tuhan ku,

---

^v**48:12** Kana' motampal dini, bila' sumudjud ta' si Yusup sog Tuhan, atawa sumudjud hadja yanin og gindanan nog pogaddat in sog gomma' in.

og piktuhanan nog gombo' u nog si Ibrahim bu gomma' u nog si Isahak. Ika da og migipat dinakon tidu sog kobikaan ku sampoy sog ningkomun. ¹⁶Tinabangan ku nog malaikat tidu sog lam nog kosigpitan. Bung mayan barakatan nog Tuhan og gumbata' kini, bung mayan mopondom og ngalan ku bug ngalan nog gombo' u nog si Ibrahim bug gomma' u nog si Isahak tiduanan dinilon, bu bung mayan dumakol ilon dini sog dunya."

¹⁷Dangan mitongow ni Yusup nog binotang ni Yakub og lintu nin sog gulu ni Eprayim, da' yanin kosulutoy. Dadi inonggaydan in og komot nog lintu nog gomma' in po' pindahon in bosiya sog gulu ni Manasse. ¹⁸Talu' ni Yusup sog gomma' in, "Kana' ma' niyon Omma'. Yonin kini og bata' u nog gulang bata', dinya nu botangoy og komot nu nog lintu." ¹⁹Na di' meleg si Yakub, bu taluin, "Kiosunan ku, To'. Og mga ponupu' ni Manasse moimung da sop nog bangsa mosolag, bu moimung da sop nog tow motas. Sugaid labi motas og mongud in nog si Eprayim, bu moimung og mga ponupu' in nog mga mosolag nog bangsa."

²⁰Doksu' nitu', pingoni-ngonihan ilon na ni Yakub sog gondow koyon, og talu' in, "Bug mongoni-ngoni og mga bangsa Israel nog kobaisan, ma' nini og taluon nilon, 'Bung mayan bogoyan amu da nog kobaisan mama' ni Eprayim bug Manasse.' "

Sog tinalu' ni Yakub kini, piuna nin si Eprayim tidu ni Manasse.

²¹Miktalu' si Israel ditu' ni Yusup, "Akon kini posungu' u na matoy, sugaid di' amu da potiyangan nog Tuhan. Oyton in da amu mokpuli' sog bonuwa nog mga pingapu' ta niyu. ²²Na ongon og pusakaon ku dinika, labi pa tidu sog mga gilug nu. Yonin na og bukid nog mialap u tidu sog bangsa Amor, ginamit u og kalis bug pana' u."

Og pomilin-milin ni Yakub sog mga gumbata' in

49 ¹Na tinawag ni Yakub og lam nog gumbata' in, taluin, "Pokpolani amu dinakon, po' taluan ku amu bug olo og kopusunguan niyu loma' dinglag. ²Angoy amu dini mga gombata' u, poginongog amu nog taluon ku.

³Ika Ruben, og bata' u nog gulang bata', og pagas u bu og gindanan nog akon og laki. Mobantug a bu mopagas tidu sog koilugan nu. ⁴Sugaid og napsu nu mama' nog mologos nog tubig nog di' kosaggaan, po' sinammal nu og pogbolilidan ku sog ininang nu sog libun ku. Saan na di' a na mokolabi sog mga gilug nu.

⁵Amu sop Simeon bu Lebi, batuk amu da. Ginamit niyu og mga kalis niyu sog kolaatan. ⁶Di' u meleg mampu' nog olo-olo og koisunan niyu. Po' bila' molingit amu, momatoy amu mogdayun nog tow, bu mogloliyag amu momutuk nog gugat nog sapi' sog lolitok in. ⁷Suknaan amu, pasal sog landu' nog kobolu' niyu, kuwanaton ku og ponupu' niyu sog bonuwa Israel bu di' ilon moksolobuk.

⁸Na ika Yahud sanglitan ka nog mga gilug nu, bu rumuku' ilon dinika, bu dagon nu og mga banta nu. ⁹Ika Yahud, mama' a hantang nog mobata' nog liyon. Bila' modoksu' na kuman, muli' na lumoku bangka tulug. Da' dun og mokotowakkal sumasow dun. ¹⁰Di' modoksu' og poksultanan nog mga ponupu' nu, bu mogbaya'-baya' ilon toktob matong na og gapu' in tokodoy. Yanin og sumboy tombaan nog mga kobangsa-bangsahan. ¹¹Ikotan in og kuda' in sog pun anggul, bu og kuda' in nog mobata' sog kinobaisan nog panga nog anggul. Og gamis in mama' nog dinoktakan in sog tubig anggul, po' og bayu'-bayu' in mama' nog dugu'. ¹²Og mata nin mama' nog tina' nog tubig anggul bu og ngisi nin, moputi' pa tidu sog gatas.

¹³Na ika sop Sebulun, og pogonongan nu sog kilid dagat, pogdongguan nog mga kumpit. Og liwag nog lupa' nu mosaut sampoy sog bonuwa Sidon.

¹⁴Ika Issakar, mama' a hantang kuda' nog mopagas, mogloku a hadja sog pogonongan nog mga bilibili. ¹⁵Moksandal a bisan uliponon ka, bu bisan mokpisan ka nog mobogat bu togolon ka moginang, basta mobais hadja og pogonongan nu bu mokololiyag nog bonuwa.

¹⁶Moghukum si Dan nog piktowan in mama' nog len nog bangsa Israel. ¹⁷Mama' a nog mobolu' nog mamak sog kilid dalan bu monoktuk nog sakil nog kuda' nog miyan bangka kolabu' og tow nog minguda' dun."

¹⁸Talu' pa ni Yakub, "U Tuhan ku, mogbagad u nog tabangan nu akon."

¹⁹Miktalu' puli' si Yakub sog gumbata' in. "Na ika sop Gad, sulungon ka nog mga mundu, sugaid mognat nu da ilon, bangka a pokosuli'.

²⁰Ika sop Aser, songkuan og lupa' nu, kohampitan nog mga pongonganon nog mohalga' para sog mga sultan.

²¹Ika sop Naptali, ibadat sog gusa nog boluyan, og mga gumbata' in molingkat kotanan.

²²Bu ika Yusup, mama' a nog pun kayu sog kilid tubig, mogjatu og bunga nin bu og panga nin tumontun sog luwasan nog galad. ²³Bakas a ginonat nog mga banta nu, bu pinana' nilon ika, ²⁴sugaid sigi-sigi sop og pokpana' nu dinilon, bu mopagas og bingkong nu. Tinabang a nog Tuhan Mokowasa, yonin na og piktuhanan ku, og Mogogipat dinita, og Batu nog Israel nog mopagon bug di' moboluba. ²⁵Yanin og Mokowasa, og Tuhan nog pingapu' nu. Yanin og timabang dinika. Yanin og migbogoy nog tubig tidu sog langit bug tubig tidu sog diyalom lupa', bogoyan in sop ika nog modakol nog ponupu' bug mga binatang. ²⁶Og mga barakat nog

gomma' nu mosolag tidu sog bontud, mosaut sog sung-sung nog kobukidan. Bung mayan barakatan ka Yusup mama' nog mga barakat koyon, po' ika og linumabi tidu sog mga gilug nu.

²⁷Na ika Benhamin, mama' a nog gayam talun, bila' modoksu' kuman, ondi' mokosun mobosug. Gondow gobi momunu' bu mongalap nog olo-olo nitu'."

²⁸Yonin na koyon og sopulu' bu duwa' kotow nog bata' ni Israel nog piktiduhan nog mga bangsa Israel. Bu yonin kitu' og pimilin-milin ni Yakub nog dumait sog sosolokotow dinilon.

Og kopatoy ni Yakub

²⁹Na sinugu' ni Yakub og mga gumbata' in, og talu' in, "Akon kini, posungu' u na tumuyuk sog mga pingapu' u nog minatoy. Kubul niyu akon ditu' sog pikkubulan nog mga mokogulang u, ditu' sog langub batu sog lupa' ni Epron, og tow Hitis.

³⁰Og langub batu kitu', ditu' mibotang sog Makpela, dapit silangan nog lupa' nog Mamre sog bonuwa Kanaan. Misaluy nog gombo' u nog si Ibrahim ditu' ni Epron, bangka nin imungoy nog pongubulan. ³¹Ditu' kinubul og gombo' u nog si Ibrahim bug libun in nog si Sara, sampoy og gomma' bug gina' u nog si Isahak bu si Ribika. Ditu' u da sop kinubul og libun ku nog si Leya. ³²Og lupa' bu og langub batu koyon, misaluy tidu sog mga tow Hitis."

³³Pogdoksu' ni Yakub momilin-milin sog mga gumbata' in, migbolilid yanin mokpuli' bangka yanin kotoktus.

50 ¹Na migaduy si Yusup kimokop sog gomma' in bangka nin alokoy.

²Doksu' nitu', miksugu' si Yusup sog mga sosuguon in nog polihalaon og bangkoy nog gomma' in. ³Og bon nog pokpolihala' nilon dun, pat pulu' ondow

po' binotangan nilon og bangkoy nog bulung bagun ondi' modu' mama' nog gaddat asal sog bonuwa Misir. Na migdukka og mga tow diyon sog bon nog pitu pulu' gobi.

⁴Dangan midoksu' og waktu nog pogdukka nilon, miktalu' si Yusup sog mga ponindog ni Pir'awn, long in, "Andu', posampoy niyu pa og taluon ku ditu' sog Pir'awn nog ⁵pisapa u nog gomma' u nog bila' matoy yanin, sumboy kubulon ku yanin sog kubulan nog pidinsama' in ditu' sog Kanaan. Dadi pongonihon ku sog Pir'awn nog kumboyon in da bosiya akon mangoy sog Kanaan morkkubul nog gomma' u. Doksu' morkpuli' u da mogdayun." ⁶Og tabal ni Pir'awn ni Yusup, "Angoy a na ditu'. Kubul nu og gomma' nu, mama' na nog pisapa nin dinika."

⁷Dadi minangoy na si Yusup sog Kanaan morkkubul nog gomma' in. Migunut diyanin og kotanan nog tindog ni Pir'awn, bu og kotanan nog tow motas sog gastana' bu og mga migmokogulang sog Misir. ⁸Migunut sop ni Yusup og mga tow sog dyaloman nog gomma' in. Og mibagak sog Gosen, og mga morkobika' nog gumbata' da bug mga binatang nilon. ⁹Modakol tokodoy nog tow og migunut ni Yusup, ongon na og mikkuda' bug mikkorumata.

¹⁰Dangan mikodopot ilon sog solobuk bonuwa nog poglegekan nog pogingalanan nog Atad, sog molani nog suba' nog Jordan, mikkorukkaan ilon diyon sog gomma' ni Yusup sog bon nog pitu gobi. ¹¹Dangan mitongow nog mga tow Kanaan og pogdukka nilon diyon sog Atad, talu' nilon, "Landu' tokodoy og korukkahan nog mga tow Misir." Saan na iningalanan nilon og bonuwa koyon nog Abel-Misrayim^w.

¹²Na inunut nog mga gumbata' ni Yakub og pimilin-milin in kitu' dinilon. ¹³Saan na inoyt nilon og bangkoy in ditu' sog Kanaan bangka nilon kubuloy sog langub batu sog Makpela, sog dapit silangan nog Mamre. Og lupa' kini misaluy ni Ibrahim

---

^w**50:11** Og maana nin: Og pogdukka nog mga tow Misir.

tidu ni Epron og tow Hitis, bangka nin imungoy nog pongubulan. ¹⁴Pogdoksu' ni Yusup kubuloy og gomma' in, mikpuli' na yanin sog Misir sampoy og mga gilug in, bug lam nog mga migunut mokkubul.

Pibogan ni Yusup og porossahan nog mga gilug in

¹⁵Na dangan minatoy na og gomma' nilon, miktalu' og mga gilug ni Yusup, "Olohon ta ma bila' milingit pa si Yusup dinita pasal sog ininang ta kitu' diyanin nog molaat? Sunoy sultan in ita." ¹⁶Dadi mikpoyt ilon nog lapal ditu' ni Yusup, talu' nilon, "Sog da' pa patoy si Omma', mimilin yanin dinami, talu' in, ¹⁷'Talu' niyu ni Yusup nog pongonihon ku diyanin nog ampunon in na amu pasal sog kolaatan nog ininang niyu diyanin.' Dadi ningkomun mongoni ami nog ampun dinika sog mga dusa nog miinang nami, po ami kini mga gulipon da sop nog Tuhan nog piktuhanan nog gomma' ta niyu." Dadi migaduy si Yusup dangan midongog in og lapal koyon tidu sog mga gilug in.

¹⁸Doksu' nitu', minangoy sumudjud og lam nog gilug in ditu' diyanin, talu' nilon, "Kini ami na mokpoulipon dinika." ¹⁹Sugaid og tabal ni Yusup dinilon, "Di' amu mondok. Kana' u da og Tuhan nog mokotungbas diniyu. ²⁰Motud nog molaton og ininang niyu dinakon, sugaid mobais og posunguan in. Po' yonin kitu' og maksud nog Tuhan magun kotabangan og modakol nog tow. ²¹Dadi di' amu mondok, bogoyan ku amu bug mga gumbata' niyu nog kotubuan." Na pagga ma' nitu' og tinalu' ni Yusup, mosannang na puli' og pongatoyan nilon.

Og kopatoy ni Yusup

²²Na si Yusup bug mga gilug in sampoy og kotanan nog ponupu' nog gomma' in kitu', migonong ilon sog Misir. Mikodopot pa sogatus bu sopulu' tahun og gumul ni Yusup bangka yanin patoy. ²³Misaut pa ni Yusup og ikotolu' pangkatan nog ponupu' in tidu ni Eprayim bu migiba nin pa og mga gapu' ni Manasse, mga gumbata' ni Makir.

²⁴Na sog da' pa patoy si Yusup miktalu' yanin sog mga koilugan in^x, "Posungu' u na matoy. Sugaid di' amu da potiyangan^y nog Tuhan, bu oyton in da amu sog bonuwa nog jinanji' in sog gombo' ta nog si Ibrahim bu si Isahak bu sog gomma' ta nog si Yakub." ²⁵Doksu' pisapa ni Yusup og mga ponupu' ni Israel, talu' in, "Poksapa amu, bila' matong na og waktu nog oyton kamu na nog Tuhan sog bonuwa kitu', oyton niyu sampoy og tulun ku."

²⁶Na minatoy si Yusup sog gumul nog sogatus bu sopulu' tahun, bu binotangan nog bulung og bangkoy in bagun ondi' modu' bangka ungodoy sog kaban sog Misir.

---

^x**50:24** Og maana nin sampoy da og lahasiya' in.

^y**50:24** Bila' sog bahasa Ibrani tokodoy: Tantu tibowon kamu nog Tuhan bu oytan in da amu.